

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 26 febr. 1907, kl. 12 midd.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

1:o) I den till Riksdagen den 14 januari innevarande år aflättna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t, under åberopande af statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 12 samma månad, uti punkt 1 under andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att höja arvodet till byråchefen för lagärenden från 4,000 kronor till 7,500 kronor, däraf 2,500 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar, samt tillika förklara, att i fråga om åtnjutandet af denna aflöning skulle, i stället för hittills meddelad föreskrift, gälla hvad för expeditionschef vore i enahanda afseende stadgadt.

Höjning af anslaget till byråchefen för lagärenden.
[1.]*

Omförmälda statsrådsprotokoll innehåller i detta ämne följande yttrande af departementschefen:

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 4 Saml. 1 Afd. 3 Häft. (N:o 3.)

»Det byråchefsämbete, till hvars åliggande hörer att bereda och i högsta domstolen föredraga lagärenden, hade vid midten af 1850-talet under en längre tid stått ledigt af den anledning, att, såsom uppgafs i proposition till 1856 års riksdag, den anslagna lönen varit otillräcklig. För att få befattningen bestridd hade till följd därpå den utväg måst vidtagas, att till ämbetet förordnats en revisionssekreterare, och dennes ämbete hade i sin ordning förvaltats af en annan ämbetsman. En sådan oregelbundenhet i ämbetsutöfning ansågs emellertid icke kunna utan märkbar olägenhet för statens tjänst under en obestämd framtid fortfara, och vid sistnämnda riksdag föreslog därför Kungl. Maj:t, på det att lämpliga personer till byråchefsplatsen alltid måtte kunna påräknas, att lönen för detta ämbete måtte bestämmas till enahanda belopp, som för de yngre revisionssekreterarne eller 4,500 riksdaler.

Detta förslag blef af Riksdagen antaget, men redan år 1859 gjordes på hemställan af dåvarande justitiestatsministern en ny framställning till Riksdagen i fråga om byråchefens aflöning. Därvid framhölls den synnerligt stora vikten därpå, att aflöningsförmånerna för byråchefen bestämdes så höga, att någon af landets utmärktare jurister, vuxen den maktpåliggande platsen, kunde finna för sig förmånligt att mottaga befattningen. Från sådan synpunkt kunde den vid föregående riksdag af Kungl. Maj:t föreslagna lön knappt vara tillräcklig, enär befattningen var lägre aflönad än revisionssekreterareämbete i den högre lönegraden.

I öfrigt anfördes, att de skäl, som föranledt stadgandet att expeditonschefer skola innehafva sina tjänster endast såsom förordnanden, i ännu högre grad synas tala för att ifrågavarande byråchefsplats icke tillsättes på fast fot, enär regeringen har behof af fria händer för val af de personer, som böra utarbета dess lagförslag; och då till platsen väl icke behöfde ifrågakomma någon, som ej förut innehar tjänst med lön, föreslog Kungl. Maj:t, att å departementets stat måtte åt byråchefen för lagärenden endast uppföras ett arfvode af 3,000 riksdaler, dock med rättighet för honom att därutöver uppbära löneinkomster af sin ordinarie tjänst till så stor del, som ej ansågs böra för tjänstens bestridande åt vikarien afstås.

Äfven detta förslag bifölls af Riksdagen, och sedan dess har intill år 1906 byråchefsämbetet vanligen utöfvats af en revisionssekreterare. Efter det arfvodet år 1874 blifvit höjdt till 4,000 kronor, har byråchefen jämte arfvodet uppburit af sin ordinarie lön så mycket, att hans årsinkomst i regel uppgått till det för expeditonschef anslagna arfvode 7,500 kronor.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda rörande byråchefsbefattningen beslutits, innehöll instruktionen för ämbets- och tjänstemännen vid Kungl. Maj:ts kansli sådan bestämmelse, att till byråchef för lagärenden icke kunde anställas annan än revisionssekreterare. Men då denna bestämmelse kunde utgöra hinder mot att, när vid byråchefsbefattningens tillsättande någon revisionssekreteraretjänst ej var ledig, få byråchefsbefattningen tillsatt, blef jämlikt nådiga kungörelsen den 30 december 1905 nämnda bestämmelse ur instruktionen borttagen.

För beredande af möjlighet att kunna för en af administrationens viktigaste platser påräkna lämpliga personer har alltså sedan lång tid tillbaka användts större eller mindre del af de till annan statstjänst anslagna lönededel. Huruvida denna grundsats kan anses riktig, må här lämnas å sido, men den förutsättning, som legat till grund för nämnda anordning, läser icke längre kunna tillerkännas giltighet. Om det förut visat sig svårt icke blott att finna rätte mannen för den ifrågavarande platsen, utan äfven att förmå honom att åtaga sig befattningen, har denna svårighet förvisso ej minskats under senare tid med dess intensiva lagstiftningsarbete på skilda områden, däribland äfven det internationella. På grund af de anspråk, som, icke minst af sistnämnda anledning, måste ställas på ämbetets innehafvare, kan det alls icke tagas för gifvet, att den, som främst anses böra komma i fråga till platsen, förut innehar tjänst med lön. Tvärtom har det mer än en gång inträffat, att meddelandet af ett förordnande till byråchefsämbetet måst ställas i samband med den utseddes insättande i ett revisionssekreterareämbete. Nu behöfver väl en dylik oegentlighet ej vidare förekomma. Men om, å andra sidan, den till byråchef förordnade ej har att på ordinarie tjänst uppbära lön, eller hans lön ej är tillräcklig att jämte byråchefsarfvodet lämna honom skälig ersättning, måste det erforderliga aflöningstillägget bestridas helt eller delvis af departementets besparingar. Så t. ex. är den nuvarande tjänstinnehafvarens lön så ringa, att den till och med understiger hvad af besparingarna utgår till hans aflöning.

Det missförhållande, som sålunda måste erkännas äga rum i fråga om aflöningen till byråchefen och som ofta ogynnsamt berör äfven något annat ämbetsverk, torde icke längre böra bestå, så mycket mindre som, till följd af den lifliga lagstiftningsverksamheten, departementets behof af extra biträden vid detta arbete alltjämt ökats, bidragande till en hastigt fortgående minskning af departementets besparingar. Då aflöningen till byråchefen för lagärenden åtminstone icke torde böra

sättas till lägre belopp, än som tillkommer expeditionschefen, med hvilken han bör fullt jämföras, läser det till byråchefen i stat uppförda arvvodet 4,000 kronor böra höjas till 7,500 kronor. Härvid torde, i öfverensstämmelse med hvad för expeditionschefer är stadgadt, böra gälla, att den till byråchef förordnade skall, så länge förordnandet fortfar, frånträda den lön, han må innehafva å annat ämbetsverks stat, samt att denna lön då efter omständigheterna må antingen tillgodokomma ämbetsverket eller ock besparas statsverket.

Emellertid anser jag mig böra framhålla, att de göromål, som skola utföras i justitiedepartementets lagafdelning, tagit sådan omfattning, att det visat sig omöjligt för en person att tillfredsställande medhinna dem. Särskildt hvad angår det internationella lagstiftningsarbetet finnes det för närvarande, i brist af tillräckliga arbetskrafter, ej möjlighet att däråt ägna all den uppmärksamhet, som rätteligen bör tillkomma denna numera så viktiga gren af lagarbetet. Att den nyligen inrättade afdelning af utrikesdepartementet, som har att handlägga bland annat internationella lagstiftningsfrågor, härvid skall vara till fyllest, läser icke kunna förväntas, enär, enligt hvad jag inhämtat, mängden af där förekommande löpande göromål visat sig lämna föga eller ingen tid öfrig för beredande af större frågor på förevarande område. Ännu någon tids erfarenhet härutinnan har dock synts böra afvaktas, innan från justitiedepartementets sida vidtages åtgärd i syfte att erhålla en ny byråchefsbefattning med hufvudsaklig uppgift att följa det internationella lagstiftningsarbetets utveckling och bereda de frågor, som tillhöra detta område.»

Med anledning af hvad departementschefen sålunda anført, får utskottet, med framhållande af den särställning, byråchefen för lagärenden intager i förhållande till öfriga byråchefer i statsdepartementen, hemställa,

att Riksdagen må höja arvvodet till byråchefen för lagärenden från 4,000 kronor till 7,500 kronor, däraf 2,500 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar, samt tillika förklara, att i fråga om åtnjutandet af denna aflöning skall, i stället för hittills meddelad föreskrift, gälla hvad för expeditionschef är i enahanda afseende stadgadt.

Genom bifall till denna framställning kommer anslaget till justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli, nu uppgående till 38,800 kronor, att höjas med 3,500 kronor till 42,300 kronor.

2:o) Uti en i Första Kammaren af friherre N. "A." H. Palmstierna väckt motion (n:o 7) har motionären hemställt, att Riksdagen behagade för sin del besluta, att hvar och en af de 8 expeditionscheferna uti statsdepartementen skulle erhålla uti arfvode 9,600 kronor, hvaraf 3,000 kronor skulle betraktas som tjänstgöringspenningar, samt att vederbörande departements ordinarie anslag måtte ökas med därför erforderligt belopp.

*Motion inom
Första
Kammaren.*

I afseende å de skäl, som anförts till stöd för framställningen, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Då utskottet nu går att afgifva yttrande öfver berörda motion, i hvad den afser löneförhöjning åt expeditionschefen i justitiedepartementet, får utskottet framhålla, att enligt utskottets mening någon förbättring i denne ämbetsmans lönevillkor visserligen synes vara af förhållandena påkallad; men då en allmän lönereglering för ämbets- och tjänstemännen inom Kungl. Maj:ts kansli torde vara att inom den närmaste framtiden emotse, finner utskottet anledning icke förefinnas till att redan nu särskildt bereda löneförbättring åt en viss klass af dessa tjänstemän och i föreliggande fall till expeditionschefen i justitiedepartementet, hvadan utskottet hemställer,

*Utskottets
yttrande.*

att friherre Palmstiernas förenämnda motion, i hvad den afser löneförbättring åt expeditionschefen i justitiedepartementet, icke må af Riksdagen bifallas.

Högsta domstolen.

3:o) Kungl. Maj:t har under punkt 2 af andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att *dels* höja lönen för enhvar af högsta domstolens ledamöter till 13,000 kronor samt i följd däraf öka anslaget till högsta domstolen, nu 212,700 kronor, med 63,000 kronor till 275,700 kronor; *dels* för nämnda löns åtnjutande stadga enahanda villkor som vid

*Höjning af
justitierådens
lön.*

[2.]

fastställandet af nu gällande lönestat för högsta domstolen föreskrifvits; *dels ock* bestämma, att den del af lönen, i förhållande hvartill pensionsavgift och pensionsbelopp för justitieråd böra beräknas, skall utgöra 8,000 kronor.

I denna fråga kommer utskottet att afgifva särskildt yttrande, hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Fångvården.

Indragning af
vissa befatt-
ningar.
[3.]

4:o) Kungl. Maj:t har under punkt 3 af andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen *dels* att, med afförande ur staten å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll af däri nu upptagna tjänstemannalöner vid centralfängelset å Nya Varfvet och vid kronohäktet i Kungsbacka, godkänna ett i ofvan omförmälda statsrådsprotokoll intaget förslag till ny aflöningsstat för direktörerna och predikanterna vid fängelserna å Härlanda och i Hernösand samt därvid förklara,

ej mindre att i afseende å aflöningsstaten för nämnda direktörer skola gälla enahanda villkor som i fråga om den år 1903 antagna aflöningsstat för föreståndarna vid läns- och kronocellfängelserna i riket, dock med tillägg, att ifrågavarande direktörer skola vara skyldiga att, mot ersättning för minskade aflöningsförmåner och flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till annan fångvårdsanstalt,

än äfven att för åtnjutande af den för predikanterna bestämda aflöning skall, i stället för de genom nådiga brefvet den 5 juni 1874 meddelade bestämmelser, gälla:

att med befattningen icke må ytterligare förenas annan syssla;

att tjänstinnehafvare, som transporterats till annan predikantsbefattning vid fångvårdsanstalt, för hvilken ålderstillägg är å stat uppfördt, må för erhållande af ålderstillägg å den nya befattningen räkna sig till godo tjänsttiden jämväl å den förra;

att i afseende å tillträde till ålderstillägg skall iakttagas, att tjänsttiden beräknas från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder utnämning till tjänsten ägt rum;

att tjänstinnehafvare skall under mer än fyra femtedelar af den tjänsttid, som erfordras för rätt till ålderstillägget, hafva med godt

vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst i fängvården samt att tjänstinnehafvare må tillgodoräkna sig den tid, som före den nya lönestatens utfärdande förflutit från hans utnämning till tjänsten;

att tjänstinnehafvare skall vara skyldig att, mot ersättning för minskade aflöningsförmåner och flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till annan fängvårdsanstalt;

att tjänstinnehafvare skall vara skyldig att därjämte mot arvode, som Kungl. Maj:t af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll anvisar, bestrida befattning såsom skollärare vid den fängvårdsanstalt, där han såsom predikant anställts;

samt att, med indragning af det i stat nu uppförda arfvodet till predikant vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg, predikanten vid fängelset å Härlanda ytterligare skall vara skyldig att, så länge nämnda centralfängelse kommer att behållas, utan särskild ersättning bestrida predikantsgöromålen jämväl vid detta fängelse;

dels ock att såsom följd häraf minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med 10,700 kronor.

I detta ämne innehåller statsrådsprotokollet följande yttrande af departementschefen:

»I fråga om fängvårdens behof för år 1908 har fängvårdsstyrelsen uti underdånig skrifvelse den 25 september 1906 till en början anført, att vissa ändringar i bestämda anslaget till fångars vård och underhåll föranledas af centralfängelsets å Nya Varfvet under år 1907 förestående nedläggande och återlämnande till sjöförsvaret. Sålunda har styrelsen ansett de i staten å nämnda anslag uppförda aflöningar för direktörsbefattningen vid detta fängelse samt till vissa konstituerade tjänstemän därstädes böra ur staten afföras. Dessa aflöningar utgöra:

*Indragning af
vissa befatt-
ningar.*

för direktören	kr.	3,500
» kamreraren	»	3,300
» predikanten	»	2,000
» bevakningsbefälhafvaren	»	2,500

Summa kr. 11,300

Vidare har styrelsen uti underdånig skrifvelse den 21 december 1906 fäst uppmärksamheten därpå att, sedan genom nådigt bref den 7 i samma månad förordnats, att kronohäktet i Kungsbacka skall med 1906 års utgång indragas, de i gällande stat å bestämda anslaget till

fångars vård och underhåll för nämnda kronohäkte uppförda aflöningar böra från staten afföras. Dessa äro:

för bevakningsbefälhafvaren lön 1,000 kronor och tjänstgöringspenningar 50 kronor eller tillsammans	kronor 1,050
och för predikanten arfvode	„ 400
	Summa kronor 1,450

I sammanhang härmed har styrelsen meddelat, att bevakningsbefälhafvaren vid häktet från och med 1907 års ingång erhållit afsked med pension, äfvensom hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att å allmänna indragningsstaten från och med år 1908 uppföra ersättning åt predikanten för hans genom häktets indragning förlorade inkomst 400 kronor.

Aflöningen till en del fängelse-direktörer.

Å andra sidan har fängvårdsstyrelsen med anledning däraf, att arbetena med uppförande af ett nytt fängelse å Stora Härlanda invid Göteborg samt utvidgning af länsfängelset i Härnösand snart äro fullbordade, samt med hänsyn till storleken och betydelsen af dessa fängelser och fängelseförvaltningarnas däraf beroende omfattande göromål, funnit däremot svarande aflöningar böra i staten uppföras för direktörerna och predikanterna därstädes.

I afseende å dessa fängelser har fängvårdsstyrelsen anfört, att de hafva till bestämmelse att dels vara centralfängelser för långtidsfångar och dels att i särskilda afdelningar af byggnaderna användas till rannsaktions- och länsfängelser, nämligen fängelset å Härlanda för Göteborgs och Bohus län, i stället för det nuvarande till Göteborgs stad försålda länsfängelset därstädes, och fängelset i Härnösand fortfarande för Västernorrlands län. För att tjäna dessa båda ändamål har fängelset å Härlanda anordnats med inalles 180 dagceller jämte ett antal arbetsceller för enrumsfångar samt med nattceller och arbetsrum för en del gemensamhetsfångar, och fängelset i Härnösand har genom tillbyggnad utvidgats till inalles 140 dagceller förutom andra nu nämnda fängelseutrymmen. I det nuvarande länsfängelset i Göteborg utgör antalet till fängförvar disponibla celler 96, och i den gamla afdelningen af länsfängelset i Härnösand är antalet endast 50.

Aflöningen till direktörerna vid sistnämnda två samt andra nära jämförliga länsfängelser utgör enligt gällande stat:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Skrifvare-arfvode	Summa	Ålderstillägg	
					efter 5 år	efter 10 år
till direktören vid länsfängelset i Göteborg, hvilken af länsfängelsedirektörerna nu åtnjuter den högsta lönen	1,800	1,400	550	3,750	500	500
till direktören vid länsfängelset i Härnösand	1,600	1,100	300	3,000	250	250
till de länsfängelsedirektörer, som näst direktören i Göteborg åtnjuta högsta aflöningen	1,800	1,400	300	3,500	500	500

Denna skillnad i aflöningen för direktören vid länsfängelset i Göteborg beror, enligt hvad fångvårdsstyrelsen uppgifvit, på de myckna skrifgöromål, som föranledas af den betydande tillströmningen af bötesfångar vid detta fängelse. Då emellertid vid Härlandafängelsets inträdande såsom centralfängelse biträde i dessa göromål i allt fall måste anordnas åt direktören därstädes, föranledes genom dem icke vidare någon olikhet i aflöningen till direktören vid detta fängelse och direktören vid fängelset i Härnösand.

Med hänsyn till hvad sålunda anförts har fångvårdsstyrelsen föreslagit för enhvar af direktörerna vid fängelserna å Härlanda och i Härnösand en aflöning af 4,000 kronor såsom begynnelselö, med rätt till två ålderstillägg efter 5 och 10 år med 500 kronor hvarterda. Härtill skulle för båda, liksom för alla andra fängelsedirektörer, komma förmånen af fri bostad med vedbrand.

I händelse af bifall till detta förslag anser emellertid fångvårdsstyrelsen, för rätt afvägning af de olika aflöningarna, att dessa jämväl för direktörerna vid de öfriga centrala fångvårdsanstalterna måste i någon mån höjas, dock med undantag i fråga om två af dessa anstalter, rörande hvilka i följd af den enas otidsenlighet och den andras obehöflighet underhandlingar länge varit inledda om deras försäljande, nämligen centralfängelset i Malmö och centralfängelset för kvinnor i Göteborg.

Vid de, med frånräkning af dessa, återstående centrala fångvårdsanstalterna utgör aflöningen för direktörerna, jämte förmånen af fri bostad med vedbrand:

	Lön	Skrifvare- arfvode.	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
vid centralfängelset å Långholmen	3,500	500	4,000	500	500
„ tvångsarbetsanstalten å Svartsjö	3,000	500	3,500	500	500
„ tvångsarbetsanstalten i Karlskrona	3,000	500	3,500	500	500
„ tvångsarbetsanstalten i Norrköping	3,000	500	3,500	500	500
„ tvångsarbetsanstalten i Landskrona	3,000	500	3,500	500	500
Summa kronor	—	—	18,000	—	—

hvertill kommer för tillsynen vid de å platsen befintliga kronohäkterna, för direktören å Långholmen 300 kronor från bestämda anslaget och för direktören i Landskrona 300 kronor af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Därjämte är upplyst, att sedan gammalt af sistnämnda anslag utgått ersättning till direktören å Långholmen för tjänsteresor till staden. Denna ersättning har från år 1866 utgjort 300 kronor för år och är sedan nämnda tid i staten upptagen under formen hästlega.

Samtliga dessa aflöningar, med undantag för direktörsaflöningen vid den år 1891 öppnade tvångsarbetsanstalten å Svartsjö samt en mindre jämkning i aflöningen vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping, hafva oförändrade bestått, sedan de af Riksdagen reglerades år 1874.

Beträffande de belopp, hvartill aflöningarna böra sättas, har fängvårdsstyrelsen ansett, att aflöningen åt direktören vid centralfängelset å Långholmen, såsom det förnämsta af våra centralfängelser, bör hållas åtminstone 500 kronor högre än som föreslagits för direktörerna å Härlanda och i Härnösand.

I fråga om tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, som är anordnad att rymma ända till 300 tvångsarbetare och äfven tidtals hyst inemot detta antal, har styrelsen erinrat att, under det vid de öfriga centrala fängvårdsanstalterna allt fångarbetet verkställles inom anstalternas inhägnade område och hufvudsakligast inom där anordnade arbetssalar, tvångsarbetarne däremot vid anstalten å Svartsjö till väsentlig del

sysselsättas utanför anstalten med arbeten vid dennas rätt ansenliga jordbruk samt med brytning och huggning af sten till försäljning åt Stockholms kommun. Utom det att dessa särskilda omständigheter måste på direktörens arbete och omtanke ställa omfattande anspråk, kommer därtill, enligt hvad styrelsen vidare uppgifvit, att utgifterna å Svartsjö för direktör, som har barn att fostra, ställa sig betydligt högre än annorstädes, i följd af nödvändigheten att bekosta barnens undervisning å annan ort, äfvensom att genom anstaltens belägenhet å landet i hufvudstadens närhet lifsmedlen i allmänhet måste tagas från denna till där gällande jämförelsevis höga pris med tillägg af kostnaderna för deras uppköp och transport.

I anledning häraf har styrelsen ansett, att direktörslönen vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö bör sättas till enahanda belopp, som föreslagits för direktören vid centralfängelset å Långholmen.

Däremot har styrelsen funnit skäligt, att lönerna till direktörerna vid tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona begränsas till hvad för fängelsedirektörerna å Härlanda och i Härnösand ifrågasatts.

Styrelsen har anført, att aflöningarna till centralanstaltsdirektörerna i nu gällande stat äro uppdelade i lön, skrivvarearfvode och ålders-tillägg. Hvad som däraf utgör tjänstgöringspenningar och såsom sådana bör vid tjänstledighet afstås, framgår icke af staten, utan härom är bland de i nådiga brefvet den 5 juni 1874 meddelade grunder för nämnda stat särskildt föreskrifvet, att en fjärdedel af innehafvande lön, arfvode och ålderstillägg jämte hela skrivvarearfvodet, där sådant är anslaget, skall utgöra tjänstgöringspenningar, som under tjänstledighet icke må tillgodokomma löntagaren.

Enligt hvad styrelsen vidare erinrat, blef detta förhållande, som förut var gällande jämväl i fråga om direktörerna vid läns- och kronocellfängelserna, för dem vid 1903 års riksdag på det sätt ändradt, att, i likhet med hvad som vid senare tidens löneregleringar i allmänhet skett, beloppet af tjänstgöringspenningarna bestämdes i själfva staten, på sätt som synes af den här förut för vissa länsfängelsedirektörer lämnade uppgift om deras löner enligt gällande stat. Detta förfarande, hvilket väl fortfarande torde böra tillämpas för direktörerna vid de till centralfängelser öfvergående länsfängelserna för Göteborgs och Västernorrlands län, har styrelsen ansett nu jämväl böra utsträckas till direktörerna vid de öfriga här ifrågavarande centrala fängsvårdsanstalterna.

Hvad styrelsen sålunda anfört och föreslagit har styrelsen sammanfattat i följande fullständiga förslag till aflöningsstat för en del af direktörerna vid de centrala fängvårdsanstalterna:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Skrifvarearfvode	Summa	Ålderstillägg	
					efter 5 år	efter 10 år
direktören vid centralfängelset å Långholmen	2,600	1,400	500	4,500	500	500
d:o vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö . .	2,600	1,400	500	4,500	500	500
d:o vid centralfängelset och det därmed förenade länsfängelset å Härlanda	2,200	1,300	500	4,000	500	500
d:o vid centralfängelset och det därmed förenade länsfängelset i Härnösand	2,200	1,300	500	4,000	500	500
d:o vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona.	2,200	1,300	500	4,000	500	500
d:o vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping	2,200	1,300	500	4,000	500	500
d:o vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona	2,200	1,300	500	4,000	500	500
Summa kronor	—	—	—	29,000	—	—

Härtill skulle såsom förut komma fri bostad med vedbrand.

Detta förslag innebär för direktörerna å Långholmen och i Landskrona icke någon ändring i dem nu tillkommande arfvoden vid de å platserna befintliga kronohäkten eller i den nu utgående resekostnadsersättningen till den förre.

För den sålunda föreslagna nya aflöningsstaten, hvilken är uppställd enligt de vid 1903 års riksdag i fråga om aflönningen till föreståndare vid läns- och kronocellfängelserna antagna grunder, har styrelsen afsett tillämpning jämväl af de villkor, som för aflönningen åt sistnämnda föreståndare blifvit uppställda. Det viktigaste af dessa är, att

löntagaren, som enligt äldre, för direktörerna vid de centrala fängvårdsanstalterna ännu gällande föreskrifter i fråga om pension visserligen varit berättigad att under viss förutsättning erhålla pension, men ej underkastad någon motsvarande skyldighet att efter vissa år från tjänsten afgå, genom 1903 års riksdagsbeslut förklarades skyldig att afgå från tjänsten med pension, så snart han blir berättigad till sådan, fängvårdsstyrelsen dock obetaget att låta med afskedet anstå, om och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå.

I fråga om pensionernas belopp förekommer emellertid en omständighet, som syns styrelsen påkalla ett tillägg till nämnda villkor. Enligt äldre för civila tjänstemän i allmänhet gällande bestämmelser, hvilka jämlikt de vid 1903 års riksdag uppställda villkor i berörda afseende fortfarande gälla, undfå nämligen löntagare, som uppbara i lön 3,000 kronor eller därunder, hela beloppet i årlig pension, hvaremot pensionen till dem, som åtnjuta mera än 3,000 kronor, utgår med åttio procent af totalsumman, dock med minst 3,000 kronor. Genom lörens uppdelning i lön och tjänstgöringspenningar, hvaraf, på sätt som ock tillämpas i fråga om föreståndarne vid läns- och kronocellfängelserna, tjänstgöringspenningarna icke kunna medräknas för pensionen, skulle följderna af nämnda bestämmelse om pensionsbeloppet blifva att, med den afvägning af lönerna, som gjorts i styrelsens förslag till lönestat, pensionerna komma att nedgå under de nuvarande, nämligen för direktören vid centralfängelset å Långholmen från 3,600 kronor och för direktörerna vid de centrala fängvårdsanstalterna å Svartsjö, i Karlskrona, Norrköping och Landskrona från 3,200 kronor till för en hvar af nämnda direktörer 3,000 kronor. Detta missförhållande — som icke haft motsvarighet i någon sänkning af pensionen för föreståndarne vid läns- och kronocellfängelserna, emedan för dem de delar af aflöningen, hvaraf pensionen bildas, nämligen lönen och de såsom lön betraktade ålderstilläggen, icke satts tillsammans till belopp öfver 3,000 kronor och därför med hela sin summa ingå i pensionen — har styrelsen ansett icke kunna rättas på annat sätt, än att, likasom för nämnda fängelseföreståndare, pensionen jämväl för nu ifrågavarande direktörer får utgå med hela beloppet af lönen och ålderstilläggen.

Summan af aflöningen å bestämda anslaget enligt den af styrelsen nu föreslagna staten utgör kronor 29,000: —

Den nuvarande aflöningen å anslaget till de i staten upptagna eller motsvarande tjänstemän utgår till ,, 24,750: —

Alltså skulle, om förslaget vinner bifall, däraf föränledas en ökning i anslaget af kronor 4,250: —

*Predikanterna
vid fångvårds-
anstalterna.*

De förenade predikantstjänsterna vid det nuvarande länsfängelset och centralfängelset för kvinnor i Göteborg uppehållas för närvarande på förordnande. Arfvodet för dessa tjänster, med hvilka ej är förenad förmånen af bostad och vedbrand eller ersättning därför, utgör vid det förra fängelset 1,000 kronor och vid det senare 800 kronor. Och för åtnjutande häraf gäller, såsom i allmänhet vid förening af predikantsbefattning vid central fångvårdsanstalt och cellfängelse, att innehafvaren icke får därmed ytterligare förena annan prästerlig syssla. Att — anför fångvårdsstyrelsen — i en stad sådan som Göteborg kunna för nyssnämnda aflöning af 1,800 kronor förvärfva och behålla för befattningen lämplig person måste gifvetvis möta svårighet; också har på några få år därvid ombyttts innehafvare icke mindre än tre gånger.

Emellertid anser fångvårdsstyrelsen, att centralfängelset för kvinnor i Göteborg icke längre kan försvara sin plats såsom själfständigt fängelse. Genom verkningarna å ena sidan och hufvudsakligen af lagen den 20 juni 1890, hvarigenom strafftiderna särskildt för sådana brott, som sonas å detta fängelse, betydligt nedsatts, och å andra sidan af stadgandet om utsträckt tillämpning af enrumsstraffet enligt lagen den 29 juli 1892 har vid ifrågavarande fängelse, som endast är anordnad såsom gemensamhetsfängelse, antalet fångar så nedgått, att det för närvarande utgör allenast 21. Till följd häraf och då från Göteborgs stad anbud inkommit om inlösande af nämnda fängelse jämte tomt, är styrelsen, enligt hvad den uppgifvit, betänkt på att efter vidtagna förberedande åtgärder och ärendets fulla utredande inkomma med förslag om fängelsets nedläggande. Vid sådant förhållande har styrelsen ansett, att vid det nu förestående definitiva ordnandet af ifrågavarande predikantstjänst själfständigt arfvode icke bör i stat behållas för predikant vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg, utan att i stället såsom villkor för åtnjutande af den aflöning, som kan anvisas åt predikanten vid fängelset å Härlanda, bör föreskrifvas, att denne skall vara skyldig, så länge nämnda centralfängelse för kvinnor kan fortfarande behållas, bestrida predikantsgöromålen jämväl vid detta.

Af nu angifna skäl och med framhållande af vikten däraf, att för ifrågavarande predikantsbefattning må kunna erhållas en duglig person, som med intresse ägnar hela sin arbetstid åt fångvården, har styrelsen, med tillkännagifvande att bostad för predikanten är vid fängelset å Härlanda anordnad, föreslagit att, med indragning af det

för centralfängelset för kvinnor anvisade predikantsarfvodet samt med öfverlämnande åt Kungl. Maj:t att, liksom nu är förhållandet vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll anvisa lämpligt arfvode för med predikantsbefattningen förenad skolundervisningsskyldighet, aflöningen å bestämda anslaget för predikanten vid fängelset å Härlanda bestämmes till 1,700 kronor för år, med enahanda rätt som för andra centralfängelsepredikanter till ålderstillägg efter 5 år med 500 kronor. Om för skolundervisningen anvisas arfvode till samma belopp som vid anstalten å Svartsjö, eller 800 kronor för år, skulle alltså den kontanta aflöningen i dess helhet utan ålderstillägg komma att uppgå till 2,500 kronor för år.

Fångvårdsstyrelsen har vidare anført, att vid samtliga läns- och kronocellfängelser, där predikantsbefattningen icke är förenad med dylik befattning vid central fångvårdsanstalt, densamma bestrides såsom bisyssla af någon på orten i annan prästerlig tjänst anställd person mot härför i staten å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll uppfördt arfvode. Detta utgör för närvarande vid fängelset i Härnösand 800 kronor för år. Då det efter fängelsets omdaning synts styrelsen nödvändigt, att predikanten, som äfven här torde böra åläggas undervisningsskyldighet mot därför af Kungl. Maj:t från förslagsanslaget anvisadt arfvode, ägnar åt fängelset hela sin arbetstid, har styrelsen föreslagit, att jämväl predikanten vid centralfängelset och det därmed förenade länsfängelset i Härnösand bör tillerkännas aflöning efter de för predikanten å Härlanda föreslagna grunder.

Af samma skäl, som förut anförts i fråga om fängelsedirektörs-lönerna, har fångvårdsstyrelsen ansett, att bifall till de nu föreslagna aflöningarna till predikanterna vid fängelserna å Härlanda och i Härnösand måste inverka till höjning af lönerna för predikanterna jämväl vid de öfriga centrala fångvårdsanstalterna, utom vid det antagligen under indragning stående centralfängelset i Malmö. Och då vid läns- och kronocellfängelserna sedan år 1874, då senaste fullständiga lönestat för predikanterna antogs, icke någon ändring däri ägt rum, men predikanterna vid flertalet af dessa fängelser därom enträget hemställt, har styrelsen för reglering på en gång af aflöningarna för samtliga predikantsbefattningarna — utom de förenade predikantstjänsterna vid centralfängelset och länsfängelset i Malmö samt predikantsbefattningen vid kronohäktet i Kungsbacka, hvilket nu indragits — öfverlämnat fullständigt förslag till ny aflöningsstat för predikanter vid fångvårdsanstalterna i riket och vid sidan däraf angifvit de nuvarande predikantsarfvodena, på sätt visas af följande:

**Aflöningar enligt nu gällande stat till predikanter vid
fångvårdsanstalterna i riket.**

	Arfvode	Ålders- tillägg efter 5 år	
predikanten vid centralfängelset å Lång- holmen	1,600	500	} tjänsterna äro förenade.
” ” kronohäktet å Långholmen	1,000		
prästerligt biträde vid centralfängelset och kronohäktet å Lång- holmen	2,100		} arvodet utgör utan förmån af bostad och vedbrand 2,400, men är i följd af denna förmån nu nedsatt till 2,100 kronor.
predikanten vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg	800		} tjänsterna äro förenade.
” ” länsfängelset i Göteborg ...	1,000		
” ” ” i Härnösand	800		
” ” tvångsarbetsanstalten å Svartsjö	1,500		} därjämte af förslagsanslaget för skollararesysslan 800 kronor.
” ” tvångsarbetsanstalten i Karlskrona	1,200	500	} tjänsterna äro förenade.
” ” länsfängelset i Karlskrona	800		
” ” tvångsarbetsanstalten i Norrköping	1,400	500	} tjänsterna äro förenade.
” ” kronohäktet i Norrköping	600		
” ” tvångsarbetsanstalten i Landskrona	1,500		} därjämte af förslagsanslaget för predikantsgöromålen vid krono- häktet i Landskrona 400 kronor.
” ” länsfängelset i Stockholm	800		
” ” kronohäktet i Norrtälje ...	600		
” ” länsfängelset i Uppsala	1,000		
” ” ” i Nyköping ...	600		
” ” kronohäktet i Eskilstuna	600		
” ” länsfängelset i Linköping	1,000		
” ” ” i Jönköping	1,000		
” ” ” i Växjö	1,000		
Transport	20,900		

**Förslag till ny aflöningsstat för predikanter vid
fångvårdsanstalterna i riket.**

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålders- tillägg efter 5 år
predikanten vid centralfängelset och kronohäktet å Långholmen	2,000	1,000	3,000	500
prästerligt biträde vid centralfängelset och krono- häktet å Långholmen	1,700	800	2,500	
predikanten vid centralfängelset och länsfängelset å Härlanda	1,000	700	1,700	500
” ” centralfängelset och länsfängelset i Härnösand	1,000	700	1,700	500
” ” tvångsarbetsanstalten å Svartsjö	1,000	700	1,700	500
” ” ” och länsfängelset i Karlskrona ..	1,700	800	2,500	500
” ” ” och kronohäktet i Norrköping ..	1,700	800	2,500	500
” ” ” i Landskrona	1,000	700	1,700	500
” ” länsfängelset i Stockholm	900	300	1,200	
” ” kronohäktet i Norrtälje	450	150	600	
” ” länsfängelset i Uppsala	900	300	1,200	
” ” ” i Nyköping	600	200	800	
” ” kronohäktet i Eskilstuna	450	150	600	
” ” länsfängelset i Linköping	900	300	1,200	
” ” ” i Jönköping	900	300	1,200	
” ” ” i Växjö	900	300	1,200	
Transport			25,300	

	Arfvode	Alders- tillägg efter 5 år
Transport	20,900	
predikanten vid länsfängelset i Kalmar	1,000	
” ” kronohäktet i Västervik	600	
” ” länsfängelset i Visby	600	
” ” kronohäktet i Karlshamn	600	
” ” länsfängelset i Kristianstad	1,000	
” ” kronohäktet i Ängelholm	400	
” ” ” i Ystad	800	
” ” länsfängelset i Halmstad	600	
” ” kronohäktet i Varberg	600	
” ” ” i Uddevalla	600	
” ” länsfängelset i Vänersborg	1,000	
” ” ” i Mariestad	1,000	
” ” ” i Karlstad	1,000	
” ” ” i Örebro	1,000	
” ” ” i Västerås	1,000	
” ” ” i Falun	1,000	
” ” ” i Gäfle	1,000	
” ” kronohäktet i Hudiksvall	600	
” ” ” i Sundsvall	800	
” ” länsfängelset i Östersund	600	
” ” ” i Umeå	600	
” ” ” i Luleå	600	
” ” kronohäktet i Haparanda	600	
” ” ” i Pajala	400	
Summa kronor	38,900	

				Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålders- tillägg efter 5 år
						25,300	
predikanten	vid	länsfängelset	i Kalmar	900	300	1,200	
”	”	kronohäktet	i Västervik	600	200	800	
”	”	länsfängelset	i Visby	600	200	800	
”	”	kronohäktet	i Karlshamn	450	150	600	
”	”	länsfängelset	i Kristianstad	900	300	1,200	
”	”	kronohäktet	i Ängelholm	300	100	400	
”	”	”	i Ystad	600	200	800	
”	”	länsfängelset	i Halmstad	600	200	800	
”	”	kronohäktet	i Varberg	450	150	600	
”	”	”	i Uddevalla	450	150	600	
”	”	länsfängelset	i Vänersborg	900	300	1,200	
”	”	”	i Mariestad	900	300	1,200	
”	”	”	i Karlstad	900	300	1,200	
”	”	”	i Örebro	900	300	1,200	
”	”	”	i Västerås	900	300	1,200	
”	”	”	i Falun	900	300	1,200	
”	”	”	i Gäfve	900	300	1,200	
”	”	kronohäktet	i Hudiksvall	600	200	800	
”	”	”	i Sundsvall	900	300	1,200	
”	”	länsfängelset	i Östersund	600	200	800	
”	”	”	i Umeå	600	200	800	
”	”	”	i Luleå	600	200	800	
”	”	kronohäktet	i Haparanda	450	150	600	
”	”	”	i Pajala	300	100	400	
Summa kronor						46,900	

Härtill skulle för predikanterna vid de centrala fängvårdsanstalterna komma fri bostad med vedbrand eller ersättning därför — dock med undantag för predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona, hvilken för närvarande icke är i åtnjutande af dylik förmån — samt för predikanterna vid de centrala fängvårdsanstalterna å Härlanda, i Härnösand och å Svartsjö arfvoden af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll för deras åligganden såsom lärare vid nämnda anstalter, äfvensom för predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona arfvode af nämnda förslagsanslag för predikantsgöromålen vid kronohäktet i Landskrona med belopp, som styrelsen föreslagit Kungl. Maj:t att höja från nu därför anvisade 400 kronor till enahanda belopp som de för predikanterna å Härlanda och i Härnösand förut föreslagna och för predikanten å Svartsjö redan utgående undervisningsarfvoden, 800 kronor för år.

I fråga om fängpredikantsbefattningarna vid läns- och kronocellfängelserna har fängvårdsstyrelsen anfört, att, då dessa icke kunna aflönas såsom själfständiga tjänster, befattningen anförtros såsom bisyssla åt någon i annan prästerlig tjänstgöring å orten anställd person. Denne söker sedan i allmänhet — i motsats till predikanterna vid de centrala fängvårdsanstalterna — att för lifstiden få kvarstå vid befattningen, oberoende af om hans sysselsättning i öfrigt eller hälsa och ålder lämna honom tid och krafter därtill. Då under sådana förhållanden fängvårdstjänsten kan blifva vanskött, har styrelsen till förebyggande häraf, så vidt möjligt, på senare tid vid tillsättandet af cellfängelsepredikanter konstituerat och förordnat dem blott tillsvidare. Ehuru med dessa befattningar sålunda påvisade natur vore mest öfverensstämmande, att aflöningarna för dem, såsom för fängesläkarebefattningarna, hvilka likaledes bestridas såsom bisysslor, utginge af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, har fängvårdsstyrelsen likväl, då aflöningarna af Riksdagen uppförts å ordinarie stat, ansett sig icke böra häri föreslå ändring, men däremot har styrelsen hemställt, att bland grunderna för den föreslagna nya aflöningsstaten må intagas sådan bestämmelse, att nyssnämnda missförhållande må kunna förekommas genom ordalydelsen af de för ifrågavarande predikanter meddelade förordnanden.

Efter att vidare hafva framlagt de villkor, som styrelsen — i anslutning till de vid 1903 års riksdag gifna bestämmelser rörande aflöningarna till fängelseföreståndarna vid läns- och kronocellfängelserna — ansett böra stadgas för åtnjutande af den föreslagna aflöningen för predikanterna vid rikets fängvårdsanstalter, har styrelsen på följande

sätt sammanfattat de ändringar, bestämda anslaget till fångars vård och underhåll skulle genom bifall till de föreslagna regleringarna undergå:

Nuvarande anslaget	kronor 625,600: —
Minskning med de belopp, som i följd af nedläggandet af centralfängelset å Nya Varfvet kunna från anslaget afföras, kronor 11,300: —	
Minskning med de i staten för kronohäktet i Kungsbacka uppförda aflöningar	„ 1,450: — „ 12,750: —
	kronor 612,850: —
Ökning i aflöningen till direktörerna vid vissa fångvårdsanstalter	kronor 4,250: —
Ökning i aflöningen till fängelsepredikanterna	„ 8,000: — „ 12,250: —
	kronor 625,100: —;

uppgående sålunda totalminskningen till 500 kronor.

Hvad fångvårdsstyrelsen anfört till stöd för sin hemställan, att aflöningen till direktörsbefattningarna vid fängelserna å Stora Härlanda och i Härnösand måtte sättas till 4,000 kronor för hvardera, har jag funnit mig böra biträda. Detta i främsta rummet på grund af de betydligt ökade göromål, som, jämfördt med direktörernas vid länsfängelserna i Göteborg och i Härnösand nuvarande förvaltningsbestyr, komma att åligga samma befattningshafvande i egenskap af direktörer vid de utvidgade fängelserna å Härlanda och i Härnösand. På bestämmandet af lönebeloppets storlek inverkar ju äfven den omständigheten, att dessa tjänstemän blifva skyldiga att erlægga pensionsafgift enligt de bestämmelser, som därom i ny pensionslag varda meddelade.

Åstadkommandet af bättre löneförhållanden för de öfriga fängelsedirektörer, som i fångvårdsstyrelsens framställning afses, kan jag ej annat än finna högst behjärtansvärdt, men då det icke synes vara lämpligt att nu företaga en sådan partiell löneroglering, innan den pågående undersökningen rörande statstjänstemännens löneförhållanden hunnit omfatta äfven fångvården, anser jag mig ej kunna tillstyrka fångvårdsstyrelsens förslag härutinnan. Då i öfverensstämmelse härmed den aflöning till direktörerna vid Härlanda och i Härnösand, som nu kan blifva bestämd, torde böra anses såsom endast provisorisk, kan det

ifrågasättas, huruvida icke, intill dess slutlig reglering af fängvårdens löneförhållanden ägt rum, aflöningstillägget åt nyssnämnda direktörer borde uppföras å extra stat. Men enär en tillfredsställande afvägning af de nya löneförmånerna för Härlandabefattningen ej kan ske utan minskning af vissa i den nuvarande aflöningen ingående belopp, synes det mest praktiskt, liksom det otvifvelaktigt blir redigast, om för båda direktörerna den höjda aflöningen uppföres å bestämda anslaget.

Af skäl, som nyss anförts, torde ej heller fängvårdsstyrelsens förslag rörande löneförbättring åt fängelsepredikanterna i allmänhet böra nu föranleda någon åtgärd. Däremot finner jag mig böra förorda förslaget, i hvad det afser bestämmandet af högre aflöning åt predikanterna vid fängelserna å Härlanda och i Härnösand. Icke heller denna löneförbättring torde dock böra anses såsom en slutlig reglering. Men af liknande skäl, som förut anförts i fråga om direktörerna vid Härlanda och i Härnösand, torde äfven i detta fall finnas lämpligast, att den för själfva predikantsysslan afsedda aflöningen i dess helhet uppföres på bestämda anslaget. Därigenom undvikas ju ock aflöningens splittring på olika anslag. Med hänsyn till löneförbättringens provisoriska karaktär, torde den fortfarande böra uppföras i form af arfvode.

I enlighet med hvad sålunda anförts, får jag alltså framlägga följande aflöningsstat:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Skrifvarearfvode	Arfvode	Summa	Alderstillägg	
						efter 5 år	efter 10 år
för direktören vid centralfängelset och det därmed förenade länsfängelset å Härlanda.....	2,200	1,300	500	—	4,000	500	500
„ predikanten vid samma fängelse	—	—	—	1,700	1,700	500	—
„ direktören vid centralfängelset och det därmed förenade länsfängelset i Härnösand	2,200	1,300	500	—	4,000	500	500
„ predikanten vid samma fängelse	—	—	—	1,700	1,700	500	—
Summa kronor					11,400		

Beträffande såväl direktörerna som predikanterna vid ifrågavarande fängelser torde emellertid för åtnjutande af aflöning å den nya staten böra föreskrifvas, att befattningshafvanden skall vara skyldig

att, mot ersättning för minskade aflöningsförmåner och flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till annan fångvårdsanstalt.

Summan af aflöningen å bestämda anslaget enligt det framlagda förslaget utgör kr. 11,400: —

Den nuvarande aflöningen å anslaget till de i staten upptagna tjänstemän uppgår till » 9,350: —

Alltså skulle, om förslaget bifalles, häraf föranledas en ökning i anslaget af » 2,050: —

Men då, enligt hvad förut är nämndt, från anslaget kunna afföras » 12,750: —

kommer totalminskningen att utgöra » 10,700: —»

Utskottet, som finner de af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningarna för direktörerna och predikanterna vid centralfängelserna och de därmed förenade länsfängelserna å Härlanda och i Härnösand väl afvägda, anser sig böra biträda hvad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, dock med den ändring beträffande predikanternas arfvode, att med afseende därå skall tillämpas bestämmelsen i kungl. brefvet den 5 juni 1874, att en fjärdedel af tjänstinnehafvares arfvode skall anses utgöra tjänstgöringspengar, som under tjänstledighet icke må tillgodokomma tjänstinnehafvaren; och får utskottet alltså hemställa,

a) att Riksdagen må, med afförande ur staten å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll af däri nu upptagna tjänstemannalöner vid centralfängelset å Nya Varfvet och vid kronohäktet i Kungsbacka, godkänna följande förslag till ny aflöningsstat för direktörerna och predikanterna vid fängelserna å Härlanda och i Härnösand

	Lön	Tjänstgöringspennin- gar	Skrif- vare- arf- vode	Arf- vode	Summa	Ålders- tillägg efter efter 5 år 10 år	
för direktören vid central- fängelset och det där- med förenade länsfän- gelset å Härlanda	2,200	1,300	500	—	4,000	500	500
” predikanten vid samma fängelse	—	—	—	1,700	1,700	500	—
” direktören vid central- fängelset och det där- med förenade länsfän- gelset i Härnösand	2,200	1,300	500	—	4,000	500	500
” predikanten vid samma fängelse	—	—	—	1,700	1,700	500	—
Summa kronor					11,400		

samt därvid förklara,

ej mindre att i afseende å aflöningsstaten för nämnda direktörer skola gälla enahanda villkor som i fråga om den år 1903 antagna aflöningsstat för föreståndarna vid läns- och kronocellfångelserna i riket, dock med tillägg, att ifrågavarande direktörer skola vara skyldiga att, mot ersättning för minskade aflöningsförmåner och flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till annan fängvårdsanstalt,

än äfven att för åtnjutande af den för predikanterna bestämda aflöning skall, i stället för de genom kungl. brefvet den 5 juni 1874 meddelade bestämmelser, gälla:

att med befattningen icke må ytterligare förenas annan syssla;

att en fjärdedel af arvodet skall anses utgöra tjänstgöringspengar, som under tjänstledighet icke må tillgodokomma tjänstinnehafvaren;

att tjänstinnehafvare, som transporterats till annan predikantsbefattning vid fängvårdsanstalt, för hvilken ålderstillägg är å stat uppfördt, må för erhållande af ålderstillägg å den nya befattningen räkna sig till godö tjänstetiden jämväl å den förra;

att i afseende å tillträde till ålderstillägg skall iakttagas, att tjänstetiden beräknas från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder utnämning till tjänsten ägt rum;

att tjänstinnehafvare skall under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för rätt till ålderstillägget, hafva med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst i fängvården samt att tjänstinnehafvare må tillgodoräkna sig den tid, som före den nya lönestatens utfärdande förflutit från hans utnämning till tjänsten;

att tjänstinnehafvare skall vara skyldig att, mot ersättning för minskade aflöningsförmåner och flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till annan fängvårdsanstalt;

att tjänstinnehafvare skall vara skyldig att därjämte mot arfvode, som Kungl. Maj:t af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll anvisar, bestrida befattning såsom skollärare vid den fångvårdsanstalt, där han såsom predikant anstälts;

samt att, med indragning af det i stat nu uppförda arfvodet till predikant vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg, predikanten vid fängelset å Härlanda ytterligare skall vara skyldig att, så länge nämnda centralfängelse kommer att behållas, utan särskild ersättning bestrida predikantsgöromålen jämvel vid detta fängelse; samt

b) att Riksdagen må såsom följd häraf minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med 10,700 kronor.

5:o) I fjärde punkten under andra hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att

dels godkänna de i statsrådsprotokollet den 12 januari 1907 framlagda förslag till aflöningsstat för assistenter vid vissa fångvårdsanstalter samt till aflöningsstat för de betjante vid rikets fångvårdsanstalter, hvilkas aflöning utginge af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, samt därvid tillika förklara:

att vaktmästarebefattningarna vid länsfängelserna i Härnösand, Jönköping och Linköping skola indragas och ersättas af de i förevarande stat för vaktbetjante upptagna nya förste vaktkonstapels-tjänsterna;

att en hvar af nyssnämnda vaktmästarebefattningars nuvarande innehafvare, som efter nämnda indragning kommer att vid något af dessa fängelser fullgöra de åligganden, som nu tillhöra fängelsevaktmästare, skall äga dels att, så länge han i denna tjänsteutföring kvarstår, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära ett personligt aflöningsstillägg, motsvarande skillnaden mellan den i stat för vaktmästare upptagna aflöning, däri inräknadt beklädnadsersättning, och aflöningen till förste vaktkonstapel, dels ock att efter beviljad afsked från tjänsten uppbära pension såsom vaktmästare;

att i de fall, då vid annat än nu nämnda fängelser och fängelset å Stora Härlanda inrättande af assistentbefattning finnes nödig, anmälan därom må för aflöningsstaternas ändring göras till Riksdagen;

samt att gratifikation till vaktbetjänt icke vidare må såsom aflöningsförmån utdelas;

dels i afseende å de nya aflöningsstaterna
ej mindre medgifva

att till en hvar å den nya staten för vaktbetjante uppförd vaktkonstapel, förste vaktkonstapel, underofficer, vaktmästare och fanjunkare må af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll utgå beklädnadsersättning efter 100 kronor för år;

att assistenterna bestås fri bostad och vedbrand eller ersättning för dessa förmåner;

att till en hvar af de å den nya staten uppförda vaktbetjante, som är gift eller efter anställandet i tjänsten ingått äktenskap, ehuru detta sedermera på grund af dödsfall eller af annan anledning upplösts, och som icke på kronans bekostnad åtnjuter förmånen af fri bostad och vedbrand, må årligen, intill dess han af sådan förmån kan komma i åtnjutande, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll utgå hyresersättning och anslag till inköp af 15 kubikmeter barrved; dock med iakttagande, att hyresersättnings högsta årliga belopp icke får annat än i sådana fall, då synnerliga förhållanden därtill föranleda, öfverstiga 250 kronor, samt att hyresersättningarna och vedanslagen skola efter de å olika orter gällande hyror å bostadslägenheter och pris å ved bestämmas;

att extra vaktbetjänt, som efter ett års fortsatt förordnande, innehar nytt förordnande såsom sådan, må tillåtas, vid tjänstledighet för styrkt sjukdom under det nya förordnandet, intill högst den tid af 45 dagar, som det vid dylika fall är ordinarie vaktbetjänt medgifvet att behålla hela aflöningen, af arvodet såsom extra vaktbetjänt behålla så stor del, som motsvarar lönen i den ordinarie vaktbetjänts aflöningen;

samt att, så länge ordinarie fänggevaldiger, som ej transporterats till vaktkonstapel, kvarstår i tjänst, aflöning till sådan gevaldiger enligt hittills gällande stat skall utgå af de i den nya staten för vaktbetjante uppförda vaktkonstapelslöneemedlen;

än äfven stadga att i öfrigt nu gällande villkor för aflönings åtnjutande å de af Riksdagen antagna stater för tjänstemän och betjante vid fängvårdsanstalterna skola äga tillämpning; dock att assistent skall vara skyldig att, mot ersättning för flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till assistentbefattning vid annat fängelse, samt att jämväl för kvinnliga vaktbetjante skall iakttagas, att i afseende å rätten till ålders-tillägg tjänsttiden räknas särskildt för hvarje tjänstegrad;

dels ytterligare medgifva att, där vaktbetjänt, som vunnit befordran från lägre till högre grad i betjäntklassen, i sin förra tjänst på grund af intjänade ålderstillägg uppburit aflöning till större belopp än honom vid den nya befattningen tillkommer, han må äga att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära skillnaden mellan dessa belopp såsom personligt aflöningstillägg, intill dess aflöningen i den nya befattningen motsvarar hvad han i den tidigare tjänsten uppbar;

dels ock slutligen såsom följd häraf öka bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med 144,000 kronor, samt förslagsanslaget till ålderstillägg med 14,200 kronor.

I denna fråga har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»En år 1906 bildad sammanslutning inom bevakningspersonalen vid rikets fångvårdsanstalter, benämnd Sveriges fångvårdsmannaförbund, har till Kungl. Maj:t ingifvit en framställning, som afser bland annat en förbättring af fångvårdspersonalens ekonomiska ställning.

Innan jag redogör för denna framställning, torde det tillåtas mig att i korthet omnämna vaktbetjäningens löneförmåner, sådana de voro före senaste vid 1902 års Riksdag genomförda lönereglering och sådana de nu äro.

Enligt den före nämnda reglering gällande stat utgick aflöningen till de ordinarie manliga vaktbetjante med följande belopp:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
för fanjunkare vid central fångvårdsanstalt	600	400	1,000	100	100
„ underofficer vid central fångvårdsanstalt	500	300	800	100	100
„ vaktmästare vid läns- eller kronohäkte	500	300	800	100	100
„ förste vaktkonstapel vid läns- eller kronohäkte	500	300	800	75	75
„ vaktkonstapel vid central fångvårdsanstalt	400	300	700	75	75
„ vaktkonstapel vid läns- eller kronohäkte	400	250	650	75	75

Därjämte var medgifvet, att till en hvar dylik vaktbetjänt, som var gift eller änklung med familj och icke på kronans bekostnad åtnjöt förmånen af fri bostad och vedbrand, skulle årligen, intill dess han af dylik förmån kunde komma i åtnjutande, utgå hyresersättning och anslag till inköp af 12 kubikmeter ved, dock med iakttagande att hyresersättnings högsta årliga belopp skulle utgöra 150 kronor och vedanslaget 35 kronor, att hyresersättningarna i medeltal icke finge öfverstiga 125 kronor årligen till hvarje vaktbetjänt, samt att hyresersättningarna och vedanslagen borde efter de å olika orter gällande hyror å bostadslägenheter och pris å ved bestämmas.

Härförutom åtnjoto vaktbetjante vid läns- och kronocellfängelserna andel i förtjänsten å fångarnas arbeten. Beloppet af denna andel var emellertid, enligt hvad vid 1902 års Riksdag upplystes, synnerligen olika såväl vid de särskilda fängelserna som vid hvarje fängelse för sig. Det växlade för enskilda konstaplar från några få kronor till 100 kronor om året. Medelbeloppet för konstapel uppskattades till omkring 25 kronor.

Vid 1902 års reglering blef, med indragning till statsverket af den vaktbetjante vid läns- och kronocellfängelserna tillkommande andel af arbetsinkomsten vid dessa fängelser, aflöningsstaten så bestämd:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
för fanjunkare	650	550	1,200	100	100
„ vaktmästare	550	550	1,100	100	100
„ underofficer	550	400	950	100	100
„ förste vaktkonstapel	550	400	950	75	75
„ vaktkonstapel vid såväl centralanstalt som läns- eller kronofängelse .	450	350	800	75	75;

hvarjämte för hyresersättningarna maximibeloppet höjdes till 250 kronor samt högsta medelbeloppet till 200 kronor. I fråga om vedanslaget bestämdes, att detta finge utan inskränkning till något visst maximibelopp beräknas efter en förhöjd kvantitet af 15 kubikmeter barrved till ortens pris.

Tillika medgafs, att vaktbetjänt skulle vid tjänstledighet för styrkt sjukdom få behålla sin aflöning oafkortad under 45 dagar och vid dylik ledighet för svag hälsas vårdande under 15 dagar af kalenderår. Förut var den bestämmelse gällande, att vaktbetjänt skulle vid sjukdom och

annan ledighet från tjänsten afstå de i aflöningen ingående tjänstgöringspenningar.

Utöfver nämnda förmåner utdelas, jämlikt medgifvande i nådiga bref af den 5 december 1855 och den 3 december 1861, åt en hvar vaktbetjänt, som genom berömlig tjänstgöring gör sig däraf förtjänt, årlig gratifikation med visst af fångvårdsstyrelsen i utfärdadt cirkulär bestämdt, af tjänsttidens längd beroende belopp, uppgående i medeltal, enligt hvad styrelsen uppgifvit, för konstapel till omkring 75 kronor och för underofficer eller därmed likställda till omkring 100 kronor eller något därutöfver.

Rörande den år 1902 skedda löneförbättringen har fångvårdsmanneförbundet uttalat, att den redan från början var otillräcklig och att detta missförhållande därefter ökats genom de ständigt växande lefnadskostnaderna. Förbundet tror sig hafva funnit, att den dagliga utgiften till föda åt en vaktbetjänt och hans familj ingenstädes kan beräknas lägre än 40 öre för hvarje person. Förbundet beräknar att för en familj af man, hustru och fem barn, alltså tillhoppa sju personer, åtgår:

*Fångvårds-
mannaför-
bundet.*

för kost $0,40 \times 7 \times 365$	kronor 1,022:—
„ beklädnad åt mannen.....	„ 100:—
„ „ „ hustrun och barnen	„ 250:—
„ öfriga utgifter, däribland skatter och andra afgifter, läkarearfvide och medicin, skolböcker, inköp och underhåll af bohag m. m.	„ 128:—
	<hr/> kronor 1,500:—

Beräkningens riktighet är, säger förbundet, icke rubbad däraf, att dess medlemmar, ändå att de flesta af dem hafva vida mindre inkomst, lyckats draga sig fram på denna inkomst. Att så kunnat ske beror af olika orsaker. Några äro ännu ogifta eller hafva små familjer. Några söka genom extra arbete skaffa sig ökade inkomster. Andra nödgas delvis lefva på hvad deras hustrur kunna utanför hemmet förtjäna. Icke få hafva nödgats skuldsätta sig. För alla gälla emellertid umbäranden och försakelser såsom regel. Men det kan icke vara nyttigt, om statens tjänare för biförtjänsters skull nödgas ägna tid och krafter åt annat arbete. Och det är icke nyttigt, om för uppehållets skull hustrurnas verksamhet ryckes från hemmet. Systemet innebär i öfrigt från statens synpunkt en svår misshushållning, ty tjänstgöringen måste blifva lidande på de anmärkta förhållandena. Det kan icke väntas, att personer,

hvilkas sinnen ständigt gnagas af tryckande brödbekymmer, skola dag efter dag, år efter år, fullgöra sitt glädjefattiga men grannliga värf med vaket och oförtröttadt nit samt med det lugn och tålmod, som kallet fordrar. Därigenom att utsikterna på denna bana äro så betydligt mindre lockande, än i annat arbete, sänkes äfven duglighetsnivån för de nyanställda. För hvarje år ökas svårigheterna att få platserna väl besatta.

Fångvårdsmanaförbundets medlemmar hafva därför enats om att föreslå följande aflöningsförmåner:

för *underofficer, vaktmästare och förste vaktkonstapel*: 1,600 kronor,
 hvaraf förslagsvis: lön 1,000: —
 tjänstgöringspenningar 450: —
 beklädnadsersättning 150: — 1,600: —

med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring, tillhopa 200: — 1,800: —
 äfvensom fri bostad om minst 2 rum och kök samt nödigt bränsle,
 för *vaktkonstapel*: 1,300 kronor,

hvaraf förslagsvis: lön 800: —
 tjänstgöringspenningar 400: —
 beklädnadsersättning 100: — 1,300: —

med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring tillhopa 200: — 1,500: —
 äfvensom fri bostad om minst 1 rum och kök samt nödigt bränsle.

I de fall, då bostad ej kan beredas, bör enligt förslaget lämnas hyresersättning, afpassad efter förhållandena på orten.

*Fångvårds-
styrelsen.*

Fångvårdsstyrelsen, som i ärendet afgifvit infordradt utlåtande, har erinrat, att inom den samhällsklass, där bevakningspersonalen äger sina vederlikar och därifrån den rekryteras, en allmän höjning af de ekonomiska anspråken gjort sig med kraft gällande. Den år 1902 fastställda aflönningen till vaktbetjante — ehuru innefattande en verklig löneförbättring, i synnerhet för den stora mängden gifta vaktkonstaplar, som i saknad af fri bostad med ved uppbyro hyresersättning och vedanslag och följaktligen voro mest i behof af löneförbättring — håller icke längre måttet vid jämförelse med de förmåner, som under nu pågående energiska arbete på det sociala området åt nämnda samhällsklass vunnits och följaktligen äfven måste krävas för förvärfvande och bibehållande af en intresserad och duglig fångbevakningskår.

Efter att hafva redogjort för de aflöningar, som bestås andra med vaktkonstaplarna jämförliga statsbetjante äfvensom konstaplarna vid Stockholms poliskår och vid Stockholms stads rannsakningsfängelse och vid jämförelse därmed påvisat, att vaktkonstaplarna vid fångvården äro icke obetydligt efterblifna andra deras vederlikar, har fångvårdsstyrelsen med afseende å hvad för en familj af vaktkonstapels ställning måste anses nödtorftigast erforderligt kommit till ungefärligen samma resultat som fångvårdsmanaförbundet. Den enda erinran, som härvid af fångvårdsstyrelsen gjorts, är att med hänsyn till de utgifter, styrelsen låtit insamla öfver antalen hemmavarande oförsörjda barn, dessa synts hafva af förbundet beräknats något för högt. Men med hänsyn å andra sidan till de anspråkslösa siffror, som upptagits för dagunderhållet och för diverse utgifter, har styrelsen ansett denna omständighet icke böra verka till reducering af den totalkostnad för år, 1,500 kronor, till hvilken förbundet kommit. Med förbundet måste man, säger styrelsen vidare, instämma däri, att en konstapelfamiljs ställning är beklagansvärd, om ej andra utvägar finnas, än dem staten anvisar. Det är ock tydligt, att förbundets skildring såväl i fråga om verkningarna häraf på konstapeln och hans tjänstgöring som beträffande den allt mer växande svårigheten att för rekrytering af vaktbetjante finna och i tjänsten bibehålla lämpligt folk måste vara fullkomligt riktig. Såsom belysande i afseende å nämnda svårighet har styrelsen meddelat, att vid de stora fångvårdsanstalterna å Långholmen och Svartsjö, med en uppsättning enligt stat af respektive 53 och 35 konstaplar, under de sista tre åren nyantagits å Långholmen 66 och å Svartsjö 58 samt af nyligen antagna afgått respektive 54 och 46 konstaplar.

Styrelsen har ock uttalat, att de åtgärder, som i anledning af senaste tidens stegrade kostnader och anspråk för livets nödtrft vidtagits för åstadkommande af tidsenlig löneroglering för statsbetjante vid olika förvaltningar, icke skola kunna anses hafva nått sitt syfte, med mindre aflöningsförmånerna för dem höjas till ungefärligen den af fångvårdsmanaförbundet yrkade nivå.

Om styrelsen alltså funnit sig böra utgå från det af fångvårdsmanaförbundet beräknade existensminimum, har styrelsen likväl funnit sig i åtskilliga hänseenden böra föreslå någon afvikelse.

Då med ålderstillaggen afses att bereda vaktbetjante det behöfliga existensminimum, och fordringarna härutinnan ökas med familjens tillväxt, samt det vid sådant förhållande icke kan vara klokt att genom en jämförelsevis för stor ökning af begynnelselönen tilläfvventyrs vänja löntagaren under första tjänsttiden vid behof, som han längre fram

måste inskränka, har styrelsen ansett den nu ifrågakomna lönehöjningen böra till väsentlig del läggas å ålderstilläggen. Styrelsen har därför föreslagit att dessas antal ökas till tre, att utgå efter 4, 8 och 12 års tjänstgöring. Enligt nu gällande föreskrift beräknas för rätten att njuta ålderstillägg tjänsttiden särskildt inom de olika klasserna af vaktbetjante. Då för lönernas afpassande mellan dessa klasser nämnda föreskrift icke vidare lärer kunna tillämpas, har fångvårdsstyrelsen föreslagit att — såsom af enahanda orsak föreskrifvits bland villkoren för den vid 1903 års riksdag å ordinarie stat uppförda aflöning till kvinnliga vaktbetjante — jämväl för vaktbetjante af mankön införes gemensam beräkning af tjänsttiden. Och styrelsen har härvid ansett, att ålderstilläggen böra sättas lika för alla, hvarje ålderstillägg till 100 kronor.

I enlighet med den af fångvårdsmanaförbundet gjorda framställningen och såsom för betjante vid åtskilliga andra förvaltningar är gällande, har fångvårdsstyrelsen ansett en del af fångbetjänings förmåner böra å fångvårdens förslagsanslag uppföras såsom beklädnadsersättning, hvilken dock torde kunna sättas för alla till lika belopp, 100 kronor för år.

Med tillämpning af dessa grunder har styrelsen föreslagit, att ordinarie manliga vaktbetjante vid fångvården må beredas, jämte nämnda beklädnadsersättning, aflöning å riksstaten till följande belopp:

	Lön	Tjänstgöringspennningar.	Summa	Ålderstillägg		
				efter 4 år	efter 8 år	efter 12 år
för vaktbetjante:						
fanjunkare	700	600	1,300	100	100	100
underofficer och förste vaktkonstapel	600	550	1,150	100	100	100
vaktkonstapel	500	500	1,000	100	100	100

Efter intjänande af alla tre ålderstilläggen samt med tillägg af beklädnadsersättning och gratifikation, hvilken senare under första anställningsåren hålles under men efter hand något öfverstiger det förut angifna ungefärliga medelbeloppet 75 kronor, skulle den sålunda föreslagna aflöningen uppgå för vaktkonstapel till ungefärligen den be-

gärda summan 1,500 kronor, samt för underofficer och förste vaktkonstapel till 1,650 kronor.

Pensionen skulle enligt det sålunda afgifna förslaget komma att höjas för vaktkonstapel från 600 till 800 kronor, för förste vaktkonstapel från 700 och för underofficer från 750 till 900 kronor samt för fanjunkare från 850 till 1,000 kronor. Denna ökning i pensionen är enligt styrelsens åsikt i sin mån, med hänsyn till de stegrade lefnadskostnaderna, lika behöflig som löneförhöjningen under tjänsttiden. Pensionen utgör för öfrigt, jämväl den, ett vederlag för den tjänst, som under mannaåldern ägnats staten. Att i sådant afseende tillerkänna en f. d. vaktkonstapel, som har hustru och kanske ännu oförsörjda barn, ett belopp af 800 kronor för år anser styrelsen ej vara mer än hvad han för sin yttersta nödtorft behöfver och samhället såsom en pliktuppfyllelse åligger.

Förutom nämnda förmåner skulle nu ifrågavarande befattningshafvande fortfarande såsom hittills vara i åtnjutande af bostad och vedbrand eller däremot svarande ersättning. Beträffande hyresersättningen har emellertid fängvårdsstyrelsen anmärkt, att den bestämda begränsning, som nu är satt för dess maximibelopp, understundom visat sig medföra den största olägenhet. Så är för närvarande förhållandet vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona, där fanjunkaren och en underofficer — den ene med sju och den andre med fem uppväxande barn — måst i saknad af annan utväg inhysas å vinden till en af anstaltens byggnader i för ändamålet tätt under plåttaket inredda låga och trånga lägenheter utan annat kök än afbalkningar å vinden. Under sommaren olidligt upphettade och under vintern synnerligen kalla, äro dessa lägenheter, enligt hvad anstaltens läkare vitsordat, högst otjänliga till bostäder. De skulle ock för länge sedan hafva såsom sådana utdömts, om tillfälle funnits att genom tillräckliga hyresersättningar skaffa där inhysta befattningshafvande andra lämpliga lägenheter.

Äfven å andra platser, såsom särskildt i Stockholm, där uti kronans hus befintliga vaktbetjänts bostäder icke längre räcka till för antalet gifta konstaplar, samt i Göteborg med flera centrala orter har, enligt hvad styrelsen uppgifvit, det för hyresersättningarna nu medgifna maximibeloppet, 250 kronor för år, visat sig för knappt. Detta kommer att i Göteborg blifva så mycket olägligare, som det för det nya stora cellfängelset å Härlanda invid nämnda stad anvisade byggnadsanslag icke beräknats för uppförande af bostäder för fän-

gelsets jämförelsevis betydande konstapelsstyrka, hvilken således, åtminstone tills vidare, måste tillgodoses med kontanta hyresbidrag. Styrelsen har därför hemställt, att hyresersättnings högsta årliga belopp må kunna öfverskridas i sådana fall, då synnerliga förhållanden därtill föranleda.

Hvad vidare angår gällande bestämmelse om ett högsta medelbelopp för hyresersättningarna har fångvårdsstyrelsen erinrat, att styrelsen redan i underdånig skrifvelse den 27 september 1901 visat, hurusom ett sådant stadgande medför den olägenhet att, så vidt beloppet icke skall öfverskridas, redan beviljade hyresanslag tid efter annan måste undergå jämkning. Vid de regleringar, som sålunda ägt rum, har exempelvis för det stora antalet vaktbetjante vid fångvårdsanstalterna i Karlskrona måst iakttagas, att hyresersättningarna, af antydda orsak, hållits för en hvar konstapel omkring 30 kronor lägre än hyresprisen i orten anvisade. På grund häraf har styrelsen ansett sig böra föreslå, att omförmälda bestämmelse angående ett högsta medelbelopp för hyresersättningarna må för framtiden bortfalla.

I det af fångvårdsstyrelsen afgifna förslag till stat för manliga vaktbetjante äro vaktmästarne ej upptagna. Anledningen härtill sammanhänger med det önskemål, fångvårdsstyrelsen uttalat därom, att vid läns- och kronocellfängelserna må, liksom vid de centrala fångvårdsanstalterna, anställas en särskild befattningshafvande, som under fängelseföreståndarens kontroll omhänderhar kassa och räkenskap. Detta har vid de cellfängelser, där den nu af fångarna för kronans räkning bedrifna persedeltillverkningen i något större skala införts, blifvit så mycket mera af nöden, som redovisningen därför kan gälla betydande belopp, ända till hundra tusental kronor. Äfven i andra afseenden har, enligt hvad fångvårdsstyrelsen anfört, vid sagda fängelser länge känts såsom en verklig brist, att den vid föreståndarens sida närmast stående vaktmästaren i allmänhet saknar tillbörlig kompetens för att i fängelsets förvaltning lämna erforderligt biträde. Häraf har följden flerstädes blifvit, att fängelseföreståndaren så upptages af enklare skrifgöromål och andra dylika löpande bestyr, att han ej hinner åt fängelsets inre skötsel och fångarnas tillsyn ägna den omsorg, som en rätt fångvård måste kräfva. Flera af fängelseföreståndarna hafva ock genom ihållande göromål blifvit märkbart öfveransträngda. Behöfver under sådana förhållanden en föreståndare begära ledighet från tjänsten, möter vanligen svårighet att för honom finna lämplig vikarie, och för egen del måste föreståndaren genom att under ledigheten nödgas afstå de tjänst-

göringspenningar, som med stor procent ingå i aflöningen, vidkännas uppoffringar, som hans ekonomi endast med svårighet kan bära.

I anledning häraf har det, såsom ock styrelsen i underdåniga skrivelser den 27 september 1901 och den 29 september 1903 framhållit, länge varit styrelsens önskan att få fängelsevaktmästaren ersatt med en assistent så aflönad, att därtill kan påräknas personer af den bildning och kompetens, som fordras för att fylla nu antydda brist samt vid behof kunna träda i fängelseföreståndarens ställe.

Styrelsen har nu funnit, att genom den höjning i aflöningen, som, vid gruppering af de nya bevakningslönerna i olika grader, skulle komma cellfängelsevaktmästarna till del, tillfälle skulle erbjuda sig att allmänt förvandla dessa sysslor till assistenttjänster. Därigenom skulle innehafvarnes auktoritet betydligt höjas gent emot underordnade samt den ändrade benämningen i förening med ökad aflöning göra tjänsterna mera begärliga för personer med de egenskaper, som styrelsen önskar finna närmast under fängelseföreståndarna.

Om sålunda i assistenterna erhöles kompetenta redogörare under fängelsedirektörernas kontroll, skulle äfven, anför styrelsen vidare, tillfälle vinnas att, i den af styrelsen enligt underdånig skrivelse den 27 september 1901 föreslagna omfattning men utan då ifrågasatt kassakontroll af främmande myndighet, från Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvilka redan vunnit befrielse från omsorgen rörande arbetsdriften, aflyfta jämväl bördan af den ekonomiska förvaltningen i öfrigt beträffande länens fängelser och att sålunda i detta afseende likställa nämnda fängelser med de centrala fängenvårdsanstalterna, där berörda förvaltning direkt under fängenvårdsstyrelsen besörjes genom direktören och redogöraren.

Rörande den närmare tillämpningen af nu ifrågasatta anordning har styrelsen tänkt sig, att assistenttjänsterna borde, i förhållande till de olika fängelsernas storlek och betydelse samt därmed sammanhängande kraf på fängelseförvaltningen, vara af två klasser, den första klassen för de vanliga och den andra för de mera kräfvande cellfängelserna.

Styrelsen har härvid förutsatt att, om vid något fängelse vaktmästaren nu tillhörande göromål visa sig till någon del icke kunna medhinnas af assistenten, styrelsen må äga att så ordna med tjänstgöringen för konstaplarna, att vissa bestyr kunna öfvertagas af därtill lämplig vaktkonstapel, som härför — likasom till exempel vid ett och annat fängelse i fråga om tillsynen af dess ångmaskin är fallet — af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll må tillerkännas sär-

skildt arfvode till belopp, som styrelsen ansett lämpligen böra bestämmas till högst 100 kronor för år.

Aflöningen till assistenterna, hvilka fängvårdsstyrelsen ansett böra räknas till tjänstemannaklassen, har af styrelsen föreslagits sålunda:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg		
				efter 4 år	efter 8 år	efter 12 år
för <i>assistenter</i> :						
af första klassen	800	700	1,500	100	100	100
af andra klassen	950	850	1,800	100	100	100

hvarjämte assistenterna skulle erhålla fri bostad och vedbrand.

Således skulle aflöningen för assistent af första klassen uppgå till det af fängvårdsmanaförbundet för vaktmästare önskade belopp af 1,800 kronor för år. Pensionen skulle för de nuvarande vaktmästarna och sedermera assistenterna af första klassen höjas från 750 till 1,100 kronor. För assistent af andra klassen skulle pensionen utgöra 1,250 kronor.

I öfrigt har fängvårdsstyrelsen uttalat att, då de nuvarande cellfängelsevaktmästarna i allmänhet icke lämpa sig att konstitueras till assistenter, de torde under öfvergångstiden böra kvarstå såsom vaktmästare med sina gamla göromål, men med uppbärande af första klassens assistent-aflöning. Assistenterna skulle således endast i mån af vaktmästarnas afgang utnännas. Enär likväl vid de nya fängelserna å Härlanda och i Härnösand redan under år 1907 uppstår oafvisligt behof af assistenters anställande, och centralfängelset vid Nya Varfvet samma år kommer att nedläggas, har styrelsen funnit att, i stället för fanjunkarelönen vid centralfängelset å Nya Varfvet och vaktmästarelönen vid länsfängelset i Härnösand, böra i den nya staten upptagas löner till andra (d. v. s. den högre) klassens assistenter vid fängelserna å Härlanda och i Härnösand.

Med anmälan att, utom dessa två fängelser, redan nu, då den nya arbetsdriften redan är i full gång vid länsfängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Växjö och Örebro samt under införande vid länsfängelset i Västerås, jämväl sistnämnda sex fängelser äro i behof af andra klassens assistenter, har styrelsen vidare anført, att då sådana ansetts icke kunna anställas annat än i mån af de nuvarande vakt-

mästarnas afgang, styrelsen tänkt sig att assistentaflöningens höjande här liksom vid andra fängelser, hvarest förhållandena kunna komma att fordra andra klassens assistenter, böra få bero af blifvande anmälan och att tillsviðare blott första klassens assistentlöner där beräknas.

Vid en löneroglering af den manliga vaktbetjäningens löner bör emellertid, enligt fångvårdsstyrelsens mening, ej förbises, att jämväl de kvinnliga vaktbetjante vid fångvården äro i behof af förbättrade villkor.

Till ett förslag, afseende löneförbättring åt den kvinnliga vaktbetjäningen, har styrelsen funnit särskild anledning vid beaktande af de talrika, i synnerhet å centralanstalterna, bland vaktkvinno-personalen uppträdande sjukdomsföreteelser af sådan art, att de måste anses vara en följd af det olämpliga kosthåll, hvarmed nämnda betjante i anseende till knappheten af deras tillgångar få åtnöjas. Vid jämförelse med hvad i allmänhet dugliga och skötsamma kvinnor i annat arbete kunna förtjäna, har ock de kvinnliga vaktbetjantes aflöning — hvilken varit afpassad efter den numera otillräckliga aflöningen för de manliga vaktbetjante — synts styrelsen vara ett allt för ringa vederlag för det trägna, tålmodspröfvande och ansvarsfulla arbete, som af ifrågavarande befattningshafvande kräves.

Dessas till en början å förslagsanslaget medgifna och sedermera af 1903 års Riksdag å ordinarie stat uppförda aflöning utgör:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
för vaktfru	400	300	700	75	75
för vaktkvinna vid central anstalt och första vaktkvinna vid läns- eller kronocellfångelse	350	250	600	75	75
för vaktkvinna vid läns- eller kronocellfångelse	300	200	500	75	75

hvarjämte jämväl de kvinnliga betjante åtnjuta fri bostad med ved eller ersättning därför äfvensom tilldelas gratifikationer.

Då i förevarande fall ej kunna åberopas de för manliga betjante förut angifna skäl för ålderstilläggen, har styrelsen ansett ökningen i dess helhet här böra läggas på den öfriga aflöningen. I sådant hän-

seende har styrelsen för de kvinnliga vaktbetjante föreslagit, jämte deras bibehållande vid öfriga förmåner, följande ändrade stat:

	Lön	Tjänstgöringspennin- gar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
för vaktfru	550	400	950	75	75
för vaktkvinna vid central fångvårds- anstalt och för första vaktkvinna vid läns- eller kronocellfängelse ..	500	350	850	75	75
för vaktkvinna vid läns- eller krono- cellfängelse	450	300	750	75	75

Ökningen i pensionen enligt detta förslag skulle för en hvar utgöra 150 kronor, för vaktkvinna från 450 kronor till 600 kronor för år, för första vaktkvinna och vaktkvinna vid central anstalt från 500 kronor till 650 kronor samt för vaktfru från 550 kronor till 700 kronor.

Hvad slutligen angår de extra betjante, så skulle visserligen — anför styrelsen härom — redan den omständigheten innebära en förbättring i deras villkor, att de för sin tjänstgöring skulle erhålla den ökade godtgörelse, som motsvaras af den höjda grundlönen för de ordinarie. Därutöfver har det emellertid syntts styrelsen rättvist att i någon mån söka minska osäkerheten i deras ställning, hvilken nu är sådan, att en hvar extra vaktbetjänt vid inträffande sjukdomsfall genast från första dagen förlorar all aflöning. Styrelsen har ansett, att dylik vaktbetjänt, som under längre tid tjänstgjort, till exempel på förordnande för permanent tjänstledig ordinarie, borde tillåtas att vid sjukdomsfall — då ordinarie vaktbetjänt äger att högst 45 dagar af kalenderår behålla hela aflöningen — under lika lång tid uppbära så stor del af arfvodet, som motsvarar *lönen* för ordinarie.

Såsom redan nämnts har fångvårdsstyrelsen afsett, att af de å nu gällande stat upptagna lönemedlen aflöningarna till en vaktmästare och en fanjunkare, den senare å aflöningsstaten för centralfängelset å Nya Varfvet, skola afföras från staten. Då öfriga å bestämda anslaget uppförda vaktbetjäntslöner till nämnda fängelse efter dess år 1907 förestående indragning komma att erfordras dels för de till ersättande

af detta fängelse utvidgade eller nybyggda fängelserna i Härnösand och å Härlanda dels ock i öfrigt till utbytande, så långt antalet räcker, af hittills vid fängvårdsanstalterna förefintliga, å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll aflönade extra vaktbetjäntsbeställningar mot ordinarie, har styrelsen utgått från att antalet befattningshafvande, som skola komma i åtnjutande af de föreslagna förbättrade löneförmanerna, fortfarande inom hvarje grad beräknas efter antalet för närvarande å ordinarie stat uppförda vaktbetjante, med undantag för aflöningen till förstnämnda två befattningshafvande, men med tillägg af de vaktkonstaplar, som enligt 1905 års riksdagsbeslut ytterligare tillkomma, i den mån de å nämnda stat anvisade gevaldigerslöne-medlen förvandlas till konstapelslöner. Och styrelsen har härvid afsett att, så länge ordinarie fånggevaldiger, som ej transporterats till vaktkonstapel, kvarstår i tjänst, aflöning till sådan gevaldiger skall enligt hittills gällande stat utgå af de i den nya staten uppförda vaktkonstapelslöne-medlen.

Till öfversiktlig jämförelse mellan nu gällande aflöningsstat för de betjante vid fängvårdsanstalterna, hvilkas aflöning utgår af det i riksstaten uppförda bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, och de af styrelsen föreslagna nya aflöningar till samma eller — i afseende å vaktmästarna — motsvarande personal har styrelsen uppställt följande fullständiga tablå:

Nu gällande aflöningsstat.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
1 fanjunkare	650	550	1,200	100	100
4 d:o	2,600	2,200	4,800	100	100
1 vaktmästare	550	550	1,100	100	100
19 d:o	10,450	10,450	20,900	100	100
1 underofficer	550	400	950	100	100
29 d:o	15,950	11,600	27,550	100	100
1 förste vaktkonstapel	550	400	950	75	75
12 d:o	6,600	4,800	11,400	75	75
1 vaktkonstapel	450	350	800	75	75
349 d:o	157,050	122,150	279,200	75	75
1 fänggevaldiger	500	—	500	—	—
57 d:o	28,500	—	28,500	—	—
1 vaktfru	400	300	700	75	75
3 d:o	1,200	900	2,100	75	75
1 vaktvinna vid de centrala fängvårdsanstalterna för kvinnor	350	250	600	75	75
17 d:o vid d:o	5,950	4,250	10,200	75	75
1 första vaktvinna vid läns- och kronocellfängelserna	350	250	600	75	75
1 vaktvinna vid d:o d:o	300	200	500	75	75
34 d:o vid d:o d:o	10,200	6,800	17,000	75	75
Summa kronor	—	—	409,550	—	—

Fångvårdsstyrelsens förslag till ny aflöningsstat.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg		
				efter 4 år	efter 8 år	efter 12 år
<i>Tjänstemän:</i>						
1 assistent af andra klassen	950	850	1,800	100	100	100
1 d:o d:o	950	850	1,800	100	100	100
1 d:o af första klassen eller tills vidare vaktmästare	800	700	1,500	100	100	100
18 d:o d:o eller tills vidare vaktmästare	14,400	12,600	27,000	100	100	100
<i>Betjante:</i>						
1 fanjunkare	700	600	1,300	100	100	100
3 d:o	2,100	1,800	3,900	100	100	100
1 underofficer eller förste vaktkonstapel	600	550	1,150	100	100	100
42 d:o eller d:o	25,200	23,100	48,300	100	100	100
1 vaktkonstapel	500	500	1,000	100	100	100
385 d:o	192,500	192,500	385,000	100	100	100
				efter 5 år	efter 10 år	
1 vaktfru	550	400	950	75	75	—
3 d:o	1,650	1,200	2,850	75	75	—
1 vaktkvinna vid de centrala fångvårdsanstalterna för kvinnor	500	350	850	75	75	—
17 d:o vid d:o	8,500	5,950	14,450	75	75	—
1 första vaktkvinna vid läns- och kronocellfängelserna	500	350	850	75	75	—
1 vaktkvinna vid d:o d:o	450	300	750	75	75	—
34 d:o vid d:o d:o	15,300	10,200	25,500	75	75	—
Summa kronor	—	—	518,950	—	—	—

Det afgifna förslaget till ny aflöningsstat visar således en höjning i utgifterna å bestämde anslaget till fångars vård och underhåll af	kronor 109,400: —
hvertill skulle ytterligare komma höjning i utgifterna å förslagsanslaget till ålderstillägg enligt beräkning för nuvarande vaktbetjante	„ 51,000: —
och å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll beklädnadsersättningar å 100 kronor till inalles 433 vaktbetjante	„ 43,300: —
så att totalökningen i aflöningsutgifterna kan beräknas till	kronor 203,700: —

Någon ökning i utgifterna för beredande åt de å förslagsanslaget anställda vaktbetjante af aflöningar till motsvarighet med de nu föreslagna har härvid icke af styrelsen beräknats, enär genom öfverflyttningen af vaktbetjäntslönerna å bestämde anslaget från centralfängelset å Nya Varfvvet till andra fängelser så stor minskning uppstår i antalet aflöningar å förslagsanslaget, att den därigenom uppkommande besparingen ungefär motsvarar höjningen af de återstående aflöningarna å samma anslag.

I sammanhang härmed må anmärkas, att fångvårdsstyrelsen i afseende å de genom nådiga brefven den 5 december 1855 och den 3 december 1861 för berömlig tjänstgöring åt vaktbetjante medgifna gratifikation anført, att ehuru dessa efter hand erhållit karaktären af en beräknad tillgång för vaktbetjantes nödtröft, styrelsen funnit sig så bunden af ordalydelsen i nämnda medgifvande att, om vaktbetjant, hvilkens tjänstgöring styrelsen dock i det hela funnit berömlig och värd belöning, genom förbiseende eller ouppmärksamhet råkat ut för anmärkning i något enstaka fall, styrelsen i allmänhet på grund af nämnda ordalydelse ansett sig hindrad att tilldela dylik vaktbetjant gratifikation. Och den förlust, som härigenom drabbar vaktbetjanten, kan blifva ännu mera ökad, om han tillika i det inträffade fallet, såsom vanligen vid fångspillning, blifvit dömd till böter. På grund häraf har fångvårdsstyrelsen hemställt om sådan förklaring af ifrågavarande föreskrifter, att gratifikation må kunna tilldelas jämväl vaktbetjant, som, äfven om han i något enstaka fall må hafva låtit komma sig någon försummelse till last, dock af fångvårdsstyrelsen pröfvas vara i följd af öfver hufvud taget berömlig tjänstgöring förtjänt af gratifikation.

Kungl. Maj:ts
befallnings-
hafvande.

Samtliga Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen hafva på nådig befallning afgifvit utlåtanden i ärendet och därvid vitsordat behovet af den begärda löneförbättringen. Härvid har framhållits, att det på

grund af den nuvarande aflöningsknapphet, sammanställd med den bättre arbetsförtjänst, som industrien bjuder, och den kräfvande tjänstgöringen vid fängelserna, visat sig svårt att erhålla dugliga personer till bevakningstjänsten; särskildt har otillräckligheten af den aflöning, som består den extra personalen, lagt stora hinder i vägen för nyanskaffningen. Kungl. Maj:ts befallningshafvande hafva i allmänhet tillstyrkt fängvårdsstyrelsens förslag. Men i några af de afgifna utlåtandena hafva dock uttalats åsikter, afvikande från fängvårdsstyrelsens förslag, och detta såväl i afseende å aflöningarnas storlek och beskaffenhet som ock med hänsyn till de olika tjänsternas gruppering.

Innan jag närmare ingår på de skiljaktiga förslag, som härutinnan afgifvits, och den uppfattning af frågan, hvartill jag själf kommit, har jag ansett mig böra lämna en sammanfattning af de löneförmåner, som åtnjutas af en del med vaktbetjäningen vid statens fängelser likställda stats- eller i annan allmän tjänst anställda betjante, nämligen:

Departements-
chefens
yttrande.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålders- tillägg		Anmärkningar
				efter 5 år	efter 10 år	
<i>Tullbetjante:</i>						
kustuppsyningsmän i de södra orterna	800	400	1,200	150	150	Härförutom uniform eller beklädnadsersättning. — Ålderstilläggen beräknas å tjänstgöringspenningarna.
d:o i de norra orterna	800	300	1,100	100	100	
vaktmästare i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg	900	500	1,400	150	150	
d:o i åtskilliga andra orter	800	400	1,200	150	150	
<i>Vaktbetjante vid Stockholms stads rannsakningsfängelse:</i>						
vaktmästare	1,600	—	1,600	100	—	Härförutom bostad, ved, lyse och tvätt. Härförutom dels bostad, ved, lyse och tvätt dels ock beklädnad.
vaktkonstapel	1,200	—	1,200	100	100	
vaktkvinna	800	—	800	50	50	Härförutom bostad, ved, lyse och tvätt. Samtliga vaktbetjante uppbära pension med 70% af lönen.

Vid jämförelse med dessa aflöningsförmåner måste otvifvelaktigt erkännas, att den manliga vaktpersonalen vid fångvården är alltför lågt aflönad och att således en löneförbättring för denna personal är fullt befogad. Då emellertid med hänsyn till de förmåner af bostad och vedbrand eller ersättning därför, som till fångvaktbetjäningen utgå, den af fångvårdsstyrelsen föreslagna kontanta aflöningen syns mig väl hög, har jag ansett, att någon minskning däri kan och bör förekomma; en minskning, som dock syns mig icke böra drabba själfva lönen.

Mot den uppfattning, som fått sitt uttryck i fångvårdsstyrelsens förslag till tre ålderstillägg, har af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län framhållits, att bevakningspersonalen i regel har sina största utgifter vid tiden för barnens minderårighet. Och af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län har erinrats, att i förevarande samhällsklass äktenskapen i allmänhet komma tidigt till stånd, nämligen så snart en någorlunda fast anställning blifvit ernådd, och att en vaktkonstapel ofta nog gifter sig redan såsom extra. Så äro af de vid länsfängelset i Östersund anställda tre extra vaktkonstaplarna två gifta. Af dessa har den ene, född 1878, fyra barn; den andre, som är två år yngre, har två barn. Från annat håll har uppgifvits, att en vaktkonstapel kan få tjäna såsom extra minst 5 år eller ännu längre, innan han erhåller konstitutorial. I regel har han då hunnit till en ålder af omkring 30 år, och han har då icke sällan stor familj. Så t. ex. hade en af vaktkonstaplarna vid länsfängelset i Karlskrona, då han för två år sedan blef ordinarie, familj bestående af hustru och fem barn.

För en person i denna ställning, yttrar Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län, är det till följd af nu anmärkta förhållande tjänligt, att han redan i början får en någorlunda afsevärd inkomst; bosättningen, som oftast ej sker utan skuldsättning, skall då betalas samtidigt med att de första barnen komma till. Då han varit tio år i ordinarie tjänst, har han merendels nått maximum af lefnadskostnad. Därefter i den mån barnen blifva mera vuxna och kunna hjälpa föräldrarna, blifva kostnaderna vanligtvis mindre. På grund häraf och då systemet med tre ålderstillägg torde vara högst ovanligt, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett det nuvarande förhållandet med två ålderstillägg efter 5 och 10 år böra bibehållas.

Ehuru, enligt de upplysningar jag hos fångvårdsstyrelsen erhållit, vaktkonstaplarna i regel icke ingå äktenskap innan de blifvit ordinarie och således erhålla fri bostad eller hyresersättning — det anmärkta förhållandet i Östersund beror nämligen af särskilda lokala omständig-

heter — tror jag dock i likhet med Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län att en anordning med två ålderstillägg är för vederbörande själfva mera förmånlig än med tre. Just med hänsyn till de tidiga äktenskapen och däraf följande stora utgifter måste det vara angeläget, att vaktkonstaplarna icke från början råka i en skuldsättning, hvarifrån de sedan hafva svårt att blifva fria. Och om än det af fångvårdsstyrelsen förordade systemet i sig kan anses innebära ett medel till uppmuntran under ett långt och fordrande lefnadskall, lär dock känslan häraf icke vara särdeles stark hos den det gäller, helst om han under de tidigare åren kämpat med ekonomiskt betryck. Då jag således finner det nuvarande systemet med två ålderstillägg bättre, följer däraf att, enligt min med Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län öfverensstämmande mening, själfva begynnelselönen bör sättas något högre än fångvårdsstyrelsen föreslagit. Det bör ju då äfven kunna antagas, att den länge och från olika håll öfverklagade samt af fångvårdsstyrelsen vitsordade svårigheten att erhålla dugliga extra eller vikarierande konstaplar skall icke obetydligt minskas.

Den form af aflöning, som nu utgår såsom gratifikation, har af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Gottlands och i Jämtlands län betecknats såsom otidsenlig; det har anmärkts, att denna aflöningsform lätt alstrar afundsamhet och väcker misstankar för mannamån eller godtycke.

Enligt hvad de, rörande gratifikations åtnjutande, af fångvårdsstyrelsen meddelade bestämmelser utvisa, har den nu utgående gratifikationen otvifvelaktigt erhållit karaktären af en verklig löneförmån, ett slags ålderstillägg, som dock utdelas efter i viss mån andra grunder än de egentliga ålderstilläggen. När gratifikationen tillägges sådan betydelse, har den, synes det mig, förlorat sitt berättigande, om än jag väl inser den sporre till uppmuntran, som innefattas i denna aflöningsform. Ehuru jag således är ense med nyssnämnda befallningshafvande därom, att gratifikationen såsom aflöningsförmån bör försvinna, vill jag likväl icke föreslå, att den helt och hållet borttages. Det är naturligt, att tillvaron af en sådan belöningsrätt skall i hög grad verka lifvande på den beslutsamhet och handlingskraft, som vid uppehållet af ordningen i fångelserna eller eljes, såsom vid behandlingen af vildsinta fångar eller rymlingar, allt som oftast erfordras. Enligt hvad jag hos fångvårdsstyrelsen inhämtat är det äfven i andra afseenden högst önskvärdt, att möjlighet för styrelsen att utdela extra ersättning får kvarstå. Åtskilliga göromål och förrättningar förekomma vid fångelserna,

hvilka strängt taget icke kunna anses höra till vaktbetjäningens tjänst-åliggande. I andra fall kan vid vaktbetjänts förflyttning, för hvilken han ej är berättigad till ersättning, af gratifikationsmedlen beredas honom en hjälp, när sådan finnes billig och af omständigheterna påkallad. Och öfver hufvud taget skall det säkerligen vara nyttigt att kunna med en gratifikation någon gång belöna utmärkt plikttröhet och nit i tjänsten.

Om gratifikationen så användes, torde dess bibehållande få anses hafva skäl för sig. Men tydligt är ock, att i afseende å sådan gratifikation måste uppställas andra grunder för dess tilldelande än de nu gällande. Därest således gratifikationen såsom aflöningsförmån kommer att upphöra, torde det böra ankomma på fångvårdsstyrelsen att till Kungl. Maj:t ingifva förslag till de närmare bestämmelser, som böra gälla i afseende å tilldelande af gratifikation i egentlig mening.

Fångvårdsstyrelsens förslag om införande af en ny aflöningsförmån i form af beklädnadsersättning, 100 kronor om året för en hvar vaktbetjänt, anser jag vara förtjänt af bifall. Äfven har jag funnit hvad styrelsen anfört rörande den nu utgående hyresersättningen böra föranleda därtill, att nu stadgade högsta medelbelopp för hyresersättningarna må bortfalla samt att det fastställda maximibeloppet 250 kronor — därest icke äfven det kan helt och hållet borttagas, i likhet med hvad år 1902 skedde i fråga om vedanslaget — må kunna öfverskridas i fall, där det icke är möjligt att för detta belopp erhålla lämplig bostad. Hvad fångvårdsstyrelsen föreslagit om rätt för extra vaktbetjänte att vid tjänstledighet på grund af sjukdom uppbära viss del af aflöningen under angifven tid torde, såsom högst behjärtansvärdt, böra understödjas.

Med anledning däraf att fångvårdsstyrelsen uti sitt förslag till ny aflöningsstat, under åberopande af 1905 års riksdagsbeslut rörande fånggevaldigerna, ökat det nuvarande antalet vaktkonstaplar med 36, torde böra erinras, att nu gällande aflöningsstat upptager arfvoden till 58 fånggevaldiger med 500 kronor åt hvarje.

Vid 1905 års Riksdag föreslog Kungl. Maj:t, på fångvårdsstyrelsens hemställan, att fånggevaldigersgöromålen måtte få öfverflyttas å vaktkonstaplarna vid läns- och kronocellfängelserna; och för detta ändamål medgaf Riksdagen, att de nu å bestämde anslaget till fångars vård och underhåll upptagna gevaldigerslöner om tillhoppa 29,000 kronor skulle, i den mån så kunde ske, i stället användas till inrättande af nya vaktkonstapelsbefattningar vid nämnda fängelser med den i staten för då befintliga vaktkonstaplar upptagna aflöning, 800 kronor om

året, äfvensom att de nya vaktkonstaplarna skulle äga samma rätt till ålderstillägg och andra förmåner, som tillkommer öfriga vaktkonstaplar.

Antalet nya konstapelslöner, som kunde bildas af det i staten till gevaldigerslöner upptagna belopp 29,000 kronor, utgjorde således 36, men utom dessa medel beräknades till hyres- och vedanslag, ålders- tillägg och gratifikationer åt de nya vaktkonstaplarna 11,890 kronor. Rörande behovet af nya vaktkonstaplar framlade fångvårdsstyrelsen i ärendet en utredning, enligt hvilken till och med flera än 36 nya vaktkonstapelstjänster skulle påkallas dels af den föreslagna anordningen beträffande fånggevaldigersgöromålens öfverflyttning och dels i öfrigt till följd af den dåvarande bevakningsstyrkans otillräcklighet.

På grund häraf och då Riksdagen således redan pröfvat behovet af de 36 nya vaktkonstapelstjänsterna, torde mot fångvårdsstyrelsens förslag i denna del någon invändning icke kunna framställas. Enligt hvad jag hos fångvårdsstyrelsen inhämtat, finnas för närvarande i tjänst endast 19 fånggevaldiger, hvilka åtnjuta full lön af 500 kronor.

I detta sammanhang må emellertid anmärkas, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västernorrlands län framhållit behovet af en revision af gällande bestämmelser angående ersättning till fångförare vid fångforsling. I sådant hänseende har anförts, att den till fånggevaldigererna nu utgående ersättning är otillräcklig och att bestämmelserna om ersättning till fångförare äro obilliga däri att, oaktadt dagtraktamente utgår med endast två kronor, fångföraren kan få betala ersättning för nattlogi icke blott för sig själf utan äfven för medföljande fångar. Å andra sidan anser jag mig här böra erinra, att i de fall, då gevaldigerstjänst bestrides af vaktkonstapel, denne icke må efter inträdd lönereglering genom fångforslingen tillföras någon extra aflöning. Härom äfvensom angående den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västernorrlands län påkallade revision torde dock ytterligare utredning böra verkställas, innan jag underställer frågan Kungl. Maj:ts pröfning.

För åtgärden att vid en reglering af den manliga vaktpersonalens löner samtidigt förbättra äfven den kvinnliga vaktbetjäningens aflöningsförhållanden torde fångvårdsstyrelsen hafva anfört giltiga skäl. Emellertid har den af styrelsen föreslagna ökning af 250 kronor för hvarje kvinnlig vaktbetjänt synts mig väl hög. En höjning af 200 kronor torde härvid finnas tillräcklig. Gratifikationen till de kvinnliga vaktbetjante har i medeltal uppgått till omkring 68 kronor. Om, såsom nyss föreslagits, gratifikationen såsom aflöningsform skall upphöra, kommer således den nu föreslagna höjningen i verkligheten att motsvara en förbättring af omkring 130 kronor om året.

Hvad härefter angår fängvårdsstyrelsens förslag om tillsättande, i stället för vaktmästare, af s. k. assistenter af två skilda löneklasser med en slutaflöning af respektive 1,800 och 2,100 kronor jämte fri bostad och vedbrand, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län uttalat stor tvekan, huruvida det kan vara lämpligt att införa en ny klass af tjänstemän inom detta förvaltningsområde, helst med så ringa aflöningsförmåner, som här skulle blifva fallet. Erfarenheten på andra områden synes befallningshafvanden snarare tala mot att skapa en lågt aflönad tjänstemannaklass, där det kan undvikas: vid 1870-talets löneregleringar borttogs nämligen inom de centrala ämbetsverken den förutvarande första eller lägsta lönegraden; och riktigheten häraf torde numera vara klart inseed. I alla händelser har den föreslagna aflöningen till de ifrågavarande assistenterna, hvilka ju skola i socialt afseende intaga ställning såsom tjänstemän, syntes Kungl. Maj:ts befallningshafvande vara väl låg, särskildt med hänsyn därtill, att de ifrågavarande tjänstemännen skulle handhafva kassa och räkenskaper, för hvilka redovisningen skulle kunna uppgå ända till hundratusental kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län har rörande denna fråga anfört, att vid länsfängelset i Jönköping, hvarest persedel-tillverkning i stor skala för kronans räkning införts, fångantalet under de senare åren mer än fördubblats, och att det stora antalet till längre straff dömda fångar, som å fängelset är intaget och till hvilket lifsfarliga verktyg i stor utsträckning måste utlämnas, ställer ökade kraf af påpasslighet och omtänksamhet såväl på fängelsevaktmästaren som på vaktkonstaplarna. Frånsedt de tre konstaplar, som uteslutande äro upptagna med skoarbetsdriften, har fängelset fortfarande liksom förut sex bevakningskonstaplar, hvilka, utom de ökade göromål, som det höga fångantalet medför, numera äfven hafva att bestrida de inom länet förekommande fänggevaldigersbestyren. Att under sådana förhållanden någon förskjutning af dessa konstaplars göromål skulle kunna äga rum så, att, såsom af fängvårdsstyrelsen ifrågasatts, åt en af konstaplarna skulle kunna öfverlåtas en del af de vaktmästaren åliggande göromål, har syntes befallningshafvanden knappast vara möjligt. Då härtill tages i betraktande, att äfven vaktmästaregöromålen i sin ordning ökas i högst väsentlig grad, torde det svårligen låta sig göra, att en enda person, såsom afsedt är, skulle icke allenast kunna på ett tillfredsställande sätt sköta de maktpåliggande vaktmästarebestyren, utan dessutom blifva räkenskapsförare, förvaltare af kassan med dess uppbörd å stora belopp och slutligen det välbehöfliga hjälpträdet åt direktören i hans mångskiftande göromål.

Om emellertid, yttrar Kungl. Maj:ts befallningshafvande härom vidare, en assistent med härför nödiga egenskaper skall kunna erhållas, är det väl antagligt, att han äfven kommer att hafva motsvarande anspråk. Enligt fångvårdsstyrelsens förslag skulle emellertid skillnaden i högsta lönegraderna mellan assistents och vaktkonstapels löneförmåner ej blifva särdeles stor. Vid fängelset i Jönköping behöfves en alldeles ny tjänsteman, och medel till hans aflöning kunna ju erhållas af den betydande vinst, som för kronan uppstår af arbetsdriften.

På grund häraf har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län hemställt, att vid de länsfängelser, där, såsom i Jönköping är förhållandet, persedeltillverkning i utsträckt skala äger rum, vaktmästaren måtte bibehållas samt dessutom en assistentbefattning inrättas med den aflöning, som enligt fångvårdsstyrelsens förslag skulle tillkomma assistent af andra klassen.

De uttalanden, som sålunda från sist nämnda båda befallningshafvande blifvit gjorda, det ena från mera principiell, det andra från rent praktisk synpunkt, men båda kompletterande hvarandra, har jag funnit synnerligen beaktansvärda. Det i alla afseenden lyckliga uppslag, som gafs genom anordningen att tillgodogöra sig fångarnes arbetskraft för statens räkning, samtidigt med att de fostras till dugliga arbetare, bör på allt sätt utnyttjas och fullföljas, så att det ej af brist på uppmuntran stannar i växten. Den betydande industriella verksamhet, som anordningen medför och som i annat sammanhang kommer att närmare belysas, erfordrar helt naturligt en kraftig, insiktsfull och intresserad ledning, om den ej skall förfela sitt ändamål. Men en sådan ledning kan ej utöfvas af den, hvars hufvudsakliga uppgift är att öfva tillsyn öfver fångarna och handhafva förvaltningen af fängelsets ekonomi, eller af en underordnad, som närmast har att svara för bevakningstjänstens rätta fullgörande samt utöfva därmed förenad kontroll. Vid fängelse, där industrien nått en större utveckling, måste därför, såvida ej antingen fångvården eller arbetsdriften skall blifva lidande, fängelseföreståndaren erhålla hjälp af fullt lämplig person, som kan lämna honom erforderligt biträde såväl vid själfva arbetsdriften i dess olika former som vid den besvärliga administration, hvilken af det hopade antalet fångar vid sådant fängelse föranledes. Så som det nu är, har fångvårdsstyrelsen själf måst påtaga sig göromål, som bort kunna lika väl utföras i orterna. Men utan egentlig hjälp däriifrån skall vid en fortsatt utveckling af den industriella verksamheten styrelsen snart komma till korta i detta sitt arbete. Det är mig af föregående framställningar från styrelsens sida rörande detta ämne väl bekant, huru mångskiftande

de anspråk äro, som i detta hänseende redan nu ställts på styrelsens omdömes- och arbetsförmåga, och om än styrelsen hittills kunnat utföra de ökade göromålen, kan dock gränsen, där det omöjliga vidtager, snart tänkas uppnådd. Skall denna industri blifva, hvad den är tillämnad, böra därför enligt min tanke genast från början tillräckliga arbetskrafter ställas till styrelsens förfogande. Och om än utgifterna härför drabba fångvårdens stat, utan att denna kan tillgodoräkna sig de med arbetsdriften förenade inkomster, komma ju dessa i annan form statsverket till godo.

Med Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län är jag således ense därom, att vid de fångelser, där persedel tillverkning i utsträckt skala drifves, böra anställas särskilda tjänstemän, som kunna verksamt biträda med de göromål, som omedelbart och medelbart förledas af denna arbetsdrift. Men på de skäl, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län anförts, anser jag tillika, att denne tjänsteman bör så aflönas, att man kan dels vara försvarad med att åt honom anförtro kassa och penningeuppbörd och dels äga grundad förhoppning att erhålla för befattningarna fullt dugliga personer. Enligt hvad från fångvårdsstyrelsens sida meddelats, skulle anställandet af sådana tjänstemän vid vissa fångelser medföra äfven den fördel, att unga män med bildning och duglighet lättare kunna intresseras för fångvårdsbanan, där de sedermera efter förvärfvad utbildning kunna vinna befordran inom föreståndarekåren, hvilken därigenom skall lättare kunna på tillfredsställande sätt rekryteras. Dock synes mig den föreslagna nya befattningen ej böra förbehållas allenast åt personer utom vaktbetjäntes klass. Utan hvarhelst inom denna klass finnas för tjänsten fullt dugliga personer, böra de ock enligt min mening därtill befordras. Varder denna grundsats klokt tillämpad, skall assistentinstitutionen utan tvifvel blifva en uppmuntran för den uppåtsträfvande förmågan äfven på denna bana att genom egen kraft skapa sig en ljusare framtid.

Aflöningen till nu ifrågavarande befattningshafvande har jag ansett böra sättas till 2,100 kronor om året, hvartill skulle komma två ålders-tillägg, hvartdera å 200 kronor, jämte fri bostad med vedbrand eller ersättning därför. Denna aflöning skulle, oberäknadt förmånerna af bostad och ved, med allenast 250 kronor öfverstiga den, som af löneregleringskommittén föreslagits för landskanslisters och landskontoristers; en skillnad, som torde vara väl motiverad af den assistenten tillkommande egenskap att jämväl vara kassör.

Förr än nödig erfarenhet vunnits rörande ändamålsenligheten af den föreslagna anordningen samt innan fångvårdstjänsterna i allmänhet

och löneförhållandena därvid blifvit föremål för en mera ingående undersökning, synes dock assistentbefattningen ej böra sättas på ordinarie stat, utan medel till assistenternas aflönande torde böra af Riksdagen anslås från det anslag, som i öfrigt upptager fångvårdens tjänster på extra stat, nämligen förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Bland villkoren för aflönings åtnjutande torde böra upptagas skyldighet för assistenterna att, mot ersättning för flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till assistentbefattning vid annat fängelse.

Då emellertid vid de fångelser, där assistent behöfver anställas, åt denne torde kunna uppdragas någon del af de göromål, som nu utföras af vaktmästarna, synas de där anställda vaktmästarna lämpligen kunna ersättas af förste vaktkonstaplar. I den mån vid andra fångelser efter hand uppstår behof af assistenter, torde samma förändring i afseende å vaktmästarna där böra genomföras; men af vikt är, synes det mig, att tiden för nya assistentbefattningars inrättande icke göres beroende af den jämförelsevis underordnade frågan, huruvida en vaktmästaretjänst samtidigt är eller blifver ledig. Intill dess nu angifna förändring behöfver vidtagas äfvensom vid de andra fångelser, där vaktmästare nu finnas anställda, torde för utförande af de egentliga vaktmästaregöromålen samt de åligganden, hvilka, sammanhängande med där idkad persedeltillverkning, lämpligen kunna anförtros åt annan än föreståndaren, vaktmästaretjänsterna fortfarande böra bibehållas och åt dem anslås enahanda aflöning, som finnes böra tillkomma fanjunkareklassen, med hvilken klass vaktmästarna äro närmast jämförliga.

Enligt fångvårdsstyrelsens förslag skulle i aflöningsstaten nu uppföras en assistent vid hvartdera af fångelserna vid Härlanda och i Härnösand. Liknande behof har, såsom nämnts, anmälts vara för handen äfven vid länsfängelset i Jönköping, hvarjämte fångvårdsstyrelsen, som erhållit del af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Jönköpings län yttrande och med hvilken jag rörande denna fråga samrådt, under vitsordande af nämnda behof, hemställt att, vid tillgodoseende af detta, jämväl länsfängelset i Linköping samtidigt måtte komma i åtnjutande af en assistent. Då räkenskaperna för år 1906 ännu ej kunnat afslutas, har det ej varit möjligt att erhålla några bestämda siffror för detta år rörande omsättningen och den beräknade vinsten af arbetena vid fångelserna i Jönköping och Linköping. Men enligt de beräkningar, som nu blifvit gjorda, hafva vid fångelset i Jönköping, där omkring ett 60-tal fångar sysselsättas i arbetet, under år 1906 tillverkats för armén och flottan samt andra inrättningar 11,750 par fotbeklädnader samt 110 andra persedlar till ett marknadsvärde af omkring 100,098

kronor, däraf 64,445 kronor utgör värdet af materialier, som de olika förvaltningarna fått betala, och 35,653 kronor utgör beräknade värdet af arbetet. Vid fängelset i Linköping, där den i arbetet sysselsatta fängstyrkan för närvarande stigit till omkring 50, hafva under år 1906 tillverkats för fängsvårdens behof 13,251 beklädnads- och andra dylika persedlar, uppgående till ett enligt fängsvårdsstyrelsens beklädnadsstater beräknadt värde af omkring 28,128 kronor. Dessutom hafva vid samma fängelse för åtskilliga regementen förfärdigats 5,183 beklädnadspersedlar, hufvudsakligen af kläde, till hvilka regementeha själfva tillsläppt hufvudsakliga materialierna och för hvilka arbetsvärdet beräknats till 11,018 kronor; hvarjämte verkstälts reparationer å 11,260 persedlar till ett arbetsvärde af 3,663 kronor. Efter afdrag af arbetspremier blir enligt sannolikhetsberäkning nettovärdet af arbetet för år 1906 vid fängelset i Jönköping omkring 30,000 kronor och vid fängelset i Linköping omkring 20,000 kronor, under det att nettovinsten för åren 1902—1904 utgjorde i medeltal för dessa tre år endast 2,464 kronor vid det förra och 5,729 kronor vid det senare fängelset.

Nu gällande aflöningsstat.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
1 fanjunkare	650	550	1,200	100	100
4 d:o	2,600	2,200	4,800	100	100
1 vaktmästare	550	550	1,100	100	100
19 d:o	10,450	10,450	20,900	100	100
1 underofficer	550	400	950	100	100
29 d:o	15,950	11,600	27,550	100	100
1 förste vaktkonstapel	550	400	950	75	75
12 d:o d:o	6,600	4,800	11,400	75	75
1 vaktkonstapel	450	350	800	75	75
349 d:o	157,050	122,150	279,200	75	75
1 fänggevaldiger	500	—	500	—	—
57 d:o	28,500	—	28,500	—	—
1 vaktfru	400	300	700	75	75
3 d:o	1,200	900	2,100	75	75
transport kronor	—	—	380,650	—	—

På grund häraf torde således nu böra å extra stat uppföras aflöning till fyra assistenter. Däremot torde vaktmästarelönerna vid länsfängelserna i Härnösand, Jönköping och Linköping böra utbytas mot förste vaktkonstapelslöner, och de af dessa tjänsters nuvarande innehafvare, som ej flyttas till annan vaktmästarebefattning, under tiden, med åtnjutande af de i staten för förste vaktkonstapel uppförda löneförmåner, men med bibehållande af sin nuvarande benämning, af förslagsanslaget erhålla den mot vaktmästare aflöningen svarande fyllnad i aflöningsförmåner, hvarjämte nämnda tjänst innehafvare jämväl torde tillförsäkras den vaktmästare tillkommande pensionsrätt.

Med tillämpning af hvad jag nu i detta ärende anfört får jag, i hufvudsaklig anslutning till fängvårdsstyrelsens hemställan, framlägga följande förslag till ny aflöningsstat för vaktbetjante, därvid jag tillika för jämförelses skull meddelar de aflöningsbelopp, som för närvarande utgå.

Förslag till ny aflöningsstat för vaktbetjante.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
1 fanjunkare	800	600	1,400	100	100
3 d:o	2,400	1,800	4,200	100	100
1 vaktmästare	800	600	1,400	100	100
16 d:o	12,800	9,600	22,400	100	100
1 underofficer l. förste vaktkonstapel	700	550	1,250	100	100
44 underofficerare eller förste vaktkonstaplar	30,800	24,200	55,000	100	100
1 vaktkonstapel	600	500	1,100	100	100
385 vaktkonstaplar	231,000	192,500	423,500	100	100
1 vaktfru	500	400	900	75	75
3 vaktfruar	1,500	1,200	2,700	75	75
transport kronor	281,900	231,950	513,850	—	—

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
transport kronor	—	—	380,650	—	—
1 vaktkvinna vid de centrala fångvårdsanstalterna för kvinnor	350	250	600	75	75
17 d:o vid d:o	5,950	4,250	10,200	75	75
1 första vaktkvinna vid läns- och kronocellfängelserna	350	250	600	75	75
1 vaktkvinna vid d:o d:o	300	200	500	75	75
34 d:o vid d:o d:o ...	10,200	6,800	17,000	75	75
Summa kronor	—	—	409,550	—	—

Härtill kommer för vaktbetjante fri bostad med vedbrand eller ersättning därför samt för manliga vaktbetjante dessutom beklädnadsersättning, 100 kronor.

Genom den afvägning af löneförmånerna för olika grader af vaktbetjante, som sålunda ägt rum, har det icke kunnat förebyggas, att vaktbetjant, som vid befordran till högre grad går miste om intjänta ålderstillägg, därigenom kan komma att, oaktadt befordringen, lida minskning i löneinkomster. Om således en vaktkonstapel, som uppbar lön och två ålderstillägg, befordras till förste vaktkonstapel, kommer, med tillämpning af den föreslagna nya staten och nu gällande tjänsttidsberäkning, hans inkomstbelopp att under de fem första åren minskas med 50 kronor årligen. Detta missförhållande, som äfven framträder vid tillämpning af fångvårdsstyrelsens förslag till lönestat, har styrelsen velat afhjälpa därmed att, i likhet med hvad i afseende å den kvinnliga vaktpersonalens aflöning gäller, tjänsttiden beräknas gemensamt för alla grader. Häraf skulle emellertid blifva en följd, att en till högre grad befordrad vaktbetjant i regel genast skulle komma i åtnjutande af ålderstillägg å lönen i den högre graden. Då detta åter strider mot de principer, som följts å andra förvaltningsområden, har jag i öfverensstämmelse med ett par Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som härom yttrat sig, ansett riktigast att vaktbetjante i och för beräkning af tjänsttiden för ålderstillägg fortfarande indelas i skilda grupper och att dylik indelning nu införes jämväl för kvinnliga betjante. För afhjälpan af nämnda missförhållande erbjuder sig då ingen annan utväg än att, i enlighet med de för den nya tullstaten fastställda

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
transport kronor	281,900	231,950	513,850	—	—
1 vaktkvinna vid de centrala fångvårdsanstalterna för kvinnor	450	350	800	75	75
17 vaktkvinnor vid d:o	7,650	5,950	13,600	75	75
1 första vaktkvinna vid läns- och kronocellfångelserna	450	350	800	75	75
1 vaktkvinna vid d:o	400	300	700	75	75
34 vaktkvinnor vid d:o	13,600	10,200	23,800	75	75
Summa kronor	304,450	249,100	553,550	—	—

regler, vaktbetjänt, som i det angifna fallet får vidkännas minskning i löneinkomster, må äga att från förslagsanslaget uppbära erforderligt aflöningsstillägg, intill dess han kommer i åtnjutande af ålderstillägg i den högre graden.

Då den nya statens slutsumma uppgår till kronor 553,550
och nuvarande stat upptager ,, 409,550

kommer genom bifall till nu framlagda förslag att föränledas en ökning i bestämda anslaget till fångars vård och underhåll af kronor 144,000
hvertill skulle komma å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll beklädnadsersättningar å 100 kronor till inalles 452 vaktbetjante ,, 45,200.

Under förutsättning att tjänsttiden för ålderstillägg beräknas gruppvis för likartade befattningar och att såsom likartade anses fanjunkare och vaktmästare i en grad, underofficerare och förste vaktkonstaplar i en grad samt vaktkonstaplar i en grad äfvensom samtliga vaktkvinnor, inräknadt jämväl första vaktkvinna, i en grad och vaktfruar såsom särskild grad, skulle enligt beräkning, som efter nuvarande förhållanden utförts i fångvårdsstyrelsen, höjningen af utgifterna å förslagsanslaget till ålderstillägg uppgå till ,, 14,200.

så att totalökningen i aflöningsutgifterna kunna beräknas till kronor 203,400

hvertill kommer ytterligare en oväsentlig ökning i förslagsanslaget för beredande af personligt aflönings-tillägg dels åt en och annan vaktmästare, hvilken be-fattning indragits och ersatts med förste vaktkonstapels-tjänst, och dels åt vaktbetjänt, som vid befordran till högre tjänst får vidkännas minskning i förut åtnjuten aflöning.

Å andra sidan skulle genom bortfallandet af gratifikation såsom aflöningsform den nya lönestaten föranleda en minskning i förslagsanslaget å omkring kronor 40,000
 hvadan utgiftsökningen i det hela kan beräknas till omkring..... kronor 163,400
 däraf å förslagsanslaget ,, 5,200.

För assistenterna åter skulle lönestaten erhålla följande utseende:

	Lön	Tjänst- görings- penningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
1 assistent	1,200	900	2,100	200	200
3 assistenter	3,600	2,700	6,300	200	200
Summa kronor	4,800	3,600	8,400	—	—

hvertill skulle komma fri bostad med vedbrand eller ersättning därför.

Aflöningen till de fyra assistenterna skulle således medföra förslagsanslagets ökning med 8,400 kronor.»

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet till behandling förehaft en inom Andra Kammaren af herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm väckt motion (n:o 59), däruti motionären hemställt, att Riksdagen ville besluta godkänna fångvårdsstyrelsens ofvan omförmälda förslag till ny aflöningsstat för betjante vid statens fängelser.

Utskottet, som funnit de skäl, hvilka departementschefen anført för afvikelse från det af fångvårdsstyrelsen afgifna förslag till aflöningsstat för ifrågavarande personal, fullgiltiga, anser sig sålunda ej kunna biträda herr Wavrinskys förenämnda motion, hvadan utskottet, som ej heller i öfrigt haft något att erinra mot hvad Kungl. Maj:t i förevarande afseende föreslagit, hemställer,

att Riksdagen må
 a) med afslag å herr Wavrinskys ofvannämnda
 motion godkänna
 dels följande aflöningsstat för assistenter vid vissa
 fångvårdsanstalter:

	Lön	Tjänst- görings- penningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
1 assistent	1,200	900	2,100	200	200
3 assistenter	3,600	2,700	6,300	200	200
Summa kronor	4,800	3,600	8,400	—	—

dels ock följande aflöningsstat för de betjante
 vid rikets fångvårdsanstalter, hvilkas aflöning utgår
 af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll:

	Lön	Tjänst- görings- penningar	Summa	Ålderstillägg	
				efter 5 år	efter 10 år
1 fanjunkare	800	600	1,400	100	100
3 d:o	2,400	1,800	4,200	100	100
1 vaktmästare	800	600	1,400	100	100
16 d:o	12,800	9,600	22,400	100	100
1 underofficer l. förste vaktkonstapel	700	550	1,250	100	100
44 underofficerare eller förste vaktkonstaplar	30,800	24,200	55,000	100	100
1 vaktkonstapel	600	500	1,100	100	100
385 vaktkonstaplar	231,000	192,500	423,500	100	100
1 vaktfru	500	400	900	75	75
3 vaktfruar	1,500	1,200	2,700	75	75
1 vaktkvinna vid de cen- trala fångvårdsanstal- terna för kvinnor	450	350	800	75	75
17 vaktkvinnor vid d:o	7,650	5,950	13,600	75	75
1 första vaktkvinna vid läns- och kronocell- fängelserna	450	350	800	75	75
1 vaktkvinna vid d:o	400	300	700	75	75
34 vaktkvinnor vid d:o	13,600	10,200	23,800	75	75
Summa kronor	304,450	249,100	553,550	—	—

b) i sammanhang härmed förklara:

att vaktmästarebefattningarna vid länsfängelserna i Härnösand, Jönköping och Linköping skola indragas och ersättas af de i förevarande stat för vaktbetjante upptagna nya förste vaktkonstapelstjänsterna;

att en hvar af nyssnämnda vaktmästarebefattningars nuvarande innehafvare, som efter nämnda indragning kommer att vid något af dessa fängelser fullgöra de åligganden, som nu tillhöra fängelsevaktmästare, skall äga dels att, så länge han i denna tjänstutöfning kvarstår, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära ett personligt aflönings-tillägg, motsvarande skillnaden mellan den i stat för vaktmästare upptagna aflöning, däri inräknadt beklädnadsersättning, och aflöningen till förste vaktkonstapel, dels ock att efter beviljad afsked från tjänsten uppbära pension såsom vaktmästare;

att i de fall, då vid annat än nu nämnda fängelser och fängelset å Stora Härlanda inrättande af assistentbefattning finnes nödig, anmälan därom må för aflöningsstaternas ändring göras till Riksdagen; samt

att gratifikation till vaktbetjant icke vidare må såsom aflöningsförmån utdelas;

c) i afseende å de nya aflöningsstaterna

ej mindre medgifva

att till en hvar å den nya staten för vaktbetjante uppförd vaktkonstapel, förste vaktkonstapel, underofficer, vaktmästare och fanjunkare må af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll utgå beklädnadsersättning efter 100 kronor för år;

att assistenterna bestås fri bostad och vedbrand eller ersättning för dessa förmåner;

att till en hvar af de å den nya staten uppförda vaktbetjante, som är gift eller efter anställandet i tjänsten ingått äktenskap, ehuru detta sedermera på grund af dödsfall eller af annan anledning upplösts, och som icke på kronans bekostnad åtnjuter förmånen

af fri bostad och vedbrand, må årligen, intill dess han af sådan förmån kan komma i åtnjutande, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll utgå hyresersättning och anslag till inköp af 15 kubikmeter barrved; dock med iakttagande, att hyresersättnings högsta årliga belopp icke får annat än i sådana fall, då synnerliga förhållanden därtill föranleda, öfverstiga 250 kronor, samt att hyresersättningarna och vedanslagen skola efter de å olika orter gällande hyror å bostadslägenheter och pris å ved bestämmas;

att extra vaktbetjänt, som efter ett års fortsatt förordnande innehar nytt förordnande såsom sådan, må tillåtas, vid tjänstledighet för styrkt sjukdom under det nya förordnandet, intill högst den tid af 45 dagar, som det vid dylika fall är ordinarie vaktbetjänt medgifvet att behålla hela aflöningen, af arvodet såsom extra vaktbetjänt behålla så stor del, som motsvarar lönen i den ordinarie vaktbetjänts-aflöningen;

samt att, så länge ordinarie fänggevaldiger, som ej transporterats till vaktkonstapel, kvarstår i tjänst, aflöning till sådan gevaldiger enligt hittills gällande stat skall utgå af de i den nya staten för vaktbetjante uppförda vaktkonstapelslönemedlen;

än äfven stadga att i öfrigt nu gällande villkor för aflönings åtnjutande å de af Riksdagen antagna stater för tjänstemän och betjante vid fångvårdsanstalterna skola äga tillämpning; dock att assistent skall vara skyldig att, mot ersättning för flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till assistentbefattning vid annat fängelse, samt att jämväl för kvinnliga vaktbetjante skall iakttagas, att i afseende å rätten till ålderstillägg tjänstetiden räknas särskildt för hvarje tjänstegrad;

d) ytterligare medgifva att, där vaktbetjänt, som vunnit befordran från lägre till högre grad i betjäntsklassen, i sin förra tjänst på grund af intjänade ålderstillägg uppburit aflöning till större belopp än honom vid den nya befattningen tillkommer, han må äga

att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära skillnaden mellan dessa belopp såsom personligt aflöningstillägg, intill dess aflöningen i den nya befattningen motsvarar hvad han i den tidigare tjänsten uppbär;

e) såsom följd häraf öka bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med 144,000 kronor, samt förslagsanslaget till ålderstillägg med 14,200 kronor.

Ang. förstärkning af fångvårdsstyrelsens arbetskrafter.
[5.]

6:o) Under punkt 5 af andra hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgifva, att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll ett belopp af högst 15,000 kronor finge tillsvidare från och med år 1907 årligen användas för beredande af den ökning af fångvårdsstyrelsens arbetskrafter samt bestridande af de kostnader i öfrigt, som enligt Kungl. Maj:ts pröfning påkallades af fångvårdsstyrelsens bestyr med arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna.

Enligt statsrådsprotokollet har departementschefen i detta ärende yttrat följande:

»I enlighet med Kungl. Maj:ts, med anledning af fångvårdsstyrelsens i underdånig skrifvelse den 26 september 1905 gjorda hemställan, vid 1906 års riksmöte väckta förslag medgaf Riksdagen, att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll ett belopp af 3,500 kronor skulle tillsvidare från och med år 1906 årligen få användas för beredande af den ökning af fångvårdsstyrelsens arbetskrafter, som påkallas af bestyren med arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna.

I ändamål att få dessa arbetskrafter ytterligare förstärkta har från fångvårdsstyrelsen inkommit en förnyad framställning, däri styrelsen anför hufvudsakligen följande:

Den genom nådigt bref den 14 oktober 1904 anbefallda tillverkning vid fångvårdsanstalterna af persedlar för statsförvaltningarna har nu genomförts så långt, att vid centralfängelserna å Långholmen och Nya Varfvet, tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona, länsfängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Växjö, Karlskrona, Vänersborg, Örebro och Östersund samt kronohäktet å Långholmen för närvarande sysselsättas tillhopa omkring 615 fångar med skomakeri-, skradderi- och sömnads- samt snickeri- med flera arbeten, afsedda såväl för de i nådiga brefvet nämnda förvaltningar som för medicinalstyrelsen och underlydande inrättningar. Nya åtgärder vidtagas alltjämt för arbetsdriftens utsträckning jämväl till andra

fängelser och till allt flera kategorier af fångar. Sålunda har, efter uppsägning af hittills gällande kontrakt med enskild entreprenör om stenhuggeriarbeten vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona, mått och steg tagits i syfte att efterhand anordna anstaltens hela arbetskraft uteslutande för kronans räkning. Vidare hafva anordningar träffats att för kronans räkning vid länsfängelset i Västerås börja snickeriarbeten samt vid kronohäktet i Ystad införa tågbindnings- och dylika arbeten, hvarom för dessa fängelser leveransafstal redan avslutats.

Under den tid af knappast ett och ett halft år, som förflutit, sedan den nya arbetsdriften hunnit i någon egentlig mån komma i gång, hafva redan verkställts eller till utförande af fångvården för förvaltningarna öfvertagits följande i en vid styrelsens framställning fogad förteckning upptagna arbeten, nämligen 149,420 beklädnads-persedlar, 19,673 skopersedlar, 188,092 andra utrustningsartiklar samt 15,732 möbler och snickeripersedlar, eller tillsammans 372,917 olika persedlar jämte en mängd reparationsarbeten, drefredning m. m.

Värdet af hvad som till statsförvaltningarna från fångvården levererats kan ännu icke, före räkenskapens uppgörande, vare sig till bruttosiffran eller i fråga allenast om det af fångarna utträttade arbetet angifvas. Att i sådant afseende för år 1905 meddela vid detta års slut bokförda värden skulle missvisa, enär i räkenskapen för samma år saknas en väsentlig del vid årets slut redan utförda men ej aflevererade arbeten.

För den nya arbetsdrift, som sålunda inom fångvården uppväxt, har hos styrelsen tillkommit en betydlig ökning i göromålen, till hufvudsaklig del af annan art och med andra fordringar än som hittills ingått i tjänstemännens åligganden. Redan genom föreskriften om kronans öfvertagande af arbetsdriften vid läns- och kronocellfängelserna indrogs under styrelsens omsorg en ny grupp af ärenden, med hvilka styrelsen förut icke haft befattning; hvarjämte för styrelsens revision tillkom granskning och för dess bokhållare bokföring af de nya specialredovisningar öfver arbetena, som vid hvarje fängelse nu måste föras och till styrelsen insändas. Men detta var dock en obetydlighet mot den omfattning, som de göromål tagit, hvilka måste inom styrelsen besörjas för ordnande, sammanhållande och ledande af hela den affärsverksamhet, hvars utveckling i stigande grad är en nödvändig förutsättning vid fängelsernas användande jämlikt nådiga brefvet den 14 oktober 1904 såsom verkstäder för de olika statsförvaltningarnas behof.

De hufvudsakligaste bestyren i den styrelsen sålunda åliggande verksamhet har styrelsen öfverlämnat åt sin på grund af personliga egenskaper därtill särskildt lämpade kamrerare. Men i följd af mängden

och vikten af de göromål, som sålunda anförtrotts åt denne tjänsteman, blef det honom snart omöjligt att jämte dessa alltid medhinna öfriga med kamrerarebefattningen förenade åligganden. Styrelsen nödgades därför icke blott för tider, då kamreraren för arbetsdriften måste företaga resor utan äfven vid andra tillfällen bevilja honom, med bibehållande af full lön, ledighet från de egentliga, i gällande instruktion för styrelsen afsedda kamreraregöromålen och för deras ombesörjande förordna vikarie.

Denna anordning, som styrelsen vid aflåtandet af skrifvelsen den 26 september 1905 tänkte sig kunna inskränka till vissa tider, har det sedan vid den starka utveckling, den nya arbetsdriften efter hand tagit, visat sig nödvändigt att utan afbrott förlänga. Härvid hafva, enär till bestridande af de egentliga kamreraregöromålen, såsom den därtill närmaste, förordnats styrelsens ende nu tjänstgörande revisor, till denne senares åligganden, för hvilka dock enligt styrelsens aflöningsstat och instruktion afsetts ordinarie tjänsteman, måst anlitas extra ordinarie. Dessa sålunda tjänstförrättande, såväl å kamrerare- som å revisorstjänsten, hafva emot statens mening, som för dessa befattningar anvisat vanliga andra och första gradens löner, fortfarande godtgjorts med vikariatsarfvoden, den förre — utöfver revisorslönen — efter 300 kronor och den senare efter 1,200 kronor för år, hvilka belopp å tillsammans 1,500 kronor för år måst anordnas af det i styrelsens aflöningsstat uppförda, men för dylika förhållanden ej beräknade och redan förut otillräckliga anslag å 11,800 kronor till vikariatsersättningar samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m.

Med berörda anordning följer emellertid ytterligare en olägenhet.

Till vinnande af enhet och kontinuitet i arbetsärendena har nämligen varit nödvändigt att lämna kamreraren befogenhet att ordna och leda alla dithörande detaljer samt sköta alla afhandlingar rörande arbetena såväl med enskilde som, å styrelsens vägnar, äfven med vederbörande inom statsförvaltningarna. Men på samma gång fann sig styrelsen föranlåten att till åtlydnad af gällande instruktion, som icke känner andra föredragande hos styrelsen än byråcheferna, öfverlåta föredragningen af arbetsfrågorna, där sådan borde förekomma, till den ene af dessa. Härigenom kom det formella ansvaret för arbetsdriften att hvila å annan än den, som därmed hade de ledande bestyren; och å andra sidan var denne senare, såsom *icke* föredragande i styrelsen, beröfvad den auktoritet, han borde äga i sina förhandlingar med olika vederbörande. Om ock härvid genom godt samarbete någon förveckling hittills ej uppkommit, säger sig dock själf, att nämnda anordning,

som endast kunnat betraktas såsom ett provisorium under den första försökstiden, icke kan i längden uppehållas eller vara till gagn för arbetsdriftens jämna utveckling och ledning.

Härtill kommer att, såsom jämväl påpekats i underdåniga skrivelser den 26 september 1905, de arbetsledaren tillkommande göromålen, för hvilka därtill förordnade ordinarie kamreraren, såsom nämnts, visat sig vara särskildt passande, äro alltför trägna och maktpåliggande för att styrelsen skulle kunna med visshet påräkna att för den aflöning, som af tillförordnade arbetsledaren nu åtnjutes, eller i ämbetsverken vanlig andra gradens lön, kunna vid dem fortfarande fästa en för tjänsten verkligt dugande person. Detta är dock så mycket nödvändigare, som häraf framgången till väsentlig del beror för det företag, hvilket nu begynts och som, i fall det rätt handhafves, är ägnadt att icke blott bereda fängpersonalen fostran till arbetsduglighet utan jämväl tillföra staten betydande ekonomisk vinst. Äfven måste vid ifrågavarande befattning vara af vikt, att dess innehafvare, lika väl som ledare af privata ekonomiska företag, genom aflöningens tillräcklighet erhåller nödig ekonomisk själfständighet i den mångsidiga och omfattande affärsberöring, hvori han kommer med olika personer.

Af nu angifna orsaker har styrelsen ansett, att arbetsledaren, hvilken lämpligen kunde gifvas benämningen intendent, bör i arbetsfrågor vara föredragande inför styrelsen, vare sig in pleno eller inför generaldirektören och endera byråchefen, allt efter generaldirektörens bestämmande med hänsyn till ärendets beskaffenhet; vidare att arbetsintendenten må i aflöningshänseende likställas med föredragande ledamot af styrelsen; samt att, hvad angår resekostnads- och traktamentsersättning för extra förrättningar i statens ärenden, den sålunda föreslagna intendenten bör hänföras till samma klass i gällande resereglemente som vissa andra intendenters äfvensom kamrerare i centrala ämbetsverk, eller tredje klassen.

Då emellertid förhållandena vid den sålunda inledda arbetsdriften samt därmed förenade göromål hos styrelsen ännu icke vunnit den stadga, att de kunna till sin slutliga omfattning fullt bedömas, har styrelsen funnit sig icke för närvarande böra föreslå intendents aflöningens uppförande å ordinarie stat, utan medel därtill har styrelsen tänkt tills vidare böra anvisas af det till Kungl. Maj:ts disposition ställda förslagsanslag till fångars vård och underhåll.

Hvad ytterligare angår de göromål, som hos fångvårdsstyrelsen tillkommit för arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna, kunna dessa icke af arbetsledaren ensam medhinnas, ej heller äro de alltid af beskaffenhet

att böra af honom personligen utträttas. Åt intendenten måste därför beredas tillgång till lämpliga biträden. Af dessa böra, för uppehållande af kontinuitet i arbetsledningen, åtminstone en vara kompetent att under tider, då intendenten är stadd å tjänsteresor eller njuter semester eller annars är hindrad, öfvertaga hans befattning med arbetsfrågorna.

Vid aflåtandet af underdåniga skrifvelsen den 26 september 1905 hade styrelsen, som för det dåvarande icke fann annan utväg för sakens ordnande, tänkt sig detta kunna provisoriskt ske genom att närmast vid arbetschefens sida ställa ett dugligt extra biträde med den hufvudsakliga delen af begärda 3,500 kronor såsom arfvode.

Efter sagda tid har likväl vid nyss antydda hastiga utveckling af den nya arbetsdriften erfarenheten allt mer visat, att ifrågavarande åligganden icke kunna fyllas eller nödig kompetens därtill hinna förvärfvas af yngre biträdande extra tjänstemän, hvilka för sin utkomst och framtid måste jämväl å andra håll söka anställning och mottaga förordnanden samt i mån af duglighet snart befordras till andra tjänster. För en ändamålsenlig organisation af arbetskantoret fordras därför sådan ändring af tjänstregleringen för ämbetsverket, att tjänstgöringen såsom arbetsledarens närmaste man förenas med göromålen å någon i fångvårdsstyrelsens stat uppförd ordinarie befattning, hvarvid i allt fall det af Riksdagen medgifna tillägg till aflöningsanslaget måste tagas i anspråk för utgifterna å arbetskantoret.

På grund häraf — och efter att vidare hafva redogjort för huru styrelsen tänkt sig fördelningen af göromålen inom arbetskantoret äfvensom i öfrigt inom ämbetsverket samt huru det för ändamålet anvisade beloppet 3,500 kronor lämpligen borde användas — har styrelsen hemställt, att kamreraren hos styrelsen J. H. Nilsson måtte förordnas att tills vidare under år 1907 vara arbetsintendent hos styrelsen med åliggande att handlägga och inför styrelsen föredraga ärenden rörande arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna samt utöfva ledningen å det arbetskantor, som för dessa ärendens besörjande hos styrelsen må anordnas, samt att Nilsson måtte härför, med afstående af sin aflöning jämte ålderstillägg å kamreraretjänsten, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära arfvode efter 6,400 kronor för år, däraf 4,400 kronor såsom lön och 2,000 kronor såsom tjänstgöringspenningar, hvarjämte styrelsen i öfrigt påkallat Kungl. Maj:ts beslut rörande vissa i samband härmed ställda frågor.

Statskantoret, hördt i ärendet, har funnit styrelsen hafva anfört öfvertygande skäl för sin begäran om ytterligare anslag för uppehållande af ifrågavarande göromål hos styrelsen och på grund häraf tillstyrkt,

att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att redan för år 1907 må af nämnda förslagsanslag för angifvet ändamål användas, förutom förut anvisade 3,500 kronor, ytterligare 6,400 kronor.

Anbefalld att i anledning af hvad statskontoret sålunda anfört ånyo yttra sig, har styrelsen ytterligare anfört att, då Riksdagen redan år 1906 medgifvit förslagsanslagets anlåtande till fyllande af det då anmälda behovet af medel för erforderlig ökning af styrelsens arbetskrafter, styrelsen däri trott sig se principiellt godkännande af Riksdagen om detta anslags användande för ifrågavarande ändamål, samt att styrelsen därför äfven vid det nu uppkomna behovet af ökning i de för detta syfte till disposition ställda medlen ansett sig kunna förutsätta meddelande af nådigt beslut härom utan förnyadt hörande af Riksdagen. Härtill ansåg styrelsen ock föreligga det praktiska skäl, att berörda arbetsdrift är ett ekonomiskt företag, hvars utveckling visat sig icke kunna med någon bestämdhet förutses, men som, för att rätt skötas, kräver att behöfliga anordningar må i rätt tid och utan dröjsmål kunna vidtagas. För den händelse Kungl. Maj:t dock skulle finna ärendet, enligt statskontorets tillstyrkan, böra hänskjutas till Riksdagen, ville styrelsen — med framhållande att, ehuru styrelsen, under förutsättning af motsatt förfarande, icke skulle hafva begärt ökning i berörda af Riksdagen anvisade belopp 3,500 kronor, styrelsen dock vid arbetsgöromålens hastiga tillväxt hos styrelsen funnit detta belopp redan vara väl knappt — nu tillstyrka, att på en gång af Riksdagen begäres, att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll må tills vidare från och med år 1907 till Kungl. Maj:ts förfogande för de i styrelsens tidigare framställning angifna och hos styrelsen för arbetsdriftens behöriga tillgodoseende framtvingna göromål ställas ett belopp, som under alla förhållanden må vara för den närmare framtiden tillräckligt. Och härvid har styrelsen, som ansett att jämväl kostnaden för resor, som af tjänstemännen å arbetskontoret företagas i arbetsärenden, bör af ifrågavarande medel bestridas, hemställt att detta belopp må, med inräkning däri af redan anvisade 3,500 kronor, sättas till inalles 15,000 kronor för år.

Styrelsens begäran att för nu angifna ändamål få medel anvisade till förstärkning af dess arbetskrafter finner jag helt naturligt. En industri, som nu sysselsätter öfver 600 arbetare, utvisande en persontillökning från föregående år af icke obetydligt mer än 250, kräver ovillkorligen, liksom hvarje annan industriell verksamhet, kraftig led-

ning och noggrann tillsyn för att kunna lämna tillfredsställande resultat. Utan att nu ingå på en närmare pröfning af de detaljanordningar, hvilka inom styrelsen behöfva vidtagas för att styrelsen må i allo kunna motsvara de anspråk, den nya verksamheten på den ställer, synes det mig uppenbart, att arbetsdriftens chef bör ägna sina krafter uteslutande åt denna verksamhet och att han härvid bör äga den ställning, att han med byråchefs befogenhet och ansvar kan omedelbart inför styrelsen föredraga hithörande ärenden. Då emellertid frågan om anvisande af medel till den af arbetsdriften föranledda ökning af fångvårdsstyrelsens arbetskrafter förut varit underställd Riksdagens pröfning, har jag ansett riktigast, att enahanda förfaringssätt äfven nu tillämpas, äfven om häraf föranledes någon tids uppskof med de begärda och i min tanke högst nödiga anordningarna. På det att härvid de med arbetsdriften förenade göromålen ej under tiden skola blifva eftersatta, lär det blifva nödvändigt, att fångvårdsstyrelsen provisoriskt ordnar dessa på det sätt, styrelsen finner lämpligast, hvarefter styrelsen torde hafva att, sedan Riksdagens beslut i frågan blifvit bekant, hos Kungl. Maj:t anmäla hvad sålunda blifvit åtgjordt och de utgifter, som till följd däraf böra ersättas. Inför Kungl. Maj:t torde jag sedermera få upptaga frågan i hela dess vidd.

Fångvårdsstyrelsens i ärendet slutligt gjorda hemställan att de för afsedda ändamålet begärda medlen måtte i ett för allt höjas till 15,000 kronor finner jag mig böra biträda. Att på förhand exakt beräkna de kostnader, som erfordras för ledningen af ifrågavarande i rask utveckling stadda industriella verksamhet är tydligtvis ej möjligt. Därför torde det vara välbetänkt, att till Kungl. Maj:ts förfogande ställes ett tillräckligt belopp, hvaraf Kungl. Maj:t må, utan att behöfva för hvarje gång göra framställning till Riksdagen, anvisa medel för beredande af den ökning af fångvårdsstyrelsens arbetskrafter samt bestridande af de kostnader i öfrigt, som påkallas af fångvårdsstyrelsens bestyr med arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna.»

Utskottet anser sig böra biträda, hvad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, under framhållande dock, att ökningen af de för ifrågavarande ändamål afsedda medlen icke må användas till förbättring af den ordinarie personalens aflöning; och får utskottet hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll ett belopp af högst 15,000 kronor må tills vidare från och med år 1907

ärligen användas för beredande af den ökning af fängvårdsstyrelsens arbetskrafter samt bestridande af de kostnader i öfrigt, som enligt Kungl. Maj:ts profning påkallas af fängvårdsstyrelsens bestyr med arbetsdriften vid fängvårdsanstalterna.

7:o) Under punkt 6 af andra hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med 98,855 kronor till 1,138,000 kronor.

*Ökning af
förslags-
anslaget till
fångars vård
och underhåll.*

[6.]

Beträffande denna framställning har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»Hvad härefter vidare angår förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, har styrelsen framhållit, att Kungl. Maj:t i nådigt bref den 14 oktober 1904, i sammanhang med föreskriften om fångars användande i största möjliga utsträckning för tillverkning af persedlar för statsförvaltningarnas räkning, förordnat, att härvid icke skall till fängvården utgöras någon betalning för själfva arbetet, utan värdet däraf efter gängse pris upptagas i fängvårdens räkenskap inom linjen. Häraf, yttrar styrelsen vidare, måste blifva en följd att, om ock vid praktiskt genomförande af den sålunda anbefallda reformen i fråga om fångarbetet detta kan af staten med mångdubblad fördel tillgodogöras för andra förvaltningsområden, för fängvården dock försvinner en hufvudsaklig del af den kontanta inkomst, som eljest skolat inflyta af fångarbetet. Någon exakt siffra för berörda inkomstminskning har styrelsen, då någon fullständig årsräkenskap ännu ej kan därför åberopas, icke kunnat uppgifva. Men då, såsom styrelsen tidigare meddelat, den nya arbetsdriften redan tagit sådan utveckling, att därmed för närvarande sysselsättas omkring 600 fångar dagligen, samt därtill uttagas de bästa arbetskrafterna, torde minskningen i den kontanta inkomsten icke kunna beräknas lägre än för nämnda antal, 600, och efter 30 öre per fånge och dag, eller således för årets 300 arbetsdagar till 54,000 kronor — ett förlustbelopp för fängvårdsräkenskapen, som, med hänsyn till de å den fria arbetsmarknaden rådande höga prisen, med säkerhet motsvaras af, såsom förut erinrats, mångdubblad minskning i vederbörande statsadministrationers utgiftsbelopp. Härtill böra ytterligare räknas de nu å förslagsanslaget tillkommande direkta utgifterna för beredande af nödig undervisning och tillsyn vid berörda arbetsdrift. De för sådant ändamål af styrelsen, enligt bemyndigande i nådigt bref

af den 22 december 1905, medgifna utgifterna uppgå för närvarande sammanlagdt vid de olika fängvårdsanstalterna till omkring 16,100 kronor för år.

Då till den ökning af förslagsanslaget, styrelsen framhållit såsom nödig, eller	kronor	70,100
torde böra läggas dels det belopp, som af löneförbättringen åt vaktbetjände föranledes	„	5,200
dels det för assistenternas aflöning erforderliga belopp	„	8,400
dels ock de för ökning af fängvårdsstyrelsens arbetskrafter begärda	„	15,000,
skulle således förslagsanslaget till fångars vård och underhåll böra för år 1908 höjas med	„	98,700
utvisande, då förslagsanslaget nu utgör	„	1,039,145
en ökning till	kronor	1,137,845
eller i jämnt tal	„	1,138,000.»

Med anledning af det sålunda anförda hemställer utskottet,

att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, höja förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med 98,855 kronor till 1,138,000 kronor.

Bifallas de rörande fängvården gjorda förslag, komma bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, som nu utgör	kronor	625,600
att dels minskas med 10,700 kronor och dels ökas med 144,000 kronor, eller således att i det hela ökas med	„	133,300
till	„	758,900
förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, nu kronor 1,039,145, att höjas till	„	1,138,000
samt förslagsanslaget till ålderstillägg för en del vid fängvårdsstyrelsen och fängvården anställda ämbets- och tjänstemän, nu utgörande	kronor	85,000
att ökas med	„	14,200
till	„	99,200,
i följd hvaraf fängvårdsanslaget i dess helhet, nu uppgående till	kronor	1,849,245
kommer att upptagas till	„	2,095,600.

Den internationella byrån i Bern.

8:o) Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till gäldande af Sveriges andel i kostnaderna för den internationella byrån i Bern anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 2,000 kronor.

Anslag till gäldande af Sveriges andel i kostnaderna för internationella byrån i Bern.

[7.]

Åberopade statsrådsprotokollet innehåller härom följande:

»Genom accessionsakt till den i Bern den 9 september 1886 afslutade konvention angående bildande af en internationell union för skydd af litterära och konstnärliga arbeten har Sverige från och med den 1 augusti 1904 tillträdt samma konvention.

På grund af 16 art. i denna konvention har i Bern en internationell anstalt inrättats, benämnd byrån för internationella unionen till skydd för litterära och artistiska arbeten, hvilken byrå har till uppgift att dels samla alla slags upplysningar beträffande skydd för författares och konstnärers rättigheter till sina litterära och artistiska arbeten äfvensom ordna och offentliggöra dem, dels ock tillhandagå deltagarne i unionen med införskaffande af sådana särskilda upplysningar i hithörande frågor, hvilka för dem kunna vara behöfliga.

Utgifterna för denna byrå skola enligt nämnda artikel och det till konventionen hörande slutprotokoll bestridas gemensamt af de kontraherande länderna. Till dess att ny bestämmelse härom träffas, få dessa utgifter icke öfverstiga ett belopp af 60,000 francs om året. För bestämmande af hvarje lands bidrag till hela summan af omkostnaderna äro de kontraherande länderna indelade i sex klasser, af hvilka hvar och en lämnar bidrag i förhållande till ett visst antal enheter. Dessa äro för 3:dje klassen, till hvilken Sverige hör, femton.

Af utgifterna för år 1905 belöpte på hvarje enhet 165 francs, hvadan Sveriges andel för nämnda år uppgick till 2,475 francs, motsvarande i rundt tal 1,782 kronor. Denna kostnad har enligt nådigt beslut den 9 mars 1906 utbetalts från andra hufvudtitelns besparingar.

Då Sverige är förbundet att årligen deltaga i omförmälda utgifter, och departementets besparingar icke synas böra tagas i anspråk för denna ständigt återkommande kostnad, torde medel härtill böra å ordinarie stat anvisas såsom förslagsanslag. Härvid torde ett belopp af 2,000 kronor säkerligen blifva för ändamålet tillräckligt.»

Utskottet, som anser sig böra biträda Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, hemställer.

att Riksdagen må till gäldande af Sveriges andel i kostnaderna för den internationella byrån i Bern anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 2,000 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

Öfriga ordinarie anslag.

9:o) Beträffande öfriga ordinarie anslag, som finnas i nu gällande riksstat uppförda, har Kungl. Maj:t icke föreslagit någon förändring, i anledning hvaraf utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under denna hufvudtitel, i afseende å hvilka utskottet icke här ofvan framställt särskilda förslag eller eljest särskildt omförmält, må i riksstaten för år 1908 uppföras till oförändrade belopp.

Extra anslag.

Lagberedningen.

[8.]

10:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att Riksdagen, må för fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet å extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 50,000 kronor.

Straffregistret.

[9.]

11:o) Under tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t i punkten 9 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, för bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli, å extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Ökad arbetsbiträde åt

justitiekanslärars-
ämbetet.

[10.]

12:o) Med anledning af hvad Kungl. Maj:t i sådant afseende föreslagit, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslarsämbetet på extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 3,500 kronor.

13:o) I öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning föreslår utskottet,

*Förstärkning
af nedre
justitie-
revisionens
arbetskrafter.*

att Riksdagen må till aflönande af dels tre tillförordnade revisionssekreterare och dels sex amanuenser i nedre justitierevisionen, däraf tre med skyldighet att tjänstgöra såsom protokollssekreterare, på extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 25,800 kronor.

[11.]

14:o) Med tillstyrkan af bifall till hvad Kungl. Maj:t under punkten 12 af denna hufvudtitel föreslagit, får utskottet hemställa,

*Biträde å
nedre
justitie-
revisionens
registrators-
kontor.*

att Riksdagen må till aflönande af ett biträde å nedre justitierevisionens registratorskontor å extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 2,700 kronor.

[12.]

15:o) Under punkt 13 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, för fortsatt uppehållande från den 1 september 1907 af en extra division i Svea hofrätt för behandling af instämnda och vädjade mål, å extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 30,900 kronor äfvensom medgifva, att Kungl. Maj:t måtte få under år 1907 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad af nämnda belopp belöpte på tiden från den 1 september till årets slut.

*En extra
division i Svea
hofrätt.*
[13.]

Beträffande denna framställning har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört:

»På framställning af Svea hofrätt beslöt Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 27 maj 1904, att en extra division skulle få hos hofrätten bildas och den 1 september 1904 träda i verksamhet för att under ett år handlägga uteslutande instämnda och vädjade mål. Genom nådiga bref den 12 maj 1905 och den 16 juni 1906 har sedermera medgifvits, att den extra divisionens verksamhet skulle få fortfa under tillhoppa ytterligare två år eller till den 1 september 1907. Medel till bekostande af denna tillfälliga förstärkning har, såvidt angår sista arbetsåret, anvisats af Riksdagen på extra stat för år 1907.

Uti underdånig skrifvelse den 1 oktober 1906 har hofrätten anfördt att, enligt utredningar, som tidigare af hofrätten meddelats, behöfvat af den extra divisionen föranledts hufvudsakligen däraf, att från och med år 1902 antalet af de instämnda och vädjade mål, som inkommit till hofrätten, i anseelig grad ökats. Under det antalet dylika mål för femårsperioden 1897—1901 utgjort i medeltal 1,227 årligen, steg nämligen antalet år 1902 till 1,508 samt har år 1903 utgjort 1,451 och år 1904 uppgått till 1,509 mål. Denna starka tillströmning af instämnda och vädjade mål i förening med målens ofta tidsödande beskaffenhet hade till följd, att balansen af oafgjorda instämnda och vädjade mål, som vid 1901 års slut utgjorde 643 mål, under åren 1902 och 1903 steg till 1,148 mål samt att balansen under år 1904, då den extra divisionen, såsom nämnts, ej förr än den 1 september trädde i verksamhet, ytterligare höjde sig till 1,292 mål.

Under år 1905 hafva instämnda och vädjade mål till hofrätten inkommit till ett antal af 1,438, hvaremot afgjorts 1,502, däraf 260 å den extra divisionen. Med tillhjälp af denna division har följaktligen under år 1905 förebyggts ökning af balansen å ifrågavarande slag af mål, men balansen har ej kunnat minskas med mer än 64 mål, hvadan vid 1905 års slut återstod en balans af 1,228 instämnda och vädjade mål.

I afseende å förhållandena under hela perioden 1902—1905 har hofrätten anfördt, att under dessa fyra år blifvit af hofrättens sju ordinarie divisioner enligt de upprättade arbetsredogörelserna afgjorda — förutom brottmål, civila besvärsmål och olika slag ärenden, å hvilka mål och ärenden egentlig balans ej uppkommit — instämnda och vädjade mål till sammanlagdt antal af 4,944 eller i årligt medeltal 1,236, däraf omkring 288 belöpa på den så kallade sjunde divisionen, som har att handlägga uteslutande instämnda och vädjade mål. Antalet åter af de under nämnda fyra år till hofrätten inkomna nya instämnda och vädjade mål utgjorde i medeltal för år räknadt omkring 1,476. Hade således en extra eller åttonde division varit i verksamhet hela fyraårsperioden och därunder afgjort ungefär lika många instämnda och vädjade mål, som afdömts af den sjunde divisionen, eller 288 årligen, så skulle hofrätten med åtta divisioner kunnat årligen afgöra omkring 1,524 dylika mål, ett antal, som endast med 48 öfverstiger de under perioden 1902—1905 inkomna instämnda och vädjade målens nyss angifna årliga medeltal eller 1,476.

Hofrätten, som den 20 december 1905 till Kungl. Maj:t afgifvit utlåtande öfver väckt fråga om inrättande af en särskild hofrätt för de norra delarna af riket, har vidare erinrat, att hofrätten i nämnda

ärende haft anledning undersöka, huruvida behovet af en åttonde division inom hofrätten må antagas blifva konstant eller icke. I detta ämne yttrade hofrätten i utlåtandet bland annat, att frågan, huruvida behovet af den åttonde divisionen blir stadigvarande, kan sägas vara hufvudsakligen beroende därpå, om i antalet inkommande vademål, sådant det visat sig från och med år 1902, inträder väsentlig och bestående nedgång; att minskning med ett mindre betydande antal eller under enstaka år icke synes blifva tillfyllest, helst arbetskraft bör beräknas för afarbetande af den befintliga balansen af vädjade mål och den balans, som kan tillkomma på grund af tillfälliga stegringar i det vanliga antalet inkommande mål; att de omständigheter, som intill tiden för utlåtandets afgifvande förekommit, icke gifvit anledning att förutsätta återgång i antalet inkommande vademål; samt att det jämväl på grund af tidigare erfarenhet syntes föga antagligt att, med stigande folkmängd och fortgående utveckling särskildt inom de delar af landet, som tillhöra Svea hofrätts jurisdiktionsområde, det efter hand skall i det hela uppstå sådan verklig och varaktig minskning i hofrättens arbetsmaterial, att den åttonde divisionen kan undvaras.

Under de tre första kvartalen af år 1906 hafva, enligt hvad hofrätten uppgifvit, dit inkommit nya vademål till ett antal, som något öfverstiger antalet under motsvarande kvartal af år 1905.

I betraktande af de förhållanden, som sålunda äro för handen, har hofrätten ansett kunna ifrågasättas, huruvida icke åtgärd bör redan nu vidtagas för den åttonde divisionens uppförande på ordinarie stat.

För den händelse emellertid, att med dylik åtgärd anses böra anstå i afvaktan på ytterligare erfarenhet, har hofrätten hemställt, att dess arbetskrafter jämväl under tiden från den 1 september 1907 måtte få, för afgörande af instämnda och vädjade mål, förstärkas med en extra division och att denna divisions tjänstgöring må fortfara tills vidare och så länge Kungl. Maj:t ej på grund af inträffad nedgång i antalet balanserade mål eller af annan orsak finner skäligt förordna om upphörande af divisionens verksamhet.

Till bestridande af kostnaderna för den extra divisionen har — anför hofrätten vidare — hittills i enlighet med hofrättens hemställan anvisats ett belopp af 15,900 kronor för år räknadt, af hvilket belopp utgått bland annat till fem adjungerade ledamöter arvoden efter 2,000 kronor för helt år, motsvarande de för hofrättsledamot bestämda tjänstgöringspenningar.

Ehuru ersättning efter nämnda beräkningsgrund till adjungerad ledamot måste i anseende till tjänstgöringens ansvarsfulla art och då det därmed förenade arbetet helt och hållet tager den adjungerade ledamotens tid och krafter i anspråk, anses vara synnerligen ringa, när, såsom här är fallet, tjänstgöringen icke inskränkes till en kort tid af året, hade hofrätten tidigare ej ifrågasatt högre ersättning, så länge nämligen förhoppning fanns, att den extra divisionen ej skulle behöfva anlitas under någon synnerligen lång tidrymd.

Men då numera, enligt hvad den meddelade utredningen gifver vid handen, starka skäl finnas att antaga att, så framt icke en ny ordinarie division upprättas, anordningen med den extra divisionen måste under ganska lång tid framåt blifva bestående, har hofrätten nu ansett sig böra hemställa att, därest tiden för den extra divisionens tjänstgöring vidare utsträcker, de fem adjungerade ledamöterna måtte beredas för deras tjänstgöring enahanda ersättning, som enligt stat tillkommer hofrättens assessorer i lägsta lönegraden, eller efter 5,300 kronor hvar för år räknadt.

Att — yttrar hofrätten härom — den, som icke blott tillfälligt under delar af året utan år efter år oafbrutet tjänstgör såsom hofrättsledamot, också bör tillmätas sådan aflöning, som tillkommer ordinarie hofrättsledamot, lär ej kunna anses annat än billigt och rättmätigt. Denna grundsats har jämväl vunnit erkännande och tillämpning på det sätt, att i talrika fall, då ordinarie hofrättsledamöter under lång tid användts för uppehållande af ämbeten utom hofrätten eller för lagstiftningsarbeten och därvid åtnjutit ersättning af särskilda medel, Kungl. Maj:t ställt därigenom besparade löner på hofrättens stat till hofrättens förfogande att tilldelas adjungerade ledamöter. Antalet på detta sätt tillgängliga löner plägar dock ingalunda motsvara antalet af de adjungerade ledamöter, hvilka hafva stadig tjänstgöring i ordinarie ledamöters ställe, och missförhållandet mellan antalet tillgängliga löner och antalet adjungerade ledamöter med stadigvarande tjänstgöring blifver naturligtvis större och känbarare, när till följd af anordningen med den extra divisionen tillkommer ett antal af icke mindre än 5 året om tjänstgörande adjungerade ledamöter.

Enligt hvad hofrätten uppgifvit, tjänstgöra för närvarande af hofrättens ordinarie ledamöter 14 utom hofrätten, nämligen 1 hofrättsråd och 13 assessorer. Utaf dessa ledamöter är 1 förordnad att vara ledamot i lagberedningen, 2 tjänstgöra såsom expeditionschefer, 1 såsom kabinetssekreterare i utrikesdepartementet, 1 såsom chef för rättsafdelningen i samma departement och de öfriga 9 såsom revisionssekreterare. I stället för nämnda 14 ordinarie ledamöter äro hos hof-

rätten anställda lika många adjungerade ledamöter och med tillägg af de 5, som måste adjungeras till följd af anordningen med den extra divisionen, uppgår hela antalet adjungerade ledamöter med stadigvarande tjänstgöring till 19.

Med de lediga ledamotslöner, som ställts till hofrättens förfogande, har sådan aflöning, som består assessor i lägsta lönegraden, ej kunnat beredas åt flera än 9 af ifrågavarande 19 adjungerade ledamöter. Af de öfriga 10 uppbära för närvarande 4 jämte tjänstgöringspenningar hvar sin fiskalslön å 1,500 kronor och 1 erhåller utom tjänstgöringspenningar ett aflöningstillägg efter 1,100 kronor för år, utgörande det belopp, hvarmed en ledig hofrättsrådslön öfverskjuter hvad som däraf motsvarar en assessorslön. Återstående 5 adjungerade ledamöter med stadigvarande tjänstgöring åtnjuta icke annan aflöning än tjänstgöringspenningarna. Men därutöfver har hofrätten jämväl erinrat att, då till förbättrande i någon mån af aflöningen för en del adjungerade ledamöter med stadigvarande tjänstgöring lediga fiskalslöner på oförmälda sätt måst tagas i anspråk, däraf blifvit en följd att, ehuru inom Svea hofrätt samtliga de sex fiskalstjänsterna i verkligheten, enligt hvad lång tids erfarenhet ådagalagt, måste ständigt uppehållas af tillförordnade fiskaler, icke ens någon af dessa tillförordnade tjänstemän kunnat för den ansträngande fiskalstjänstgöringen, bestående i beredande och föredragning inför hofrätten af de inkommande brottmålen, uppsättande af utslag i dylika mål med mera, tilläggas större del af de för fiskalstjänsterna afsedda aflöningsmedlen än de obetydliga tjänstgöringspenningarna, utgående efter 1,000 kronor för helt år.

Kostnaden för en extra division skulle, förutsatt att ersättningen åt 5 adjungerade ledamöter, såsom hofrätten hemställt, beräknas efter 5,300 kronor för hvar i stället för såsom hittills efter 2,000 kronor, komma att öfverstiga den nuvarande kostnaden med 16,500 kronor för år räknadt, och följaktligen skulle årsanslaget till en extra division behöfva höjas från nu utgående belopp 15,900 kronor till 32,400 kronor.

Såsom framgår af hofrättens framställning, afser hofrätten, att den nuvarande extra divisionen måtte få en något mera stadigvarande karaktär, än den förut ägt. Det kan då ifrågasättas, huruvida icke afgörandet häraf i viss mån blir beroende af det beslut, som kan komma att fattas rörande den väckta frågan om inrättande af en hofrätt för Norrland. Då jag likväl anser, att denna fråga för närvarande ej bör upptagas till besvarande, beror det företrädesvis därpå, att jag ej finner tiden därför lämplig.

Sedan Svea hofrätt den 13 april 1905 anbefallts att förebringa

utredning och afgifva utlåtande, bland annat, rörande behovet och lämpligheten af inrättandet af en särskild hofrätt för de norra delarna af riket, afgaf hofrätten det utlåtande, som i hofrättens förevarande skrifvelse omtalats. I detta utlåtande har hofrätten upptagit till granskning de skäl, som till stöd för den ifrågasatta åtgärden framkommit hufvudsakligen från två olika synpunkter, den ena att hofrättens nuvarande storlek tydligtvis måste medföra åtskilliga olägenheter, den andra att den angifna åtgärden skulle vara af behovet påkallad för de nordligaste delarna af riket. Hofrätten fann de i förra hänseendet anförda skälen icke ådagalägga nödvändigheten af den föreslagna anordningen. Och de fördelar, som för den rättssökande allmänheten eller eljes ur processuell synpunkt kunde under nu gällande rättegångsordning vinnas genom upprättande af en särskild hofrätt för de norra delarna af riket, ansåg hofrätten vara alltför oväsentliga att kunna i och för sig utgöra grund för vidtagande af en åtgärd, som icke ens kunde betecknas såsom i öfvervägande grad lämplig.

Att växande folkmängd och ökad utveckling inom rikets norra del så småningom kommer att göra en särskild mellaninstans för denna del nödvändig, anser jag visserligen högst troligt. Men ännu torde icke meningarna härom hafva så enat sig, att frågan kan anses mogen för afgörande. Någon olägenhet af att den ännu någon tid uppskjutes lärers i allt fall ej kunna påvisas. Huruvida med anordningen bör dröjas ända till den tid, då en reform af vår rättegångsordning kan tänkas blifva genomförd, torde för närvarande icke kunna bedömas. Men det afgörande skälet mot att nu söka genomföra anordningen är för mig det, att, innan hofrättsledamöternas aflöning blifvit så reglerad, att de, hvad nu ej kan sägas, i ekonomiskt hänseende kunna intaga en tillräckligt oberoende ställning, inrättandet af en hofrätt för Norrland ej synes mig tillrådligt.

Hvad nu angår hofrättens förevarande framställning, finner jag det vara ådagalagdt, att behovet af den extra divisionen fortfarande kvarstår och att detta behof är så stadigvarande att, såsom hofrätten föreslagit, den extra divisionens tjänstgöring bör fortfara tills vidare. Vid sådant förhållande synes det icke vara riktigt och knappast staten värdigt, att de personer, som i och för denna division komma att en längre tid där adjungeras såsom ledamöter, skola erhålla så ringa godtgörelse, som hittills utgått. Den, hvilken år efter år såsom ledamot i hofrätten fullgör en för staten oundgängligen nödig funktion, synes rättvisligen äfven böra komma i åtnjutande af en mot ledamots aflöning svarande inkomst. Då emellertid de, som erhålla förordnande till ifrågasvarande tjänstgöring, icke få vidkännas sådant pensionsafdrag, som

ordinarie ledamot har att erlagga, synes arfvodet till en hvar af dem lämpligen kunna begränsas till 5,000 kronor om året. Om arfvodet så bestämmes, skulle den af hofrätten beräknade kostnaden för den extra divisionen nedbringas till 30,900 kronor.»

På grund af hvad i ärendet förekommit, hemställer utskottet,

att, Riksdagen må för fortsatt uppehållande från den 1 september 1907 af en extra division i Svea hofrätt för behandling af instämnda och vädjade mål, å extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 30,900 kronor äfvensom medgifva, att Kungl. Maj:t må under år 1907 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad af nämnda belopp belöper på tiden från den 1 september till årets slut.

16:o) Under samma hufvudtitel har Kungl. Maj:t i punkt 14 föreslagit Riksdagen att, för beredande af tillfällig förstärkning af Göta hofrätts arbetskrafter med en extra division för behandling af instämnda och vädjade mål under ett år från den 1 oktober 1907, på extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 25,600 kronor, äfvensom medgifva att Kungl. Maj:t finge under år 1907 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad af nämnda belopp belöpte på tiden från den 1 oktober till årets slut.

*En extra
division i Göta
hofrätt.
[14.]*

Vid behandlingen af denna fråga i statsrådet yttrade departementschefen följande:

»Äfven Göta hofrätt har anmält behof af ökade arbetskrafter. Här om har hofrätten i underdånig skrifvelse den 10 december 1906 — med erinran att en af hofrättens divisioner år 1896 öfverflyttades till Svea hofrätt och att sedan dess Göta hofrätt arbetat på fyra divisioner — anfört följande:

Antalet af de till hofrätten årligen inkomna instämnda och vädjade saker, hvilket från år 1887, då antalet af dylika mål utgjorde 1,053, oafbrutet minskades, till dess att detsamma år 1895 uppgick till 693, utgjorde år 1896 likaledes 693 samt aftog ytterligare under åren 1897—1900, hvilket sistnämnda år antalet uppgick till allenast 620. Antalet ökades under de därpå följande åren något och uppgick år 1901 till 670, år 1902 till 764, år 1903 till 731 och år 1904 till 753 men föll år 1905 till 683. För år 1906 kan antalet inkomna instämnda och vädjade mål med all sannolikhet beräknas komma att uppgå till ungefärligen samma siffra som under år 1905.

Ehuru sålunda antalet af de till hofrätten årligen inkomna instämnda och vädjade mål under de tio åren 1896—1905 icke undergått

någon väsentlig stegring, har det icke varit för hofrätten möjligt att med de arbetskrafter, som under denna tid stått hofrätten till buds, förebygga, att icke en högst betydande balans af dylika mål uppkommit. Balansen, som vid utgången af år 1896 utgjorde allenast 181 mål, steg under de närmast därpå följande åren småningom och utgjorde vid slutet af år 1899 237 mål. Sedan balansen under år 1900 minskats till 220 mål, tillväxte den därefter hastigt under år 1901 med 118 mål och under år 1902 med 156 mål och har sedermera årligen ökats, så att den vid 1905 års slut uppgick till 683 mål. Under år 1906 torde balansen komma att uppgå till inemot samma antal mål som vid 1905 års utgång. Då medeltalet af de utaf hofrätten under åren 1897—1905 afgjorda instämnda och vädjade mål utgjort för år 629, har hofrätten antagit, att icke alla de mål af omförmälda slag, hvilka vid 1906 års slut komma att till år 1907 balanseras, blifva under detta år afgjorda.

Af brottmål och civila besvärsmål, hvilka båda slag af mål på grund af den för hofrätterna gällande arbetsordning i regeln komma till mycket snar föredragning, förefanns däremot vid 1905 års utgång allenast sådan balans, som vid årsskifte regelbundet måste uppkomma.

Då emellertid en större balans af instämnda och vädjade mål måste leda till ett för rättskipningen menligt försenande i allmänhet af dylika måls afgörande i hofrätten, och enligt hofrättens mening det icke är antagligt, att under den närmaste framtiden det skulle med afseende å antalet af inkommande instämnda och vädjade mål inträda någon minskning, som skulle lämna hofrätten tillfälle att med nu tillgängliga arbetskrafter afarbeta den befintliga balansen, har hofrätten ansett sig böra i tid göra framställning om vidtagande af särskilda åtgärder till balansens nedbringande samt till förebyggande af ställningens försämrande.

Hofrätten har därför hemställt, att en extra division måtte få hos hofrätten bildas och den 1 oktober 1907 träda i verksamhet för att under ett år handlägga uteslutande instämnda och vädjade mål samt att Kungl. Maj:t täcktes anvisa för detta ändamål nödiga medel.

I fråga om det belopp, som bör anslås såsom arfvode åt en hvar af de fem personer, hvilka i händelse af bifall till hofrättens hemställan skulle erhålla uppdrag att biträda hofrätten såsom adjungerade ledamöter har hofrätten, med hänsyn till uppdragets beskaffenhet och vikt samt med afseende å angelägenheten af att till uppdraget erhålla fullt skickliga och lämpliga personer, uttalat, att beloppet ej torde böra sättas lägre än till 4,000 kronor, hvadan hofrätten föreslagit att till en hvar af dessa fem adjunkter måtte anvisas ett arfvode

af 4,000 kronor. Härförutom har hofrätten hemställt om anvisande dels åt en hvar af de två personer, som kunde af hofrätten förordnas att å den extra divisionen tjänstgöra i egenskap af notarier, arfvode af 1,800 kronor och renskrifningspenningar 400 kronor och dels till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän 1,200 kronor.

Att, oakadt under de senare åren någon större stegring af de till Göta hofrätt inkomna vädjade och instämnda målens antal ej visat sig, antalet balanserade dylika mål högst betydligt ökats, finner jag så anmärkningsvärdt, att det synes mig böra oförtöfvadt tagas under öfvervägande, huruvida icke genom ändring af arbetssättet i hofrätten en mera ändamålsenlig hushållning med dess ordinarie arbetskrafter kan genomföras till vinnande af ett bättre arbetsresultat. Men enär det måste vara angeläget att den uppkomna balansen snarast möjligt afarbetas, lär det blifva nödigt att, såsom hofrätten begärt, förstärka dess arbetskrafter för ett år med en extra division, med hvars tillhjälp det torde blifva möjligt att nedbringa den nu befintliga arbetsbalansen till en något så när måttlig storlek.

Då emellertid andra hufvudtitelns besparingar icke lämna tillgång till bestridande af de med anordningen förenade utgifter, torde annan utväg ej finnas än att hos Riksdagen begära hvad som för ändamålet kan erfordras.

Med hänsyn särskildt till den kortare tid, som, enligt hvad nämnts, den extra divisionen lär behöfva vara i verksamhet samt de billigare lefnadskostnaderna i Jönköping, jämförda med dem i Stockholm, torde den af hofrätten föreslagna aflöningen till de personer, som skola erhålla förordnande att såsom adjungerade ledamöter biträda hofrätten, få anses skälig. Öfriga föreslagna arfvoden öfverensstämman med de belopp, som anvisats för den i Svea hofrätt inrättade extra divisionen.»

Då, på grund af departementschefens här ofvan anförda yttrande, torde kunna antagas, att genom ändring i arbetssättet i hofrätten en mera ändamålsenlig hushållning med dess ordinarie arbetskrafter varder genomförd, anser utskottet, att resultatet häraf bör afvaktas, innan åtgärder af i framställningen åsyftadt slag varda vidtagna. På grund häraf får utskottet hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.

17:o) Med tillstyrkan af bifall till hvad Kungl. Maj:t föreslagit under punkt 15, får utskottet hemställa,

*Krigshof-
rätten.
[15.]*

att Riksdagen må för år 1908 till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter å extra stat anvisa enahanda belopp, som för innevarande och flera föregående år därtill anslagits, eller 3,250 kronor.

Tvångsuppfostringsanstalten å Bona.
[16.]

18:o) Kungl. Maj:t har under punkt 16 af denna hufvudtitel i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen

dels att på extra stat för år 1908 bevilja:

till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid tvångsuppfostringsanstalten å Bona ett förslagsanslag högst 24,550 kronor,

samt till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af 29,400 kronor,

dels ock att medgifva, att af 1907 års förslagsanslag till kost och beklädnad m. m. finge användas erforderliga medel till utrustning af de elever, som samma år utskrefves, äfvensom utbetalas arfvode för orgelspelning vid gudstjänsterna samt elevernas undervisning i sång med 400 kronor.

Vid föredragning af detta ärende yttrade departementschefen till statsrådsprotokollet följande:

»Den för tvångsuppfostringsanstalten å Bona fastställda aflöningsstat för år 1907 upptager:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Arfvode	Summa	Ålderstillägg	
					efter 5 år	efter 10 år
direktören	2,500	1,500		4,000	500	500
predikanten och förste läraren			2,400	2,400		
andre läraren	1,200			1,200	200	200
1 afdelningsbefälhafv. 1 »	1,000	600		1,600	200	200
bokhållaren	1,000	600		1,600	200	200
1 förman	450	400	1,200	1,200		
7 förmän	3,150	2,800		5,950	75	75
husmodern, jämte fri kost	300	200		500	525	525
maskinisten	650	500		1,150	50	50
läkaren			500	500	75	75
landtbruksinspektoren	1,200	600		1,800	200	200

Uti underdånig skrifvelse den 19 oktober 1906 har anstaltens styrelse anført, att, såvidt erfarenheten hittills gifvit vid handen, dessa aflöningsförmåner, till hvilka — utom hvad angår läkaren — jämväl höra fri bostad och vedbrand, möjliggjort de i aflöningsstaten upptagna befattningarnas besättande med dugliga och lämpliga personer. När andre lärarebefattningen kungjordes, anmälde sig dock blott en sökande till platsen. Och efter en kortare tids tjänstgöring på förordnande vid anstalten har denne sökt och erhållit bättre aflönad tjänst. Vid det förhållandet, att folkskollärarnes aflöningsvillkor blifvit genom Riksdagens beslut år 1906 afsevärdt förbättrade, lär det, enligt styrelsens förmenande, ej heller vara att vänta, att andre lärarebefattningen — hvars innehafvare jämlikt § 24 af den för anstalten utfärdade stadga bör uppfylla de villkor, som äro föreskrifna för anställning såsom lärare vid folkskola, — skall utan ökning af den för befattningen fastställda aflöning kunna på nöjaktigt sätt besättas. Vid den nuvarande knappa tillgången på lärarekrafter för folkskolan lär det ock vara oundgängligen nödigt, att en tjänst, som måste anses särdeles ansträngande och kräfvande med hänsyn såväl till lärjungarnas ofta klena intellektuella begåfning som till deras i allmänhet låga sedliga ståndpunkt, göres mera begärlig genom bättre aflöning. Äfven om minimiaflöningen för folkskollärare med 1907 års ingång blir 900 kronor, eller 300 kronor lägre än begynnelselönen för andre läraren vid anstalten, torde icke böra förbises, att folkskollärare vanligen rätt snart erhåller ökade inkomster genom undervisning i slöjd samt i fortsättningsskola, hvarjämte folkskollärares minimiaflöning utgår för undervisning under åtta månader eller $34\frac{1}{2}$ veckor, under det att andre läraren vid anstalten har att under hela året — med undantag af den kortare ledighet, som kan medgifvas befattningshafvande i allmänhet — deltaga i tillsynen å eleverna. Gifvet är ju ock, att en förhöjd aflöning skulle möjliggöra anställandet af en person, som kunde göra en betydande insats i anstaltens uppfostringsarbete och som sedermera kunde, såvida han ej återgår till folkskolans tjänst, med den å anstalten vunna erfarenheten finna användning på annat område af samhällets skyddsuppfostrande verksamhet.

Då emellertid en ändring i den fastställda lönestaten icke torde böra företagas så kort tid efter anstaltens trädande i verksamhet, har det synts styrelsen, att intill dess organisationen af anstalten hunnit ytterligare pröfvas beträffande den del af uppfostringsarbetet, hvarom nu är fråga, en inkomstökning skulle kunna beredas andre läraren

genom ett arvode för bestridande af orgelspelningen vid gudstjänsterna å anstalten samt för deltagande i elevernas undervisning i sång. För orgelspelningen vid gudstjänsterna, hvilka enligt stadgan för anstalten skola hållas hvarje sön- och helgdag, har styrelsen hittills nödgats till särskilda personer i orten utbetala ersättningar för hvarje gång. Men genom ett bemyndigande att utbetala ett bestämdt årligt organistarfvode, hvilket med hänsyn till de å landsbygden vanligen förekommande organistaflöningarna samt den nyss ifrågasatta skyldigheten att deltaga i sångundervisningen ansetts lämpligen kunna bestämmas till 400 kronor att utgå af förslagsanslaget till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m., skulle sannolikt kompetent person kunna för andre lärarebefattningen erhållas.

I sammanhang härmed har styrelsen anmält, att icke alla i löne-
staten upptagna befattningar varit under hela år 1906 tillsatta, i det att en afdelningsbefälhafvare tjänst och andre lärarebefattningen först den 1 juli 1906 erhöillo innehafvare, och under årets första månader blott fyra förmansaflöningar togos i anspråk. Härigenom har en besparing af 3,172 kronor 85 öre uppkommit å det till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid anstalten för år 1906 anvisade extra anslag af 24,550 kronor. Sedan emellertid antalet till anstalten öfverlämnade minderåriga förbrytare under årets lopp alltjämt ökats, så att detsamma, med inräkning af de under år 1905 ankomna 16 elever, den 19 oktober 1906 uppgick till 66, har hela den förvaltningspersonal, för hvilken aflöning finnes disponibel, måst tillsättas. Det har emellertid syntts styrelsen ovisst, om, sedan numerären ytterligare ökats, särskildt antalet förmän blir tillräckligt för utöfvande af den i stadgan för anstalten föreskrifna ständiga tillsynen å eleverna samt deras handledning i olika arbetsgrenar och yrken.

Styrelsen har vidare erinrat att, utom nämnda löneanslag, hvilket Riksdagen för år 1907 anvisat såsom extra förslagsanslag högst 24,550 kronor, likaledes å extra stat för år 1907 beviljats ett förslagsanslag af 24,000 kronor till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m., enligt följande beräkning:

till anskaffande och underhåll af beklädnad åt 100 elever,	
• 80 kronor för hvarje elev	kronor 8,000: —
» förplägning samt till aflöning af tjänstefolk till biträde åt husmodern i hushållet	» 10,000: —
	Transport kronor 18,000: —

	Transport kronor	18,000: —
till bränsle och lyse	»	3,000: —
» bestridande af diverse omkostnader, såsom utskylder, medicin, telefon, frakter, ersättning för återförande af förrymda elever m. m.	»	3,000: —
	Summa kronor	24,000: —

Rörande elevernas beklädnad har styrelsen erinrat om en till Kungl. Maj:t tidigare ingifven framställning, däri framhållits, att eleverna vid ankomsten till anstalten i de flesta fall äro försedda med dåliga och otillräckliga beklädnadspersedlar, och att, då dessa vid elevens utskrifning naturligtvis äro urväxta, det lärer blifva nödvändigt att vid utskrifningen utrusta honom med erforderlig beklädnad. Styrelsen, som tillika ingaf förslag till utrustning, upptagande de nödvändigaste persedlarna, beräknade kostnaden härför till 100 kronor för hvarje elev.

Med åberopande häraf har styrelsen nu hemställt, att förslagsanslaget till kost och beklädnad m. m. måtte för år 1908 ökas med 5,000 kronor till bestridande af kostnaderna för utrustning åt utskrifna elever, med beräkning af högst 100 kronor för enhvar af 50 elever, som från och med år 1908 torde årligen komma att från anstalten utskrifvas.

Då under år 1907 endast ett fåtal elever torde ifrågakomma att utskrifvas, har styrelsen ej ansett nödigt att härför äska särskildt anslag, utan endast bemyndigande att, efter beräkning af högst 100 kronor för hvarje utskrifven elev, af 1907 års anslag använda erforderliga medel till utrustning af elever, som under år 1907 utskrifvas.

Rörande ifrågavarande anslag å 24,000 kronor, har styrelsen vidare anfört, att anslaget torde komma att för år 1906 öfverskridas, beroende hufvudsakligen därpå, att beklädnad måst anskaffas i förlag för att möta behovet därpå under vintern, hvarjämte produktionskostnaden för den vid anstaltens jordbruk under året erhållna brödsäden samt för andra lifsmedel, hvilka först under år 1907 blifva å anstalten konsumerade, måst under år 1906 förskotteras. Men styrelsen har dock uttalat den förhoppning, att med hänsyn till den alltjämt ökade afkastningen af jordbruket någon förhöjning för år 1908 icke skall blifva erforderlig utöfver de angifna kostnaderna för utrustning af elever vid deras utskrifning samt för orgelspelningen vid gudstjänsterna och sång-

undervisningen. Till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. skulle alltså erfordras ett anslag af 29,400 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att dels på extra stat för år 1908 bevilja till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid anstalten ett anslag af 24,550 kronor samt till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever med mera ett förslagsanslag af 29,400 kronor, dels ock medgifva, att af 1907 års förslagsanslag till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever med mera må användas erforderliga medel till utrustning af de elever, som samma år utskrifvas, äfvensom utbetalas arfvode för orgelspelning vid gudstjänsterna samt elevernas undervisning i sång med 400 kronor.

Den af styrelsen beräknade kostnad för utrustning åt elever vid deras utskrifning från anstalten, 100 kronor för hvarje, torde så mycket mindre kunna anses för hög, som kostnaden för minderåriga kvinnliga förbrytares förseende med nödiga beklädnadspersedlar i proposition till 1906 års Riksdag beräknades till enahanda belopp. Antalet elever vid Bona, som vid 1905 års utgång uppgick till 16, har därefter så vuxit, att hela antalet under åren 1905 och 1906 intagna elever utgjorde 70, däraf dock 4 vid 1906 års slut voro rymda, 1 afiden och 1, såsom efter intagandet dömd till straffarbete, ur anstaltens rulla afförd. Mot beräkningen af antalet för år 1908 utskrifna elever torde vid sådant förhållande ej något vara att erinra. Ej heller i öfrigt har jag funnit anledning till erinran mot hvad styrelsen anført.»

I anledning af hvad i ärendet förekommit, hemställer utskottet,

att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning,

I) på extra stat för år 1908 bevilja:

a) till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid tvångsuppfostringsanstalten å Bona ett förslagsanslag högst 24,550 kronor och

b) till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af 29,400 kronor, samt

II) medgifva, att af 1907 års förslagsanslag till kost och beklädnad m. m. må användas erforderliga medel till utrustning af de elever, som samma år utskrifvas, äfvensom utbetalas arfvode för orgelspelning vid gudstjänsterna samt elevernas undervisning i sång med 400 kronor.

19:o) Under andra hufvudtiteln punkt 17 har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att bevilja anslag till beredande af tvångsuppfostran åt minderåriga kvinnliga förbrytare; och får utskottet, som emot ifrågasvarande förslag icke haft något att erinra, hemställa,

Tvångsuppfostran åt minderåriga kvinnliga förbrytare.
[17.]

att Riksdagen må, för beredande af uppfostran åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, hvilka enligt domstols förordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt, på extra stat för år 1908 anvisa

a) ett belopp af 2,100 kronor att utgå såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till lön åt föreståndarinnan vid sådan anstalt och

b) ett förslagsanslag å 5,000 kronor till godtgörande af de vid anstalten mottagna eleverns bespising, beklädnad, undervisning, läkare- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid elevs utskrifning.

20:o) Med anledning af hvad Kungl. Maj:t föreslagit i punkt 18 under andra hufvudtiteln, får utskottet hemställa,

Resestipendier.
[18.]

att Riksdagen må på extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 6,000 kronor till resestipendier åt ordinarie domare, eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarekallet.

21:o) Under punkt 19 under andra hufvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till täckande af vissa af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, 108,177 kronor 45 öre, å extra stat för år 1908 anvisa ett motsvarande belopp, som för afrundande af hufvudtitelns slutsumma uppförts med 108,216 kronor.

Statskontorets förskott.
[19.]

Departementschefen har beträffande denna fråga till statsrådsprotokollet anfört följande:

»Jämlikt föreskrifter i särskilda nådiga bref har statskontoret under förskottstitel utbetalt följande belopp:

till bestridande af kostnaderna, föranledda af förhandlingar rörande de unionella förhållandena	8,450: 96
till bestridande af kostnaderna för en statistisk utredning i rösträttsfrågan	22,000: —
arfvoden m. m. till kommitterade för biträde inom justitiedepartementet vid uppgörande af förslag till rösträttsfrågans lösning	2,199: 60

Transport kronor 32,650: 56

Transport kronor	32,650: 56
arfvoden m. m. för behandling inom justitiedepartementet	
m. m. af den så kallade Norrlandskommitténs förslag	
samt tryckning och häftning af kommitténs betänkande	4,054: 02
kostnad för utredning af frågan om inrättande af en	
administrativ högsta domstol	9,733: —
d:o för kommittéutredning rörande omorganisation af	
stiftsstyrelse m. m.	5,189: 15
d:o för krigslagstiftningskommittén	198: —
d:o för den s. k. vattenrättskommittén	10,446: 44
d:o för strafflagskommittén	1,693: 48
d:o för aktiebolagskommittén	21,839: 68
d:o för den s. k. dikningslagskommittén	3,195: 97
för tryckning af kommittéförslag angående jordregister	1,781: 25
„ anskaffande af afskrifter utaf renoverade protokoll för	
Ofvan Siljans domsaga	1,450: —
„ ersättning jämlikt lagen den 10 juli 1899 för skada,	
som förorsakats af ämbets- och tjänstemän	7,359: 82
„ rese- och traktamentsersättning m. m. till delegerade	
för anordnande af tvångsuppfostringsanstalten å Bona	786: 08
kostnad för utförande af åtskilliga arbeten vid nämnda	
anstalt	7,800: —
	kronor 108,177: 45.

Med anmälan härom har statskontoret anhållit, att ersättning måtte beredas statskontoret för de sålunda förskjutna beloppen.

Den sist angifna kostnaden afser vissa ändringar beträffande den elektriska belysningen vid tvångsarbetsanstalten vid Bona. Då Riksdagen tidigare beviljat medel till anordnande af sådan belysning därstädes, anser jag mig böra här närmare redogöra för anledningen till att nya anordningar ändock behöft vidtagas.

Till utredning af kostnaderna för införande af elektrisk belysning vid anstalten återopades vid 1904 års riksdag en af ingenjören Ivar Rosén uppgjord beräkning, slutande å ett belopp af 10,600 kronor. Häri ingingo två poster, hvilka de för anstaltens anordnande tillsatta delegerade och deras biträdande arkitekt ansågo onödiga, nämligen 200 kronor till yttre belysning och 3,300 kronor till ett ackumulatorsbatteri såsom reserv. Rörande behovet af detta batteri hade biträdande arkitekten anfört, att en dylik reserv skulle blifva dyrare, än om såsom reserv användes fotogenbelysning, samt att, då reservbehovet snarare

torde inträda genom åverkan på ledningsnätet än genom fel i maskineriet, fotogenbelysning var afgjordt att föredraga framför batteriet, som var alldeles onyttigt i händelse af åverkan å hufvudledningen. Efter afdrag af nämnda två poster skulle således kostnaden för anläggningen uppgå till 7,100 kronor, oberäknadt kostnaden för inlösen af en äldre vid Bona befintlig dynamomaskin, som var för anläggningen nödig och värderats till 350 kronor.

Med anledning af den förebragta utredningen begärdes i proposition till nämnda års Riksdag beviljandet af 7,450 kronor till bekostande af elektrisk belysningsanläggning vid anstalten, och Riksdagen lämnade härtill sitt bifall.

Följande år anmäldes emellertid för Riksdagen, att det för nyssnämnda ändamål beräknade beloppet funnits vara otillräckligt. I afseende å belysningsanläggningen hade nämligen delegerade hos Kungl. Maj:t uppgifvit, att det vid uppgörande af slutligt förslag till införande af den elektriska belysningen visat sig, att den befintliga drifkraften vintertiden icke fungerade tillräckligt jämnt och pålitligt, och att af sådan anledning ett ackumulatorsbatteri var behöfligt. Därtill kom, att den detaljerade utredningen gifvit vid handen en tillökning i lampantalet utöfver det ursprungligen beräknade antalet. Den ökade belastning, som häraf blef en följd, gjorde det därför önskvärdt, att anläggningen kompletterades med ett ackumulatorsbatteri. Då delegerade sålunda ansett anskaffandet af ett dylikt batteri nödigt, hade delegerade, som infortrat anbud å belysningsanläggningens utförande från de firmor, som sysselsatte sig med dylika arbeten, därvid upptagit jämväl en ackumulatorsanläggning. Lägsta anbudet hade afgifvits af elektriska aktiebolaget A. E. G. med 10,190 kronor. Detta hade delegerade ansett sig böra tillstyrka.

Vidare hade delegerades biträdande arkitekt ansett, att såsom lokal för det elektriska belysningsmaskineriet med största fördel skulle kunna användas den dåvarande smedjan vid Bona, hvilken i alla händelser på grund af sin eldfarlighet icke kunde bibehållas i den af trä uppförda kvarnbyggnaden, men för nu afsedda ändamål hade ett synnerligen fördelaktigt läge ungefär i midten af anstaltens byggnadskomplex tätt invid fallet och vattenhjulet, som skulle drifva belysningen. Då äfven delegerade ansett, att någon lämpligare lokal för belysningsmaskineriet än den sålunda föreslagna icke utan väsentligt större kostnad kunde anskaffas, hade delegerade antagit infortrat anbud å ombyggnad och reparation af smedjan till maskinrum för den elektriska belysningen för ett pris af 2,800 kronor.

På grund häraf och då såväl ackumulatorsbatteriet som maskinhuset erfordrades redan vid 1905 års början, hade Kungl. Maj:t den 23 september 1904 godkänt nämnda båda anbud samt bemyndigat delegerade att avsluta kontrakt om arbetenas utförande i enlighet med de afgifna anbuden.

I och för belysningsanläggningen hade kort tid härefter verkställt närmare undersökning rörande vattenverket vid Bona, och därvid hade utrönts, att dåvarande vattenhjulet var i mycket dåligt skick och knappast kunde repareras, att axelledningar, remskifva och remmar genom olämplig anordning förspillede en betydlig del af kraften samt att de gamla vattenhjulen endast hade en verkningsgrad af, högt räknadt, 40 procent. Då till följd af det ringa nederbördsområdet för vattendraget vid Bona ansetts angeläget, att den befintliga vattenkraften fullt utnyttjades, enär i annat fall drifkraften för elektricitetsverket blefve alldeles otillräcklig, hade på anmodan af delegerade firman Qvist & Gjers i Arboga, efter det ingenjören Rosén uttalat sig i frågan, afgifvit förslag att medelst en turbin, hvilken hade en verkningsgrad af 80 procent, uttaga ett större antal effektiva hästkrafter. Och firman hade erbjudit sig att mot ett pris af 3,300 kronor uppställa en sugturbin i öppen sump med 2 axlar och öfrigt tillbehör, allt i öfverensstämmelse med afgifvet förslag med tillhörande ritning, äfvensom vidtagna erforderlig ändring af dåvarande rännan i sumpen samt lina och remmar. Delegerades biträdande arkitekt hade framhållit, att i firmans förslag inginge dels en i hvarje fall nödvändig förstärkning af dåvarande tilloppsrännan för cirka 400 kronor och dels nya direkta axelledningar, remskifvor och remmar, hvilka erfordrades för elektricitetsverkets drift samt verkstädernas och kvarnens användning och kunde beräknas draga en kostnad af omkring 1,000 kronor, hvadan kostnaden för själfva turbinen med uppsättning, sump m. m. utgjorde endast 1,900 kronor. Då arbetets utförande redan under år 1904 ansågs behöfligt, hade delegerade hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godkänna firmans anbud samt uppdraga åt delegerade att med firman sluta kontrakt om turbinanläggningen. Äfven denna hemställan hade Kungl. Maj:t bifallit.

På grund af nu angifna förhållanden hade således kostnaden för den elektriska belysningsanläggningen uppgått till 9,190 kronor utöfver det år 1904 hos Riksdagen begärda belopp. För täckandet af denna kostnad och andra för den elektriska belysningen erforderliga utgifter beviljade Riksdagen år 1905 å extra stat ett belopp af 10,890 kronor.

De anordningar, som med de sålunda anvisade medlen utförts, hafva emellertid visat sig dels bristfälliga, dels otillräckliga eller mindre

ändamålsenliga. Enligt hvad anstaltens styrelse den 14 juli 1906 hos Kungl. Maj:t anmält, hade styrelsen efter noggranna undersökningar funnit, att med reparation af den vid anstalten befintliga gamla och bristfälliga kvarnen ej längre kunnat uppskjutas, äfvensom att det varit oundgängligen nödigt att ombygga den till kvarnen hörande vattenrännan, hvilken leder vattnet till det elektriska belysningsmaskineriets turbin. Äfven hade på grund af vunnit erfarenhet och då styrelsen befarat vattenbrist ansetts nödvändigt att längre upp i vattendraget anlägga en ny dammbyggnad för reglerande af vattenståndet i den ofvanför belägna Svartsjön, hvilken tjänar såsom reservoar för vattenkraften.

De sistnämnda två anordningarna, nämligen vattenrännans ombyggnad och anläggandet af den nya dammbyggnaden, hade styrelsen själf beslutat att utföra, och dessa arbeten voro den 14 juli 1906 redan påbörjade. Kostnaden härför hade styrelsen tänkt bestrida med det af Riksdagen anvisade förslagsanslaget 24,000 kronor, och styrelsen hade äfven ansett sig kunna af dessa medel bekosta kvarnens ombyggnad. Enligt ett af firman Bröderna Carlssons turbinverkstad i Motala afgifvet och af styrelsen godkänt anbud skulle kostnaderna för nu nämnda arbeten uppgå till följande belopp:

för ombyggnad af den till vattenverken ledande vattenrännan jämte därmed sammanhängande schaktnings- och grundläggningsarbeten	kronor 2,046: —
reparation af kvarnen och insättande däri af nytt maskineri	„ 1,708: —
uppförande af en dammbyggnad för reglerande af vattenståndet i Svartsjön	kronor 790: —
	kronor 4,544: —

Under arbetets gång och efter upprepade rådplägingar med sakkunniga blef det emellertid för styrelsen tydligt, att turbinen måste sänkas för vinnande af ökad fallhöjd och bättre utnyttjande af vattenkraften. Man kunde eljest aldrig vara säker på att erhålla tillräcklig kraft för drifvande af det elektriska belysningsmaskineriet samt kvarn och verkstäder. Andra omständigheter hade därjämte tillkommit. Vid rifning af den alldeles uppruttna vattenrännan befanns grunden till såväl rännan som de därinvid uppförda byggnaderna så dålig, att den måste förstärkas med beton. Denna omständighet innebar ett ytterligare skäl att genast utföra det schaktnings- och betonarbeta, som erfordrades för turbinens sänkning. Om vidare turbinen skulle bibehållas oförändrad,

liga nu omnämnda arbeten ställa till styrelsens förfogande ett belopp af 7,800 kronor.

Utlåtande häröfver infordrades från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som anmodade vederbörande distriktschef att å stället taga närmare kännedom om förhållandena. I sitt på grund af distriktschefens rapport afgifna utlåtande vitsordade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nödvändigheten af de befintliga vattenbyggnadernas reparation. Den därvid jämväl föreslagna anordningen att insätta två turbiner, en för kvarndriften och en för den elektriska belysningen, ansågs fullt riktig, enär det eljes knappast blefve möjligt att utan stora kostnader få det elektriska ljuset att brinna stadigt. De föreslagna betonarbetena vid grunderna för de gamla maskinhusen förklarades likaledes välbetänkta, på det att vid behöflig upprensning i turbinafloppsgrafven nödig stabilitet på de gamla murarna skulle vinnas. Det för arbetena uppgjorda programmet hade sålunda synts såväl distriktschefen som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ändamålsenligt, hvadan styrelsen hemställde om bifall till Bonastyrelsens framställning.

På grund af hvad sålunda förekommit fann vid ärendets föredragning den 24 augusti 1906 Kungl. Maj:t godt att för angifna ändamålet anvisa begärda 7,800 kronor att af statskontoret utbetalas af tillgängliga medel under förskottstitel för att sedermera anmälas till ersättande.

Sedermera har anstaltens styrelse ingifvit utlåtande öfver en den 30 november 1906 å den utförda kraftanläggningen verkställd besiktning af utsedda kontrollanter och tillkalladt sakkunnigt biträde, enligt hvilket utlåtande anläggningen blifvit kontraktensligt och fullt tillfredsställande utförd, hvarjämte besiktningsmännen uttalat det omdöme, att arbetena icke kunnat utan våda uppskjutas. Enligt styrelsens tillika gjorda anmälan har det anvisade beloppet till fullo åtgått.»

Med tillstyrkan af bifall till Kungl. Maj:ts berörda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må till täckande af omförmälda af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, 108,177 kronor 45 öre, å extra stat för år 1908 anvisa i jämnt krontal 108,178 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande af hufvudtitelns slutsumma.

22:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen under punkt 20 af andra hufvudtiteln att anvisa medel till beredande af dyrtids-

Ang. dyrtids-
tillägg.
[20.]

tillägg för år 1907 åt en del tjänstemän och betjante å justitiedepartementsstaten.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

*Ang. extra
lönetillägg.*

[21.]

23:o) Under punkt 21 af samma hufvudtitel har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit Riksdagen att anvisa ett förslagsanslag till beredande af extra lönetillägg för år 1907 åt ordinarie vaktmästare eller vederlikar hos justitiedepartementet och underlydande verk.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Stockholm den 22 februari 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.

Reservation

vid *punkt 2:o* (angående löneförbättring åt expeditionschefen i justitiedepartementet):
af herr *J. T. Larsson*.

Det skulle här antecknas att herr *H. Andersson* icke deltagit i förestående hufvudtitels slutbehandling inom utskottet.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1907 års riksstat anslår:			
Anvisning i kontant.			
Kronor.	ö.		Justitie-
17,000	—	Departementschefen	
38,800	—	Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
8,000	—	Departementschefens ombud för tillsyn öfver skrifter allmängörande, för-	
212,700	—	Högsta domstolen. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
18,800	—	Justitiekanslersexpeditionen	
160,300	—	Nedre justitierevisionen	
688,287	—	Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat	
476,913	—	Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat	
208,713	—	Hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat	
11,100	—	Krigshofrätten	
55,000	—	Ålderstillägg, förslagsanslag	
1,849,245	—	Fångvården:	
		Fångvårdsstyrelsen	
		Fångars vård och underhåll:	
		Bestämdt anslag. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
		Förslagsanslag. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
		Ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda varande belopp	
		Ökas med	
		Vård och underhåll af läns- och kronohäkten, reservationsanslag	
84,000	—	Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom	
18,500	—	Medikolegala besiktningar, förslagsanslag	
18,000	—	Rese- och traktamentspenningar, förslagsanslag	
165,000	—	Ersättning åt domare, vittnen och parter, förslagsanslag	
111,971	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., förslagsanslag	
4,500	—	Extra utgifter, reservationsanslag	
—	—	Till gäldande af Sveriges andel i kostnaderna för den internationella byrån	
S:a	4,146,829	—	

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att

Litt. A.

riksstatens Andra huvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:	
		Anvisning i kontant.	
		Kronor.	ö.
departementet.			
.....	38,800: —	17,000	—
.....	3,500: —	42,300	—
<i>slagsanslag</i>	212,700: —	8,000	—
.....	*) 63,000: —	275,700	—
.....		18,800	—
.....		160,300	—
.....		688,287	—
.....		476,913	—
.....		208,713	—
.....		11,100	—
.....		55,000	—
.....	59,500: —		
.....	625,600: —		
.....	133,300: —	758,900: —	
.....	1,039,145: —		
.....	98,855: —	1,138,000: —	1,896,900: —
ämbets- och tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> . Nu-			
.....	85,000: —		
.....	14,200: —	99,200: —	
.....		40,000: —	
nya strafflagens införande frångångna bötesandelar, <i>förslagsanslag</i>		2,095,600	—
.....		84,000	—
.....		18,500	—
.....		18,000	—
.....		165,000	—
.....		111,971	—
.....		4,500	—
i Bern, <i>förslagsanslag</i>		2,000	—
	Summa	4,461,684	—

afgifva särskildt yttrande.

Bil. Litt. B.

**Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
Andra hufvudtitel.**

	Kronor.	ö.
Justitiedepartementet.		
För fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet	50,000	—
» bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli	5,000	—
Till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet	3,500	—
» aflönande af tre tillförordnade revisionssekreterare och sex amanuenser i nedre justitierevisionen	25,800	—
» aflönande af ett biträde å nedre justitierevisionens registrators- kontor	2,700	—
För fortsatt uppehållande från den 1 september 1907 af en extra division i Svea hofrätt	30,900	—
Till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter » aflöningar åt tjänstemän och betjänte vid tvångsuppfostrings- anstalten å Bona, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,250	—
» kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m., <i>förslagsanslag</i>	24,550	—
För beredande af uppfostran i allmän uppfostringsanstalt åt minder- åriga förbrytare af kvinnligt kön såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till lön åt föreståndarinna	29,400	—
Till godtgörande af de vid anstalten mottagna elevers bespisning, beklädnad, undervisning, läkare- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid elevs utskrifning, <i>förslagsanslag</i>	2,100	—
» resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domsto- larna bereda sig för domarekallet	5,000	—
» täckande af utaf statskontoret utbetalda förskott	6,000	—
» beredande af dyrtidstillägg för år 1907 åt en del tjänstemän och betjänte i justitiedepartementet samt därtill hörande ämbets- verk och kårer, <i>förslagsanslag</i>	108,178	—
» beredande af extra lönetillägg för år 1907 åt ordinarie vakt- mästare eller vederlikar hos justitiedepartementet och under- lydande verk, <i>förslagsanslag</i>	*) 12,500	—
	*) 3,100	—
Summa	311,978	—

*) Af Kungl. Maj:ts föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt yttrande.